

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ»

**«Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΡΑΜΠ»**

Διπλωματική Εργασία της Σεβαστής Σιάσιου (ΑΜ: 433202033)

Επιβλέπων καθηγητής:

κ. Σωτήριος Ντάλης

Μέλη Επιτροπής:

κα. Παρασκευή Κεφαλά

κ. Γεώργιος Μαρής

Αθήνα, Νοέμβριος 2021

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΩΣ ΚΕΝΗ

Υπεύθυνη Δήλωση

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι όλα τα στοιχεία σε αυτή την εργασία τα απέκτησα και τα επεξεργάστηκα ώστε να τα παρουσιάσω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως, ότι όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω τις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου.»

Σεβαστή Σιάσιου

Περίληψη

Η Μεσόγειος προσέφερε κάποια κρίσιμα βραχυπρόθεσμα τεστ για την κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ με αποτέλεσμα οι μεσογειακοί εταίροι να αντιμετωπίσουν κάποιες νέες και αντισυμβατικές προκλήσεις στις σχέσεις τους με την Ουάσιγκτον. Η προσωπική προοπτική και το στυλ ηγεσίας του Αμερικανού Προέδρου διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην πολιτική του για τη Μέση Ανατολή, καθώς και στη συνολική προσέγγιση εξωτερικής πολιτικής της κυβέρνησής του. Από τους πρώτους μήνες όμως της εκλογής του ο Αμερικανός Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, δημιούργησε σημαντικά ερωτήματα αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στην ανατολική Μεσόγειο καθώς και με το μελλοντικό ρόλο των ΗΠΑ στην περιοχή.

Στο πρώτο σκέλος της παρούσας μελέτης θα αναλυθεί η πολιτική που ακολούθησε ο Πρόεδρος Τράμπ στην Ανατολική Μεσόγειο καθώς και οι επί μέρους διαφοροποιήσεις με την διαχρονική πολιτική των ΗΠΑ στην περιοχή στον τομέα των συμμαχιών, της ενεργειακής πολιτικής της διεθνούς ασφαλείας και τρομοκρατίας.

Εν συνεχεία θα ερευνηθεί η σχέση των ΗΠΑ με τις χώρες της ανατολικής μεσογείου και θα δοθεί έμφαση σε κάποιους από τους ισχυρότερους δρώντες στην περιοχή όπως η Τουρκία, το Ισραήλ, η Συρία και η Αίγυπτος.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας θα αναφερθούμε στα αποτελέσματα της διακυβέρνησης του Προέδρου Τράμπ για το μελλοντικό ρόλο των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο καθώς και για τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επόμενες κυβερνήσεις. Η μελέτη θα περιοριστεί μέχρι και τον πρώτο χρόνο της Κυβέρνησης του Προέδρου Τζο Μπάιντεν.

Σκοπός της μελέτης είναι να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου κατά τη διακυβέρνηση του Προέδρου Τραμπ καθώς επίσης και η μεταβολή του ρόλου τους ως εγγυητής σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΡΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1^ο : Δόγμα Ντόναλντ Τραμπ «America First»	8
1.1 Πως φτάσαμε στην νίκη του Ντόναλντ Τραμπ.....	8
1.2 Οι αλλαγές που επήλθαν από την εκλογή του αμερικανού πρόεδρου.....	12
1.3 Η εξωτερική πολιτική του Ντόναλντ Τραμπ.....	18
Κεφάλαιο 2^ο : Εξωτερική πολιτική ΗΠΑ με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου	24
2.1 Διμερείς σχέσεις με Μέση Ανατολή.....	24
2.2 Τουρκία-ΗΠΑ.....	34
2.3 Συρία –ΗΠΑ.....	38
2.4 Ισραήλ-ΗΠΑ.....	46
2.5 Αίγυπτος-ΗΠΑ.....	51
Κεφάλαιο 3^ο : Το τέλος της εποχής Ντόναλντ Τραμπ και η νέα κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν	58
3.1 Τα αποτελέσματα της διακυβέρνησης Ντ. Τραμπ.....	58
3.2 Η επομένη μέρα της κυβέρνησης Τζο Μπάιντεν.....	69
3.3 Η κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν και τα σχέδια του στην Ανατολική Μεσόγειο.....	77
Συμπεράσματα	93
Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία	95

Κατάλογος με Συντομογραφίες

NATO: North Atlantic Treaty Organization

ISIS: Islamic State of Iraq and Syria

YPG: Kurdish People's Protecting Units (Translation)

CAATSA: Countering Americas Adversaries Through Sanctions

SDF: Syrian Democratic Forces

MFO: Multinational Force and Observers

FDI: Foreign Direct Investment

Β' ΠΠ: Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΗΑΕ: Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΔΟΑΕ: Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας

ΠΑ: Παλαιστινιακή Αρχή

Εισαγωγή

Η Ανατολική Μεσόγειος λόγω της γεωγραφικής της θέσης αποτέλεσε ιστορικά κοιτίδα για την ανάπτυξη μερικών από τους σπουδαιότερους πολιτισμούς της ανθρωπότητας, γεγονός που δικαιολογεί ότι αποτέλεσε ανά τους αιώνες το μήλο της έριδος κάθε ισχυρής δύναμης του πλανήτη που επεδίωξε τον έλεγχο της περιοχής καθώς και την εκμετάλλευση του πλούτου της. Μια σύντομη ιστορική αναδρομή στη διαδοχή των φυλών που μεσουράνησαν στην περιοχή θα μας πείσει για τον παραπάνω ισχυρισμό: Αιγύπτιοι, Έλληνες, Φοίνικες, Καρχηδόνιοι, Πέρσες, Άραβες, Οθωμανοί είναι μόνο λίγοι από αυτούς που κυριάρχησαν. Ακόμα και τις τελευταίες δεκαετίες η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί ένα από τα πιο καυτά σημεία του πλανήτη με τη γεωπολιτική σκακιέρα να εναλλάσσει συνεχώς αντιπάλους που διεκδικούν τη μερίδα του λέοντος με αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση της περιοχής. Μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, δεν είναι τυχαίο ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται από συνεχείς πολέμους, αναταραχές, ανατροπές καθεστώτων, δικτατορικές κυβερνήσεις, ξένες εισβολές και συνεχή αποσταθεροποίηση. Βασικός πρωταγωνιστής και κύριος διαμορφωτής των εξελίξεων είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής με συνεχή παρουσία στην περιοχή.

Διαχρονική επιδίωξη όλων των κυβερνήσεων των ΗΠΑ ήταν η διατήρηση της πρωτοκαθεδρίας στην περιοχή. Με το μανδύα λοιπόν της σταθερότητας και της εγγύησης της ασφάλειας προχώρησαν στη σύναψη ισχυρών συμμαχιών (ΝΑΤΟ), στην παροχή χρηματικής και υλικής υποστήριξης σε χώρες της περιοχής καθώς και με φυσική στρατιωτική παρουσία είτε με βάσεις εντός συμμαχικών χωρών είτε με εκστρατευτικές ενέργειες στην ευρύτερη περιοχή.¹ Στόχος των ΗΠΑ ήταν να διαθέτουν όλα τα στρατηγικά εργαλεία ώστε να φέρουν σε μειονεκτική θέση κάθε δυνητικό ανταγωνιστή τους στην περιοχή. Παγιώθηκε λοιπόν το αίσθημα στην κοινή γνώμη και στο εσωτερικό των ΗΠΑ ότι οποιαδήποτε εξέλιξη στην περιοχή επηρεάζει το λαό της καθώς και ότι η δυναμική εξωτερική πολιτική στην περιοχή θα πρέπει να είναι προτεραιότητα της κάθε Κυβερνήσεως. Αυτή λοιπόν η πολιτική ατζέντα αντικατοπτρίζει τη δράση των τελευταίων Κυβερνήσεων των ΗΠΑ

Ανατροπή στο ισχυρό παρόν στην περιοχή αποτέλεσε η διακύβευση του Ντόναλντ Τράμπ ο οποίος όπως ακριβώς υποσχέθηκε κατά την προεκλογική εκστρατεία του 2016, υιοθέτησε μια διαφορετική προσέγγιση. Σίγουρα, υπάρχουν πτυχές συνέχειας με τους προκατόχους του αλλά γενικότερα στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, ο Ντ. Τράμπ αφήφησε έντονα τη διεθνιστική συναίνεση που χαρακτηρίζει την αμερικανική εξωτερική πολιτική από τον Β΄ΠΠ.² Ενθάρρυνε τους συμμάχους να αποδεχθούν περισσότερο το βάρος της περιφερειακής ασφάλειας και αντιστάθηκε στον πειρασμό να στείλει μεγάλο αριθμό στρατευμάτων στην περιοχή και επεδίωξε τη βελτίωση των σχέσεων με παραδοσιακούς ανταγωνιστές στην

¹ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:71

² Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.: 436-438

περιοχή όπως η Σαουδική Αραβία, το Ιράν. Ωστόσο, υπάρχει λόγος αμφιβολίας ότι αυτό αποτελεί μέρος μιας συνεκτικής στρατηγικής,³ ενώ τα αποτελέσματά της αποτελούν προϊόν αντιπαράθεσης των σύγχρονων μελετητών.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι μέσω της υπάρχουσας βιβλιογραφίας να επιτευχθεί η ανάλυση των πτυχών της εξωτερικής πολιτικής του Προέδρου Τράμπ στην Ανατολική Μεσόγειο καθώς και να απαντήσουμε στα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποια η σχέση των ΗΠΑ με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου επί της Προεδρίας Τράμπ;
- Ποιος ο ρόλος των ΗΠΑ ως κύριος δρώντας στην περιοχή;
- Ήταν επιτυχημένη η πολιτική που ακολούθησε η κυβέρνηση Ντόναλντ Τράμπ με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου;
- Ποιος ο μελλοντικός ρόλος των ΗΠΑ στην περιοχή;

---

³ Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, 448

Κεφάλαιο 1^ο: Δόγμα Ντόναλντ Τράμπ «AMERICA FIRST»

1.1 Πώς φτάσαμε στη νίκη του Ντόναλντ Τράμπ

Η εκλογή του Προέδρου Τραμπ, και η εμπειρία μετά από τέσσερα χρόνια της διακυβέρνησής του, δημιούργησε σημαντικά ερωτήματα για το μέλλον της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Πέρα από τα σημαντικά ζητήματα στρατηγικής προς την Κίνα και τη Ρωσία ως γεωπολιτικούς ανταγωνιστές και σημεία ανάφλεξης στην κορεατική χερσόνησο και αλλού, η νέα διοίκηση στην Ουάσιγκτον επιδίωξε να υιοθετήσει μια διαφορετική αντιμετώπιση στο εμπόριο, την εξωτερική βοήθεια, το κλίμα, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον επιμερισμό των βαρών της συμμαχίας και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.⁴ Όλα αυτά τα στοιχεία είχαν και άμεσες επιπτώσεις στην περιοχή της Μεσογείου, βόρεια και νότια. Η Μεσόγειος προσφέρει ορισμένες κρίσιμες βραχυπρόθεσμες δοκιμές για την κυβέρνηση Ντ. Τραμπ και οι μεσογειακοί εταίροι αντιμετώπισαν κάποιες νέες και αντισυμβατικές προκλήσεις στις σχέσεις τους με την Ουάσιγκτον.

Η προεκλογική ρητορική του Προέδρου Ντ. Τραμπ πρότεινε μια επαναστατική προσέγγιση της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, αμφισβητώντας βασικά στοιχεία του κανόνα της διεθνούς πολιτικής. Πολλά από αυτά αφορούσαν απλώς τον υποψήφιο, και το θρασύς ύφος, θα λέγαμε του Ντ. Τράμπ και ο άμεσος σχολιασμός που βασίζεται στο ίντερνετ και πιο συγκεκριμένα στο Twitter. Ο τρόπος επικοινωνίας του, αν και αντισυμβατικός, δεν είναι σε καμία περίπτωση πρωτόγνωρος.⁵ Οι διεθνείς ηγέτες στρέφονται όλο και περισσότερο στο κοινό με τη διπλωματία ως όχημα διακηρύξεων πολιτικής. Επιτρέποντας τεράστιες τεχνικές αλλαγές, δεν απομακρύνθηκε από τον λενινιστικό στόχο του να φτάσει πάνω από το αρχηγούς κυβερνήσεων και να μιλήσει απευθείας στο κοινό, εσωτερικού και εξωτερικού. Το στυλ μετράει στην εξωτερική πολιτική, και το στυλ της νέας διοίκησης ήταν μια εντυπωσιακή απόκλιση από τη μετρημένη προσέγγιση των περισσότερων, αλλά όχι όλων των Αμερικανών ηγετών, όπως αναφέρει ο George W. Bush,. Η προσωπικότητα, αλλά και οι προσωπικές σχέσεις έχουν επίσης σημασία, και εδώ ο Πρόεδρος Τράμπ είναι πιστός στη διαμόρφωση.⁶

Οι πρώτες συναντήσεις του με ξένους ηγέτες υποδηλώνουν μεγάλη έμφαση σε αυτό το στοιχείο. Αρχικές συναντήσεις με τον Ισραηλινό πρωθυπουργό Νετανιάχου και με τον Αιγύπτιο Πρόεδρο Σίσι χαρακτηρίστηκαν από σύγκλιση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλα θέματα πολιτικής. Αλλά και ένας βαθμός προσωπικής συγγένειας φάνηκε να παίζει ρόλο σε αυτές τις συναντήσεις. Αυτό που προσπαθούσε να καταφέρει ο Αμερικανός Πρόεδρος είναι να θεσπίσει κορυφαίες πολιτικές προσωπικότητες και στις δύο πλευρές της Μεσογείου. Τα ζητήματα

⁴ Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.:18-19

⁵ Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.:29-31

⁶ Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.:19

συγγένειας και εμπιστοσύνης δεν θα απέχουν πολύ από το επιφάνεια, όπου οι διαφορές πολιτικής είναι σημαντικές Αυτό θα μπορούσε κάλλιστα να είναι ένας καθοριστικός παράγοντας η σχέση με την Τουρκία και τον ισχυρογνώμονα Πρόεδρό της συνεχίζει να αποτελεί βασικό τεστ. Η αμφιλεγόμενη σχέση με τη Ρωσία, ένας ολόένα και πιο σημαντικός παράγοντας σταθερότητας στην ανατολική Μεσόγειο δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί.⁷ Μερικοί μήνες αφού ανέλαβε τη νέα διοίκηση ο Ντόναλντ Τράμπ ήταν ξεκάθαρο ότι η αμερικανική εξωτερική πολιτική διατηρεί κάποια από τα χαρακτηριστικά της περιγράμματα, ακόμα κι αν το στυλ είναι πιο διεκδικητικό και η γλώσσα του Προέδρου Ντ. Τραμπ ήταν μια κατάφωρη απόκλιση από αυτόν του προκατόχου του.

Ο Ντόναλντ Τράμπ διαδέχτηκε σύμφωνα με τον Andre Kaspi, έναν από τους νεότερους προέδρους στην ιστορία, στην προεκλογική του εκστρατεία, με το Ρεπουμπλικανικό κόμμα να δυσκολεύεται να τον στηρίξει. Ο Ντ. Τράμπ νίκησε την Χίλαρι Κλίντον, μια επαγγελματία πολιτικό, μια έμπειρη γυναίκα που είχε περάσει από ψηλά αξιώματα και προετοιμαζόταν επί χρόνια για τον Λευκό Οίκο, διαθέτοντας παράλληλα και έναν άκρως αποτελεσματικό μηχανισμό για να κερδίσει την υπέρτατη ψηφοφορία.⁸ Το μεγάλο ερώτημα λοιπόν είναι πώς κατάφερε τελικά ο Ντόναλντ Τράμπ να επιφέρει τη νίκη. Πώς ένας επιχειρηματίας και κάποτε τηλεοπτικός αστέρας μπόρεσε να κερδίσει και να πάρει το χρίσμα ενός από τα μεγαλύτερα κόμματα της Αμερικής και στη συνέχεια την προεδρία μια τέτοιας υπερδύναμης;

Η απάντηση θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι βασισμένη σε τέσσερα επίπεδα. Τα δύο πρώτα σύμφωνα με τον Ιωάννη Λούλη, μπορούν να εντοπιστούν σε δύο κυρίαρχα συναισθήματα που χρησιμοποίησε ο Ντ. Τράμπ και δεν είναι άλλα από την οργή του εκλογικού σώματος και την ανασφάλεια που κυριαρχούσε σε συγκεκριμένες ομάδες ψηφοφόρων. Το τρίτο επίπεδο αφορά την αντίπαλη υποψηφιότητα.⁹ Το μεγαλύτερο «πολιτικό δώρο» που θα μπορούσε να δοθεί στον Τράμπ ήταν η υποψηφιότητα της Χίλαρι Κλίντον. Όσοι κλήθηκαν να ψηφίσουν τον Ντ. Τράμπ και συνεπώς να αλλάξουν το σύστημα, κατέληξαν να επιλέξουν τον Ντ. Τράμπ που θα έκανε «την Αμερική μεγάλη ξανά» και να αποδοκιμάσουν την Χίλαρι που θα διαιώνιζε τα κακώς κείμενα. Όταν ο Ντ. Τράμπ έλεγε πως η Αμερική πρέπει να γίνει ξανά «μεγάλη» (great again), η Χίλαρι Κλίντον διαπίστωνε πως η Αμερική έπρεπε να είναι ικανοποιημένη από τον εαυτό της. Ο πρόεδρος Τράμπ είχε απέναντί του έναν ιδανικό για εκείνον αντίπαλο. Οι δικοί του ψηφοφόροι ήταν ευνοϊκά παθιασμένοι υπέρ του, σε αντίθεση με τη Χίλαρι Κλίντον που δεν διέθεταν το ίδιο πάθος.¹⁰

⁷ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σειμένης: Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:73

⁸ Andre Kaspi, Helene Harter, *Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ*, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017, σελ.: 184-185

⁹ Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.: 52-54

¹⁰ Γιάννης Λούλης: Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην εποχή Τραμπ, , Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.: 64-73

Το τέταρτο και τελευταίο επίπεδο που διαμόρφωσε τη νίκη και την εκλογή του Ντ. Τράμπ θα μπορούσε να συνοψιστεί στο ευρύτερο κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των ψηφοφόρων του. Οι ψηφοφόροι των μεσαίων εισοδημάτων ήταν εκείνοι που εμπιστεύτηκαν τον Ντ. Τράμπ και παράλληλα εγκατέλειψαν τους Δημοκρατικούς. Εκείνο που τους έκανε να νιώθουν περιθωριοποιημένοι ήταν ότι ως γενιά, απομακρύνονταν όλο και περισσότερο από το λεγόμενο «αμερικανικό όνειρο». Αυτό που τους «έταξε» ο Ντ. Τράμπ ήταν μια διαφορετική Αμερική, επένδυσε στις όποιες ανασφάλειες των Αμερικανών πολιτών και τους προσέγγισε χτίζοντας συναισθηματικούς δεσμούς. Αντίθετα η Χίλαρι Κλίντον, σε μια οριακή εκλογική μάχη, δεν διέθετε μια τέτοια συναισθηματική πρόσδεση με τους ψηφοφόρους της, αλλά τους προσέγγιζε κυρίως ψυχρά και ορθολογικά.¹¹

Όπως είναι γνωστό μια από τις βασικές προεκλογικές υποσχέσεις του Ντόναλντ Τράμπ ήταν να κάνει την «Αμερική σπουδαία ξανά» (America First, America great again. κλπ.) θεωρώντας ότι η αμερικανική δύναμη τόσο σε στρατιωτικό επίπεδο όσο και οικονομική υπεροχή θα προσέδιδε στις Ηνωμένες Πολιτείες τη δυνατότητα να διεκδικήσουν τα συμφέροντά τους σύμφωνα με την αμερικανική εθνική στρατηγική και πως με αυτό τον τρόπο θα μπορέσει να διατηρήσει, να ενισχύσει και να επεκτείνει τη σχετική θέση εξουσίας. Η παραπάνω φράση σε κάθε δύσκολη κοινωνικο-οικονομική περίοδο για τις ΗΠΑ βρίσκει γόνιμο πολιτικό έδαφος, κάνοντας τους ψηφοφορούν πρόθυμους να τον ακολουθήσουν. Στην πραγματικότητα η δήλωση του αυτή εξέφραζε το δυσαρεστημένο κομμάτι των πολιτών, όπως προαναφέραμε στο τέταρτο επίπεδο όπου βασίστηκε η εκλογή του Ντόναλντ Τράμπ. Οι περισσότεροι πολίτες που ένιωθαν πως ότι είχαν χάσει τα κεκτημένα τους.¹² Η αλματώδης αύξηση της ανεργίας σε συνδυασμό και με τη συνεχή εισροή μεταναστών, οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες που υπήρχαν και που θεωρούνται ως απόρροια της παγκοσμιοποίησης, οδήγησαν τον Ντόναλντ Τράμπ να κατακτήσει το χρίσμα και να οδηγηθεί στην προεδρία.

Ο Ντ. Τράμπ κατάφερε να στρέψει το ενδιαφέρον των πολιτών προς το εσωτερικό της χώρας, προς τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα και να απομακρύνει το ενδιαφέρον των πολιτών από τα διεθνή δρώμενα, κάτι που υποστήριζαν παλαιότεροι πρόεδροι, παραγκωνίζοντας έτσι έναν μακρόχρονο ηγετικό ρόλο που κατείχαν οι ΗΠΑ στο διεθνές σκηνικό. Η εστίαση του Ντ. Τράμπ προς το εσωτερικό καταλαβαίνουμε πως υποδηλώνει ότι, διέθεσε λιγότερο χρόνο και όχι και τόσο μεγάλη προσοχή σε εξωτερικής πολιτικής ζητήματα, και θέματα εθνικής ασφάλειας, δεδομένα που απασχολούσαν όλους τους αμερικανούς προέδρους από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και έπειτα. Το όραμα του Ντ. Τράμπ : «*Πρώτα Η Αμερική*»¹³, θα λέγαμε ότι είναι καθαρά εθνικιστικό, βάζοντας έτσι ως μοναδικό στόχο της αμερικανικής πολιτικής τα εσωτερικά συμφέροντα της χώρας. Θα μπορούσαμε να πούμε πως οι δηλώσεις αυτές σε συνδυασμό και με το γενικότερο όραμά του, υποδήλωναν μια χαμηλή εκτίμηση, εάν όχι υποτίμηση, των συμμάχων των ΗΠΑ από τη Ευρώπη έως και την Ασία, ως προς την εθνική ασφάλεια των Ηνωμένων Πολιτειών και τη διεθνή επιρροή τους.

¹¹ Γιάννης Λούλης: Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην εποχή Τραμπ, , Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.: 65

¹² Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.:445-447

¹³ Θάνος Βερέμης, ΗΠΑ: Εποχή Τραμπ, Μικρές Εισαγωγές, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Ιούνιος 2019, σελ.:56-58

Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι αυτή η πιο κριτική προσέγγιση δεν ξεκίνησε με τον Πρόεδρο Τραμπ. Προς το τέλος της τελευταίας του θητείας, ο Πρόεδρος Ομπάμα ήταν ειλικρινής αμφισβητώντας τους κανόνες και τις συνταγές του και το κατεστημένο της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Πολύ περισσότερο επιφυλακτική στάση απέναντι στη χρήση της αμερικανικής ισχύος είχε επικρατήσει μεταξύ των Δημοκρατικών και των Ρεπουμπλικανών στο Κογκρέσο μετά την εμπειρία του Μπους στο Ιράκ. Η προώθηση της δημοκρατίας συνδέεται τόσο στενά με τη νέο-συντηρητική ατζέντα του Μπους στα χρόνια της διακυβέρνησής του και επιδιώχθηκε ως «δημοκρατική διεύρυνση». Η κυβέρνηση Κλίντον είχε πάντα τους επικριτές της. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ ήταν απίθανο να εγκαταλείψει τον σκεπτικισμό της σχετικά με αυτήν την ιδεαλιστική τάση Αμερικανική εξωτερική πολιτική. Αλλά μια καθαρά ρεαλιστική στρατηγική θα είναι δύσκολο να επιδιωχθεί. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ προσπαθούσε να μειώσει ή να εξαλείψει τη χρηματοδότηση για τέτοια προγράμματα.¹⁴ Συνολικά, υπήρχε πιθανώς μικρός κίνδυνος αμερικανικού απομονωτισμού ή αποχώρησης από τη Μεσόγειο από άποψη πολιτικής και ασφάλειας. Αλλά το νέο στυλ «αρραβώνων» μπορεί να είναι πολύ πιο μονομερής από εκείνο του προκατόχου του.¹⁵

---

¹⁴ Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017 , σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

¹⁵ Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017 , σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

1.2 Οι αλλαγές που επήλθαν από την εκλογή του Αμερικανού Προέδρου

Δεν είναι λίγοι οι Αμερικανοί που θα θυμούνται την διακυβέρνηση του προέδρου Ντόναλντ Ντ. Τραμπ ως μια τετραετή θύελλα από tweets, συγκεντρώσεις και ατάκες που κατέληξαν σε εξέγερση όχλου και ιστορική δεύτερη παραπομπή. Όμως, η προεδρία Ντ. Τραμπ είχε περισσότερα από το πολιτικό «δράμα» και τις συγκρούσεις που τραβούσαν την προσοχή. Συχνά απαρατήρητος, ο Ντ. Τραμπ και η κυβέρνησή του κατάφεραν πράγματι να αλλάξουν ορισμένους από τους τρόπους που λειτουργεί η Ουάσιγκτον. Από την επιβολή απαγόρευσης για τα drones¹⁶ κινεζικής κατασκευής μέχρι την κατάργηση κανόνων για τη σεξουαλική παρενόχληση, από την καταστολή των ρομποτικών κλήσεων έως το σημείο να επιτρέψει στις πολιτείες να νομιμοποιήσουν τη μαριχουάνα, ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ άλλαξε ορισμένους βασικούς τομείς της ομοσπονδιακής πολιτικής με τρόπους που μπορεί να έχουν διαρκή αντίκτυπο πολύ μετά την φυγή του.

Ο Ντ. Τραμπ ανέλαβε τα καθήκοντά του δεσμευόμενος να καταργήσει το «Obamacare» - και μάλιστα πήγε το νόμο στο δικαστήριο όταν αυτό απέτυχε στο Κογκρέσο. Αλλά το πιο σημαντικό αποτύπωμά του στον νόμο για την προσιτή φροντίδα ήταν μια τυχαία ώθηση που συνέβη όταν σκόνταψε να ρίξει δισεκατομμύρια επιπλέον ομοσπονδιακά δολάρια για να επιδοτήσει την κάλυψη των Αμερικανών. Ρεπουμπλικάνοι της Βουλής προσπαθούσαν για χρόνια να κόψουν τις επιδοτήσεις που βοήθησαν τους χαμηλού εισοδήματος εγγεγραμμένους στο Obamacare με τις συνασφαλίσεις, την συνασφάλιση και τις εκπτώσεις που συνοδεύουν τα σχέδια υγείας τους. Το 2017, ο Ντ. Τραμπ το έκανε τελικά με διοικητικά μέσα, αφού κατέρρευσε η προσπάθεια του GOP να αντικαταστήσει τον νόμο - και αμέσως προκάλεσε έντονη κατακραυγή από Δημοκρατικούς και ειδικούς πολιτικής που χαρακτήρισαν την κίνηση «δολιοφθορά». Οι παροχές υγείας δεν κατέρρευσαν, όπως ήλπιζε ο Ντ. Τραμπ. Αντίθετα, τα σχέδια υγείας και οι πολιτείες βρήκαν γρήγορα έναν τρόπο να ανακτήσουν τα ομοσπονδιακά δολάρια που έχασαν: Μετέτρεψαν το κόστος των επιδοτήσεων σε ασφάλιστρα για τις «ασημένιες» πολιτικές αναφορές του Obamacare.¹⁷ Αυτό σήμαινε ότι τα ασφάλιστρα για αυτά τα «ασημένα» σχέδια αυξήθηκαν και ως αποτέλεσμα, οι επιδοτήσεις πριμοδότησης που έπρεπε να πληρώσει η κυβέρνηση για τους εγγεγραμμένους χαμηλού εισοδήματος αυξήθηκαν κατά πολύ. Η ιδέα, γνωστή ως «φόρτωση αργύρου», αύξησε τις κρατικές επιδοτήσεις των ανταλλαγών κατά 20 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως. Ενώ οι κινήσεις του Ντ. Τραμπ έκαναν τα σχέδια Obamacare ολοένα και πιο δυσβάσταχτα για τους μη επιδοτούμενους, οι Δημοκρατικοί περιόρισαν γρήγορα τις επικρίσεις τους αφού πέτυχε τον στόχο τους να ενισχύσουν σημαντικά τη χρηματοδότηση για το Obamacare.¹⁸ Η επερχόμενη κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν δεν είναι πιθανό να αντιστρέψει την πορεία της όπως αναφέρει η Σουζάνα Λούθι.

¹⁶ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)

https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

¹⁷ Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.:66-67

¹⁸ Θάνος Βερέμης, ΗΠΑ: Εποχή Τραμπ, Μικρές Εισαγωγές, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Ιούνιος 2019, σελ.:75-76

Στο κομμάτι της στρατηγικής πολιτικής της χώρας επί προεδρίας Τράμπ, τα έγγραφα αμυντικής πολιτικής είναι τόσο άφθονα που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ταπετσαρία στο Πεντάγωνο.¹⁹ Αλλά η Εθνική Αμυντική Στρατηγική της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ ξεχωρίζει ως μία από τις πιο σημαντικές αλλαγές αμυντικής πολιτικής της τελευταίας γενιάς, επαναπροσανατολίζοντας τον αμερικανικό στρατό για να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες και ολοένα πιο επιθετικές δυνάμεις όπως η Ρωσία και η Κίνα. Η στρατηγική του 2018 αντικατέστησε την τεράστια γραφειοκρατία του Υπουργείου Άμυνας μακριά από την εστίαση στην καταπολέμηση των ανταρτών και των τρομοκρατών στη Μέση Ανατολή προς έναν μακροπρόθεσμο στρατηγικό ανταγωνισμό με την Κίνα και τη Ρωσία.²⁰ Ως αποτέλεσμα, ο στρατός αλλάζει τον τρόπο εκπαίδευσης του προσωπικού, τις τεχνολογίες που αγοράζει και τις γεωγραφικές περιοχές του κόσμου όπου δίνει προτεραιότητα στις δυνάμεις του. Ήδη έχει οδηγήσει σε αναδιάρθρωση του προϋπολογισμού του Πενταγώνου και νέες επενδύσεις που υποστηρίζονται από δικομματική πλειοψηφία στο Κογκρέσο, συμπεριλαμβανομένων δισεκατομμυρίων δολαρίων για την ενίσχυση της στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ στην Ασία-Ειρηνικό. Παρά τις διαφορές στον τόνο και τη ρητορική, πρόκειται για μια εκ νέου εστίαση της στρατιωτικής στάσης των Ηνωμένων Πολιτειών που αναμένεται να συνεχιστεί στην κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν.²¹

Αναμφισβήτητα η πιο «σοβαρή» απόφαση που πήρε ο Ντ. Τραμπ σχετικά με τη συμμετοχή Αμερικανών εργαζομένων ήταν κάτι που επέλεξε να μην κάνει: Αρνήθηκε να εφαρμόσει ένα λεγόμενο «προσωρινό πρότυπο έκτακτης ανάγκης» όταν χτύπησε η πανδημία του κορωνοϊού. Ένα τέτοιο πρότυπο, που εκδίδεται όταν η Διοίκηση Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία κρίνει ότι οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε «σοβαρό κίνδυνο», θα είχε θεσπίσει άμεσους και υποχρεωτικούς κανόνες ασφάλειας στο χώρο εργασίας που πρέπει να ακολουθούν οι εργοδότες για την προστασία των εργαζομένων από την έκθεση. Παρά την πίεση από Δημοκρατικούς, συνδικάτα και υποστηρικτές των εργαζομένων, ο OSHA αρνήθηκε να θέσει κανόνες για την ασφάλεια των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Οι Ρεπουμπλικάνοι υπερασπίστηκαν την απόφαση λέγοντας ότι το βάρος των εταιρειών που αγωνίζονται να παραμείνουν στη ζωή εν μέσω της ύφεσης θα ήταν πολύ μεγάλο. Ελλείψει προτύπου, οι εργοδότες έπρεπε μόνο να συμμορφωθούν με ένα συνδυασμό προαιρετικών κατευθυντήριων γραμμών, και να καταλήξουν στη θέση να επιλέξουν και να εφαρμόσουν τις προφυλάξεις που θα λάβουν. Η προσέγγιση της υπηρεσίας στο «πίσω κάθισμα» για την ασφάλεια στο χώρο εργασίας σημαίνει ότι οι Αμερικανοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ένα επικίνδυνα απρόβλεπτο φάσμα συνθηκών ασφαλείας όταν εμφανίζονται στην εργασία τους. Αν και ο OSHA έχει επικαλεστεί ορισμένες εταιρείες για παραβάσεις που σχετίζονται με τον κορωνοϊό, πολλές μεγάλες εταιρείες έλαβαν πενιχρά πρόστιμα ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εργάτες πέθαναν

¹⁹ Σωτήριος Ντάλης, Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος, «Από το Aberystwyth στον Τράμπ», *Mare Nostrum*; Μετατοπίσεις Ισχύος στον γεωπολιτικό Χάρτη της Μεσογείου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2020, σελ 571-577

²⁰ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: *Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:72-79

²¹ Joe Macaron (2020), *The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making>

από Covid-19.²² Οι Δημοκρατικοί προσπάθησαν να συμπεριλάβουν τη γλώσσα που επιβάλλει ένα έκτακτο προσωρινό πρότυπο σε μελλοντικούς γύρους βοήθειας για την πανδημία — αλλά οι προσπάθειές τους απέτυχαν. Ένα από τα πρώτα πράγματα που πιθανότατα θα κάνει μια κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν είναι να δώσει εντολή στον OSHA να εντείνει την επιβολή της ασφάλειας των εργαζομένων — συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης ενός προτύπου έκτακτης ανάγκης και της αύξησης των κυρώσεων στους παραβάτες. Η εκστρατεία του Τζο Μπάιντεν υποσχέθηκε επίσης να διπλασιάσει τον αριθμό των ερευνητών του OSHA για την επιβολή του νόμου και των υφιστάμενων προτύπων, σύμφωνα με την Eleanor Mueller.

Ο Ντ. Τραμπ απέτυχε να θεσπίσει καμία πολιτική σαρωτικής επιλογής σχολείου που στέλνει χρήματα στους γονείς για να τους βοηθήσει να πληρώσουν για ιδιωτικά και θρησκευτικά σχολεία. Αλλά η κυβέρνησή, με επικεφαλής τη Γραμματέα Παιδείας Betsy De Vos, μια πιστή χριστιανή, βρήκε τρόπους να επεκτείνει την ομοσπονδιακή υποστήριξη για θρησκευτικά σχολεία και οργανισμούς στο Υπουργείο Παιδείας. Τροποποίησε ένα ευρύ φάσμα ομοσπονδιακών εκπαιδευτικών πολιτικών, μεγάλων και μικρών, για να ενισχύσει τους θρησκευτικούς οργανισμούς. Άλλαξε τους κανονισμούς, για παράδειγμα, για να διευκολύνει τα μέλη των θρησκευτικών ταγμάτων να έχουν πρόσβαση σε ομοσπονδιακή οικονομική βοήθεια και επέκτεινε την ομοσπονδιακή συγχώρεση δανείου δημόσιας υπηρεσίας για να καλύψει τα μέλη κληρικών. Και δημιούργησε νέες προστασίες για θρησκευτικούς οργανισμούς πανεπιστημιούπολεων στα δημόσια πανεπιστήμια. Σε επίπεδο εκπαίδευσης, ο De Vos σταμάτησε να επιβάλλει μια πολιτική που απαγόρευε στις θρησκευτικές οργανώσεις να παρέχουν υπηρεσίες χρηματοδοτούμενες από το δημόσιο, όπως για παράδειγμα φροντιστήρια, τεχνολογία και συμβουλευτική σε ιδιωτικά σχολεία. Και άνοιξε ομοσπονδιακές επιχορηγήσεις για σχολεία τσάρτερ σε θρησκευτικά συνδεδεμένους οργανισμούς. Πολλές ομάδες θρησκευτικής εκπαίδευσης επαίνεσαν τις αλλαγές της De Vos, τις οποίες συχνά περιέγραφε ως προσπάθεια επέκτασης της θρησκευτικής ελευθερίας. «Πάρα πολλοί παρερμηνεύουν τον χωρισμό εκκλησίας και κράτους ως πρόσκληση προς την κυβέρνηση να διαχωρίσει τους ανθρώπους από την πίστη τους», όπως είχε αναφέρει ο ίδιος ο Ντόναλντ Τράμπ.

Στον τομέα που αφορά την κλιματική αλλαγή, οι προσπάθειες του Ντ. Τραμπ να ανακαλέσει τους κανόνες της εποχής Μπάρακ Ομπάμα που στόχευαν στην πάταξη των εκπομπών μεθανίου είχαν σημαντικές επιπτώσεις όχι μόνο στη βραχυπρόθεσμη αύξηση της θερμοκρασίας που προκαλείται από αυτό το ισχυρό αέριο του θερμοκηπίου, αλλά και συρρίκνωση του ανάστημα των Ηνωμένων Πολιτειών στην παγκόσμια σκηνή. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ χαλάρωσε τα πρότυπα που έπρεπε να πληρούν οι εταιρείες πετρελαίου και φυσικού αερίου για το πόσο μεθάνιο - το μεγαλύτερο χημικό συστατικό του φυσικού αερίου και μια σημαντική ουσία παγίδευσης θερμότητας - θα μπορούσαν να επιτρέψουν τη διαρροή από αγωγούς, δεξαμενές αποθήκευσης και άλλο πετρέλαιο υποδομές πεδίου. Οι Ρεπουμπλικάνοι της Γερουσίας απέτυχαν να «σκοτώσουν» την εξουσία Μπ. Ομπάμα στην αρχή της διακυβέρνησης Ντ. Τραμπ, αφήνοντας τον Λευκό Οίκο να ανακαλέσει έναν περιβαλλοντικό κανονισμό που υποστήριζαν ακόμη και ορισμένες εταιρείες

²² M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

πετρελαίου και φυσικού αερίου ως τρόπο να κρατήσουν στο πλευρό τους ένα ολοένα και πιο πράσινο κοινό. Η στάση του Ντ. Τραμπ ήταν το πολιτικό αντίθετο από αυτό που δεσμεύτηκαν να κάνουν η Κίνα και οι Ευρωπαϊκές χώρες για να περιορίσουν τις εκπομπές ενός αερίου που θεωρείται μία από τις κύριες αιτίες της κλιματικής αλλαγής. Οι ανατροπές Ντ. Τραμπ, που οριστικοποιήθηκαν, θεωρήθηκαν τόσο εκτός κανόνα που ακόμη και εταιρείες πετρελαίου όπως η BP και η Shell μίλησαν δημόσια εναντίον τους.²³ Η Γαλλική κυβέρνηση παρενέβη για να αναγκάσει την εμπορική εταιρεία Engie, στην οποία κατέχει μερίδιο, να απορρίψει μια προτεινόμενη σύμβαση για την εισαγωγή αμερικανικού αερίου, επικαλούμενη κίνδυνο φήμης. Η απόρριψη των αυστηρών προτύπων μεθανίου από τον Ντ. Τραμπ επέτρεψε επίσης στην Ευρώπη να διεκδικήσει τον παγκόσμιο μανδύα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Οι αλλαγές στον κανόνα του Ντ. Τραμπ εξακολουθούν να εκδικάζονται στο δικαστήριο και θα είναι αμέσως στο στόχαστρο του Τζο Μπάιντεν για ανατροπή όταν αναλάβει επίσημα τα καθήκοντά του.

Ένα ακόμα κομμάτι που μας προβληματίσε και αξίζει να αναφερθούμε είναι η αντιμετώπιση και η χρήση των Drones από τον Αμερικανό πρόεδρο. Όπως πολλά κινεζικά προϊόντα και υπηρεσίες, τα κινεζικά drones έγιναν κομβικό σημείο για την κυβέρνηση Ντ. Τραμπ.²⁴ Οι ομοσπονδιακές υπηρεσίες που επιδιώκουν να τερματίσουν την κυριαρχία της Κίνας στην αγορά των drone, εν μέσω ανησυχιών ότι ο εξοπλισμός θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για κατασκοπεία, αναζήτησαν τρόπους για να ενισχύσουν την εγχώρια παραγωγή. Στα τέλη του 2019, το Υπουργείο Εσωτερικών σταμάτησε προσωρινά κάθε μη έκτακτη χρήση των κυρίως κινεζικής κατασκευής drone του, αφού αξιωματούχοι από διάφορες υπηρεσίες - συμπεριλαμβανομένων των Υπουργείων Άμυνας, Εσωτερικής Ασφάλειας και Δικαιοσύνης - προειδοποίησαν ότι τα drones και ο εξοπλισμός drone κατασκευάζονται στην Κίνα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κατασκοπεία. Ο υπουργός Εσωτερικών Ντέιβιντ Μπέρνχαρντ κλιμάκωσε περαιτέρω τις προσπάθειες τον Οκτώβριο, όταν είπε στην ηγεσία του τμήματος ότι όλες οι μελλοντικές αγορές drone θα πρέπει να ελεγχθούν σε σχέση με μια λίστα με μη επανδρωμένα αεροσκάφη που έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Άμυνας.

Πιο πρόσφατα, το Υπουργείο Εμπορίου πρόσθεσε τον κατασκευαστή DJI με έδρα την Κίνα, ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος κατασκευαστής μη στρατιωτικών drone στον κόσμο, στη μαύρη λίστα του εμπορίου, επικαλούμενος ανησυχίες για πιθανή συμμετοχή της εταιρείας σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την κινεζική κυβέρνηση.²⁵ Η τοποθέτηση της DJI στη μαύρη λίστα του εμπορίου δεν επηρεάζει τους απλούς καταναλωτές ή τις επιχειρήσεις, αλλά είναι ένα σημαντικό πλήγμα για τις αμερικανικές εταιρείες, όπως η Microsoft και η Precision Hawk, που συνεργάζονται με την DJI, συμπεριλαμβανομένης της παροχής εξαρτημάτων για τα

²³ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)

https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

²⁴ Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.: 436-448

²⁵ Rodge Baker, «The echoes of Reagan in Trump national security strategy», Le Courier Diplomatique, 2018, σελ: 1-3

drones τους. Αυτό είναι κακό «timing» για αυτές τις εταιρείες, καθώς η FAA ετοιμάζεται να δώσει το πράσινο φως για νέες εμπορικές χρήσεις, όπως οι υπηρεσίες παράδοσης που βασίζονται σε drone, οι οποίες θα αυξήσουν τις πωλήσεις. Επιπλέον, το Κογκρέσο ενδέχεται σύντομα να θέσει ακόμη περισσότερους περιορισμούς στη χρήση της τεχνολογίας κινεζικής κατασκευής λόγω ανησυχιών για την ασφάλεια. Ενώ μια κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν μπορεί να είναι λιγότερο επιρρεπής να λάβει μέτρα για να διαταράξει την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού, μπορεί επίσης να προσπαθήσει να αποφύγει τις αντιλήψεις ότι είναι ήπιος απέναντι στην Κίνα. Μια κυβέρνηση Μπάιντεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τη μαύρη λίστα του Υπουργείου Εμπορίου ως «διαπραγματευτικό χαρτί» με την κινεζική κυβέρνηση, πράγμα που σημαίνει ότι η DJI μπορεί να παραμείνει στη λίστα για κάποιο χρονικό διάστημα.²⁶ Ο Μπάιντεν έχει επίσης εκφράσει την υποστήριξή του για την ενίσχυση της κατασκευής μη επανδρωμένων αεροσκαφών των ΗΠΑ, κάτι που θα μπορούσε να μεταφραστεί σε περαιτέρω ενέργειες που θα μείωναν την εξάρτηση των ΗΠΑ από την κινεζική τεχνολογία.

Όσον αφορά τις Αμυντικές Δαπάνες: Ο Ντ. Τραμπ κατέστησε δυνατή την παρακολούθηση των χρημάτων του Πενταγώνου. Το Πεντάγωνο αποτελεί το μεγαλύτερο κομμάτι διακριτικών δαπανών στον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό, οπότε μπορεί να σας εκπλήξει το γεγονός ότι μέχρι τον Ντ. Τραμπ, κανείς δεν είχε διενεργήσει έλεγχο για το πού πηγαίνουν τα αμυντικά δολάρια της Αμερικής και τα οικονομικά λογιστικά συστήματα της ήταν διαβόητα ακατάστατα και περίπλοκα. Το 2018, η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ επιχείρησε για πρώτη φορά έλεγχο σε όλο το Υπουργείο Άμυνας. Ένας στρατός 1.000 εξωτερικών λογιστών και 150 ατόμων από το γραφείο του Γενικού Επιθεωρητή του Υπουργείου Άμυνας επεκτάθηκε σε περίπου 600 τοποθεσίες και συγκέντρωσε 40.000 σελίδες οικονομικών εγγράφων. Τελικά, όπως ήταν ευρέως αναμενόμενο, το Πεντάγωνο απέτυχε συνολικά στον έλεγχο. έλειπε πάρα πολλά έγγραφα ή ήταν ελλιπή.²⁷ Οι αξιωματούχοι προβλέπουν τώρα ότι το Υπουργείο Άμυνας δεν θα είναι σε θέση να περάσει έναν πλήρη έλεγχο μέχρι το 2027 το νωρίτερο. Αλλά υπάρχουν φωτεινά σημεία: για παράδειγμα, την πρώτη φορά γύρω από το σύστημα στρατιωτικών αμοιβών, μια τεράστια ροή δολαρίων, επέστρεψε καθαρά. Στους επόμενους ελέγχους που διενεργήθηκαν το 2019 και το 2020, εν τω μεταξύ, μερικές ακόμη αμυντικές υπηρεσίες και στρατιωτικά στοιχεία προστέθηκαν στην καθαρή στήλη. Η συνολική άσκηση θεωρείται ορόσημο στην οδύσσεια για να επαληθεύσουμε κάποτε πού πηγαίνουν όλα τα αμυντικά μας χρήματα. Επιπλέον, η προσπάθεια ελέγχου βοηθά τους διευθυντές του Πενταγώνου να κάνουν τα προγράμματά τους πιο αποτελεσματικά και να ελαχιστοποιούν τη σπατάλη.²⁸ Οι προσπάθειες για ένταξη μεγαλύτερης λογοδοσίας στις δαπάνες του

---

²⁶ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

²⁷ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021) https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblcazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

²⁸ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

Πενταγώνου είναι πιθανό να γίνουν ακόμη πιο έντονες κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Μπάιντεν.

Τέλος στον τομέα της μετανάστευσης, αν και δεν ήταν έκπληξη για όποιον ακολούθησε την προεκλογική του εκστρατεία το 2016, ο Ντ. Τραμπ ήθελε να πατάξει την παράνομη μετανάστευση στα νότια σύνορα, η κυβέρνησή του επέβαλε επίσης αυστηρότερους περιορισμούς στη νόμιμη μετανάστευση, ακόμη και για τους εργαζομένους υψηλής ειδίκευσης που ισχυρίστηκε ότι ήθελε στο Χώρα.²⁹ Το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας προχώρησε σε περιορισμούς και αλλαγές στο πρόγραμμα βίζας που επιτρέπει στις αμερικανικές επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν ξένους εργάτες υψηλής ειδίκευσης για «ειδικευμένες» θέσεις εργασίας. Οι επιχειρήσεις βασίζονται σε αυτούς τους εργαζόμενους για να καλύψουν θέσεις εργασίας που λένε ότι δεν μπορούν να καλύψουν με πολίτες των ΗΠΑ. Η διοίκηση, ωστόσο, είπε ότι οι εργοδότες των ΗΠΑ κάνουν κατάχρηση της βίζα εργασίας επειδή θέλουν να αντικαταστήσουν τους Αμερικανούς εργαζομένους με φθηνότερο ξένο εργατικό δυναμικό.

Οι πιο πρόσφατοι κανόνες της διοίκησης προσπάθησαν να περιορίσουν τους τύπους θέσεων εργασίας για τις οποίες μπορούν να υποβάλουν αίτηση αλλοδαποί εργαζόμενοι, ενώ επίσης απαιτούσαν από τους εργοδότες να τους πληρώνουν περισσότερο. Ορισμένες αλλαγές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που περιορίζουν τον ορισμό του «ειδικού επαγγέλματος» και που απαιτούν από τους εργοδότες να πληρώνουν περισσότερο τους αλλοδαπούς εργαζομένους, αναμενόταν να μειώσουν τον αριθμό των εγκεκριμένων αιτήσεων για βίζα κατά ένα τρίτο. Αυτές οι προσπάθειες έκτοτε σταμάτησαν στο δικαστήριο. Οι επιχειρήσεις που αναζητούσαν αυτές τις θεωρήσεις εργαζομένων μη μεταναστών είδαν επίσης αύξηση των αιτημάτων για παροχή περισσότερων αποδεικτικών στοιχείων στις αιτήσεις τους και υψηλότερο ποσοστό άρνησης βίζας. Ο Τζο Μπάιντεν υποσχέθηκε κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας ότι θα υποστήριζε την επέκταση του αριθμού των διαθέσιμων βίζας υψηλής ειδίκευσης, αλλά αφού πρώτα αναμόρφωσε το προσωρινό σύστημα θεωρήσεων για να αποτρέψει την εύνοια «μόνο εισαγωγικών μισθών και δεξιοτήτων». Αυτό είναι πιθανό να είναι μια βαριά ανύψωση που το Κογκρέσο δεν μπόρεσε να εγκρίνει ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση για τη μετανάστευση από το 1986.³⁰

---

²⁹ Walter Russell Mead, «The End of the Wilsonian Era», Foreign Affairs, Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-12-08/end-wilsonian-εποχή> (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/10/2021)

³⁰ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021), <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

1.3 Η Εξωτερική πολιτική του Ντόναλντ Τράμπ

Στον τομέα της πολιτικής επικρατούσε πάντοτε η ρευστότητα. Ο Μπ. Ομπάμα θεωρούσε ότι η χώρα του οφείλει να αντιμετωπίσει τα λάθη που διέπραξε στο Ιράκ, με μεγαλύτερη διάθεση συνεργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους. Η διάθεση για περισσότερη ύφεση στις διεθνείς σχέσεις των Η.Π.Α. θα λέγαμε πως θυμίζει περισσότερο την περίοδο της προεδρίας του Τζίμι Καρτερ, ο οποίος προσπάθησε να γίνει ειρηνοποιός, χωρίς όμως να βρει ανταπόκριση από τις άλλες χώρες.³¹ Ως υποψήφιος Πρόεδρος ο Ντόναλντ Τράμπ εμφανιζόταν στους ψηφοφόρους του ως οπαδός του απομονωτισμού. Αρχικά υποσχόταν ότι θα ασχοληθεί κυρίως με τη βελτίωση της ζωής των μικρομεσαίων αμερικανών, χωρίς να αποσπάται η προσοχή του από τη διεθνή πολιτική και τα διεθνή δρώμενα. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του οι προτεραιότητες αυτές άλλαξαν ριζικά. Ο εμπορικός πόλεμος των Η.Π.Α. με την Κίνα, ο «καβγάς» για την ανακατανομή του βάρους στις πλάτες του NATO, ο συνεχής φραστικός «πόλεμος» με τη Βόρειο Κορέα και το Ιράν ήταν κάποιες από τις στιγμές που θορύβησαν το κόμμα των Ρεπουμπλικάνων.³² Σύμφωνα με τον Jonathan Stevenson, «ο Ντ. Τράμπ είναι ικανός να εμπλέξει τη χώρα του σε πόλεμο χωρίς να ζητήσει την άδεια του νομοθετικού σώματος». Ο Ντόναλντ Τράμπ σε αντίθεση με τους προηγούμενους πρόεδρους πίστευε πως η χρήση στρατιωτικής δύναμης θα πρέπει είναι μια έσχατη λύση, Από την αρχή απέρριψε το ενδεχόμενο ένοπλης αντιπαράθεσης με τη Βόρειο Κορέα, δημιουργώντας παράλληλα μια ιδιαίτερη σχέση με τον ηγέτη της χώρας. Αποφάσισε να μην επιτεθεί στο Ιράν παρά την κατάρριψη αμερικανικού UAV, ενώ μετά την επίθεση στην πετρελαϊκή εγκατάσταση της Σαουδικής Αραβίας, αύξησε την αεροπορική άμυνα της Σαουδικής Αραβίας με τη συμμετοχή των συμμάχων, αλλά απέφυγε την επίθεση εναντίον των Ιρανών.

Ο Αμερικανός πρόεδρος προσπάθησε να εστιάσει στην ανάγκη τροποποίησης των στρατιωτικών δυνάμεων των Η.Π.Α. έτσι ώστε ύστερα από μερικά χρόνια να καταφέρει να ελαττώσει τον οικονομικό προϋπολογισμό σε αμυντικά έργα και να καταφέρει να χρησιμοποιήσει τη στρατιωτική ισχύ της χώρας του σε πιο σημαντικά δρώμενα και εναντίον μεγαλύτερων, κατά την άποψή του εχθρών των Η.Π.Α. Αυτό που πραγματικά προβληματίζε τον Ντόναλντ Τράμπ ήταν η ισλαμική τρομοκρατία και κυρίως ο ISIS, που ανέκαθεν αποτελούσε απειλή κατά των Η.Π.Α.³³, προσπαθώντας παράλληλα να καταπολεμήσει τη βασική αυτή απειλή, κάτι που είχε ως συνέπεια τη συνεργασία με όποιον επιθυμούσε να εμπλακεί στο θέατρο επιχειρήσεων που θα διαδραματιζόταν στην Ανατολική Μεσόγειο και κατά συνέπεια στη Μέση Ανατολή.³⁴ Στην ιδεολογία του ο Ντ. Τράμπ επικρατούσε η απόρριψη οποιασδήποτε στρατιωτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση των ακραίων καθεστώτων, αλλά η προσπάθεια σταθεροποίησης μιας κρατικής ισχύος που να μπορεί να έρθει σταθεροποιήσει τα καθεστώτα αυτά και να διατηρήσει υπό τον

³¹ Rodge Baker, «*The echoes of Reagan in Trump national security strategy*», Le Courrier Diplomatique, 2018, σελ.: 1-3

³² Θάνος Βαρέμης, «*Μικρές Εισαγωγές: Η.Π.Α. : Εποχή Τραμπ*», Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Αθήνα 2019, σελ.: 69-72

³³ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

³⁴ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

έλεγχο του τα κράτη. Αυτό βέβαια είχε ως συνέπεια η όλη ιδεολογία του να έρθει σε σύγκρουση εάν όχι σε αντιπαράθεση με τα φιλελεύθερα ιδεώδη και τις πολιτικές της φιλελεύθερης παγκόσμιας τάξης. Η προσπάθεια συνεργασίας του Ντόναλντ Τράμπ με τα αυταρχικά αυτά καθεστώτα, ήρθε να επιβεβαιώσει τη γνώμη πολλών αναλυτών, σύμφωνα με την οποία η αμερικανική παρέμβαση σε θέματα προώθησης της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν αποφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα και θα λέγαμε πως δεν είναι η καλύτερη δυνατή.³⁵ Από την άλλη πλευρά αυτή της ρεαλιστικής θεώρησης, δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν πως ο Ντόναλντ Τράμπ δεν διαθέτει μια συνεκτική ρεαλιστική προσέγγιση αλλά στις περισσότερες των περιπτώσεων, υπήρξε ένας συνδυασμός άγνοιας και επικίνδυνων αστοχιών, σχετικά με τις θέσεις και τις θεωρίες του ρεαλισμού.³⁶

Η ιδεολογία του Ντ. Τράμπ και το δόγμα του «America First» καταλαβαίνουμε πως έχει τόσο θετικά όσο και αρνητικά αποτελέσματα για τη χώρα του. Ο Ντόναλντ Τράμπ επέλεξε να εστιάσει περισσότερο προς τα εσωτερικά ζητήματα της χώρας του και να δώσει την ευκαιρία ανασυγκρότησης της οικονομίας στις Η.Π.Α. ενώ παράλληλα προσπαθούσε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα στο εσωτερικό (μετανάστευση και δημόσια υγεία). Η απομάκρυνση αυτή των Η.Π.Α. από τις διεθνείς υποθέσεις οδηγούσε σε κίνδυνο της ασφάλειας και της παγκόσμιας τάξης, γεγονός που οδηγούσε σε αποσταθεροποίησης και αβεβαιότητα και τους σύμμαχους των Η.Π.Α. Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να αναφέρουμε πως σε καμία περίπτωση οι Η.Π.Α. δεν μπορούν να θεωρούνται ως ο απόλυτος εγγυητής της ειρήνης και της ασφάλειας. Παρόλα αυτά η αμυντική πολιτική που επέλεξε ο αμερικανός πρόεδρος οδηγούσε τη χώρα του σε κίνδυνο δημιουργίας κανών ασφαλείας.³⁷

Ένας επιπλέον κίνδυνος προκύπτει από την ασταθή συμπεριφορά του Τράμπ κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής του. Ο αμερικανός πρόεδρος με μία αντισυμβατική πολιτική και μια οικονομική πολιτική προστατευτισμού, προσπάθησε να αποδημήσει το θεσμικό πλέγμα των πολυμερών δεσμών και των οργανισμών που επί χρόνια οικοδόμησε η Αμερική και το οποίο προωθούσε και τα συμφέροντα της Δύσης επί σειράς ετών.³⁸ Η πολιτική του ήταν καθαρά ανταλλακτική (transactional) και είχε ως βασικό στόχο τα βραχυπρόθεσμα κέρδη. Γεγονός που δημιουργούσε σύγχυση και οργή τις περισσότερες των περιπτώσεων σε φίλους και συμμάχους, με αποτέλεσμα να εκλαμβάνουν ως άρση των θεμελιωδών συμμαχικών συμβάσεων και συνθηκών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα απαξιωτικά σχόλια του για το NATO, που παρά την αναδιάρθρωση του και τον περιορισμό της κρίσης του σε ζητήματα αμυντικών δαπανών, (burden sharing) της Συμμαχίας, δημιουργούσαν μια τάση στρατηγικής αυτονόμησης στους Ευρωπαίους Συμμάχους. Δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστήριζαν πως μια δεύτερη τετραετία διακυβέρνησης του Ντ. Τραμπ θα

³⁵ Andre Kaspi, Helene Harter, Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017, σελ.: 184-185

³⁶ Abbas Mossalanejad, *The Middle East Security and Donald Trump's Grand Strategy*, Postdoctoral on Strategic Policy Making and Full Professor of Political Sciences, University of TEHRAN, Tehran, Iran, σελ.19-25, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021)
http://journal.iag.ir/article_60035_8054239e1007b462fbf31aa0bd33e329.pdf

³⁷ Mikkel Bolt Rasmussen Η Αντεπανάσταση του Τραμπ, Zero Books, 2018, σελ.20-68

³⁸ Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:21-23

οδηγούσε σε εδραίωση των πολιτικών αυτών,³⁹ με αποτέλεσμα τη σταδιακή απαγκίστρωση και σημαντική μείωση ισχύος του σημερινού κυρίαρχου δυτικού πόλου στο διεθνές σύστημα. Θα λέγαμε πως οι Η.Π.Α χωρίς την Ευρώπη είναι μια απομονωμένη ήπειρος και η Ευρώπη χωρίς την Αμερική μια ευάλωτη ήπειρος.⁴⁰ Ο Τράμπ θεωρούσε ακόμα πως οι όποιο σύμμαχοι των Η.Π.Α. θα πρέπει να είναι ως επί το πλείστον «πλούσιες χώρες», ώστε να μπορεί να επωφεληθεί η χώρα του από αυτές τις συνεργασίες και από την άλλη πλευρά οι χώρες σύμμαχοι θα επωφελούνταν από την «ασφάλεια» που παρείχαν οι Η.Π.Α. Οι απόψεις αυτές του Ντ. Τράμπ δεν άργησαν να οδηγήσουν στη συζήτηση για το πόσο σωστή ήταν η χρήση της ισχύος των Η.Π.Α. σε εξωτερικές υποθέσεις.

Για τον Αμερικανό Πρόεδρο, η πρώτη δουλειά ήταν το Ιράν. Αντιτάχθηκε στην πυρηνική συμφωνία JCPOA ως ανεπαρκής, επειδή δεν περιόριζε την οργή του Ιράν στην περιοχή, επέτρεπε τον εμπλουτισμό και ήταν χρονικά περιορισμένη. Στην πραγματικότητα, από το 2013, όταν μονογραφήθηκε η αρχική, ενδιάμεση πυρηνική συμφωνία και το 2018, όταν οι ΗΠΑ αποχώρησαν από το JCPOA, το Ιράν έτρεξε και οι Άραβες ηγέτες προειδοποίησαν για τον υποτιθέμενο «έλεγχο» του Ιράν σε τέσσερις αραβικές πρωτεύουσες, τη Σανάα, Βαγδάτη, Δαμασκό και Βηρυτό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, οι πυρηνικές φιλοδοξίες του Ιράν, να αποτελούν το μοναδικό μεγαλύτερο αποσταθεροποιητικό στοιχείο στην περιοχή και ο Ντ. Τραμπ απάντησε. Αυτή η απάντηση διατυπώθηκε από τον υπουργό Πομπέο το 2018: ένα μαξιμαλιστικό σύνολο ενεργειών δώδεκα σημείων με το οποίο έπρεπε να συμμορφωθεί το Ιράν για να αποκαταστήσει κανονικές σχέσεις, που κυμαίνονταν από καλύτερη περιφερειακή συμπεριφορά έως πιο ολοκληρωμένους ελέγχους στα πυρηνικά και πυραυλικά του προγράμματα. Οι αντίπαλοι υποστήριζαν ότι ο κόσμος του Ιράν δεν αποδέχτηκε ποτέ τέτοιες επεκτατικές παραχωρήσεις, αλλά διέφεραν ελάχιστα από τις απαιτήσεις της πρώιμης κυβέρνησης Μπ. Ομπάμα.

Ο Ντ. Τραμπ ήθελε να διαπραγματευτεί συμφωνίες με το Ιράν, αλλά προτεραιότητά του ήταν η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποτροπή του περιφερειακού τυχοδιωκτισμού και η πυρηνική ικανότητα, και μέσα σε αυτό, μια επικερδής συμφωνία. Η προτεραιότητα του Μπ. Ομπάμα αντιστράφηκε: η συμφωνία χρειαζόταν (για να επιτευχθεί μια συμφωνία που θεωρούσε μετασχηματιστική), και εντός αυτής, όσο το δυνατόν περισσότερη αποτροπή του περιφερειακού τυχοδιωκτισμού και της πυρηνικής ικανότητας (δηλαδή και ακόμα να επιτευχθεί συμφωνία). Αλλά στην αντιμετώπιση του Μπ. Ομπάμα, οι Ιρανοί δεν αποδέχθηκαν πραγματικούς περιορισμούς στις περιφερειακές δραστηριότητές τους και μόνο περιορισμούς μικρής διάρκειας στα πυρηνικά και πυραυλικά τους προγράμματα.⁴¹ Ο Μπ. Ομπάμα αγόρασε αυτή τη συμφωνία ούτως ή άλλως, σχολιάζοντας ότι οι Σαουδάραβες θα έπρεπε να «μοιράζονται τη Μέση Ανατολή με το Ιράν» και αποδέχθηκαν τον συνεχή εμπλουτισμό. Ο Ντ. Τραμπ αρνήθηκε οποιονδήποτε τέτοιο συμβιβασμό και έτσι δεν σημειώθηκε πραγματική πρόοδος με το Ιράν σε μια νέα συμφωνία κατά τη διάρκεια της θητείας του.

---

⁴⁰ Σωτήριος Ντάλης, Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος, «Από το Aberystwyth στον Τράμπ», *Mare Nostrum; Μετατοπίσεις Ισχύος στον γεωπολιτικό Χάρτη της Μεσογείου*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2020, σελ 571-577

⁴¹ Σωτήριος Ντάλης Ασφάλεια και Συνεργασία στη Μεσόγειο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Κύκλος Σεμιναρίων 2017-18, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:80-82

Αυτό σήμαινε ότι η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ έπρεπε να διατηρήσει την πίεση στο Ιράν, μέσω κυρώσεων στην οικονομία του και σε ολόκληρη την περιοχή, αλλά ακολουθώντας τις αρχές του ο Ντ. Τραμπ, κυρίως μέσω τοπικών επιχειρήσεων. Έτσι η Ουάσιγκτον υποστήριξε τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ενάντια στους τοπικούς Σίτες συμμάχους του Ιράν, στη συγκεχυμένη σύγκρουση στην Υεμένη. Στο Ιράκ, ο Ντ. Τραμπ εστίασε τα αμερικανικά στρατεύματα, την ηγετική ομάδα του Διεθνούς Συνασπισμού για την ήττα του ISIS, στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας.⁴² Όμως, όταν αμφισβητήθηκε από πολιτοφυλακές που υποστηρίζονται από το Ιράν, ο Ντ. Τραμπ αντεπιτέθηκε άγρια σε μια κλιμάκωση που τον Δεκέμβριο του 2019 και τον Ιανουάριο του 2020 οδήγησε στη δολοφονία του διοικητή της δύναμης Quds Soleimani και σε μια επίθεση ιρανικού βαλλιστικού πυραύλου στις αμερικανικές δυνάμεις στο Ιράκ. Οι αμερικανικές δυνάμεις παραμένουν στο Ιράκ, επισήμως για να κρατήσουν το ISIS κατασταλμένο, αλλά από στρατηγική άποψη, για να εξισορροπήσουν το Ιράν.

Στη Συρία, η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ ανέλαβε, έως το 2018, το πιο φιλόδοξο περιφερειακό πρόγραμμα για να περιορίσει το Ιράν και να υπονομεύσει τον τοπικό του σύμμαχο, το καθεστώς Μπασάρ αλ Άσαντ. Έτσι, η Ουάσιγκτον όχι μόνο υποστήριξε σθεναρά την προσπάθεια του ΟΗΕ βάσει της απόφασης 2254 του ΣΑΗΕ για επίλυση της σύγκρουσης με ένα νέο συνταγματικό καθεστώς, αλλά έθεσε τη Δαμασκό υπό ολόένα και πιο συντριπτικές οικονομικές κυρώσεις και διπλωματική απομόνωση. Κατέστησε επίσης την απόσυρση όλων των δυνάμεων που διοικούνται από το Ιράν στη Συρία ως στόχο προτεραιότητας των ΗΠΑ στη σύγκρουση, και για τον σκοπό αυτό υποστήριξε με διάφορους τρόπους τη στρατιωτική εκστρατεία του Ισραήλ εναντίον ιρανικών στρατηγικών στόχων σε ολόκληρη τη Συρία.⁴³ Αυτή η πολιτική οδήγησε επίσης τις ΗΠΑ να υποστηρίζουν σθεναρά τη θέση της Τουρκίας στα βορειοδυτικά, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης εδάφους κατά των επιθέσεων της Συρίας, της Ρωσίας και του Ιράν στην Ιντλίμπ. Αμερικανικές δυνάμεις αναπτύχθηκαν στη βορειοανατολική Συρία, και στην περιοχή Tanf στο νότο. Η εκστρατεία κατά του ISIS διατηρήθηκε, σε μεγάλο βαθμό για να αρνηθεί το έδαφος του ο Άσαντ και τους συμμάχους του και να περιπλέξει τον στρατιωτικό λογισμό τους. Τέλος, οι ΗΠΑ, εν τέλει μαζί με τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, σε αντίθεση με τον Μπ. Ομπάμα, απάντησαν στρατιωτικά όταν ο Μπασάρ αλ Άσαντ πέρασε την «κόκκινη γραμμή» των χημικών όπλων, οδηγώντας τον Άσαντ να εγκαταλείψει τη χρήση τέτοιων όπλων επιφέροντας με αυτόν τον τρόπο θα λέγαμε μια μεγάλη νίκη για την Ουάσιγκτον.⁴⁴

Αυτή η πιο επιθετική πολιτική των ΗΠΑ στη Συρία οδήγησε σε διπλωματικές και στρατιωτικές αντιπαραθέσεις με τη Ρωσία. Επί Μπ. Ομπάμα, η Ρωσία θεωρούνταν διπλωματικός εταίρος σε μια πιθανή συμβιβαστική λύση για τη Συρία. Η

⁴² Phil Stewart, "U.S. warplanes strike Iran-backed militia in Iraq, Syria," Reuters, June 28, 2021(Τελευταία επίσκεψη στην ιστοσελίδα 30/06/2021) <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27/>

⁴³ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

⁴⁴ Abbas Mossalanejad, The Middle East Security and Donald Trump's Grand Strategy, Postdoctoral on Strategic Policy Making and Full Professor of Political Sciences, University of TEHRAN, Tehran, Iran, σελ.19-25, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021) http://journal.iag.ir/article_60035_8054239e1007b462fbf31aa0bd33e3.pdf

κυβέρνηση Ντ. Τραμπ συνέχισε να συνομιλεί με τη Μόσχα για μια λύση, αλλά ήταν έτοιμη να διατηρήσει μια αδυσώπητη εκστρατεία πίεσης στη Συρία στην πιθανή περίπτωση που οι Ρώσοι δεν θα συνεργαστούν. Αντιμέτωπη με αυτή την εκστρατεία, η Ρωσία αντέδρασε τόσο διπλωματικά όσο και πολιτικά, προσπαθώντας να υπονομεύσει την πολιτική διαδικασία του ΟΗΕ και να αναγκάσει ή να εξαναγκάσει τις αμερικανικές δυνάμεις να φύγουν από τη Συρία, ενώ τις προκαλούσε απευθείας με μισθοφόρους και αργότερα με ρωσικές περιπολίες. Οι ΗΠΑ απάντησαν δυναμικά σε κάθε περίπτωση. Όταν η Ρωσία ανέπτυξε βαριά οπλισμένες δυνάμεις (Βάγκνερ) στη Λιβύη το 2020 για να υποστηρίξει την επίθεση του ηγέτη των ανταρτών Χάφταρ στη νόμιμη κυβέρνηση της Λιβύης, οι ΗΠΑ υποστήριξαν έμμεσα την τουρκική στρατιωτική δράση για την υπεράσπιση της πρωτεύουσας Τρίπολης.

Μέχρι το τέλος της διακυβέρνησης Ντ. Τραμπ, υπήρχε γενική συμφωνία στην Ουάσιγκτον ότι η Ρωσία πίεζε, όπου παρουσιαζόταν η ευκαιρία στη Μέση Ανατολή, να αμφισβητήσει το σύστημα ασφαλείας υπό την ηγεσία των ΗΠΑ, και έτσι έπρεπε να αντιμετωπιστεί. Τέλος, ο Ντ. Τραμπ κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια στην εκστρατεία κατά του ISIS, έως ότου η πρωτεύουσά του, έπεσε το 2017. Στη συνέχεια, έχοντας το ίδιο αίσθημα για την εκστρατεία ήττας κατά του ISIS, θεώρησε πως αμερικανική προσπάθεια του ΝΑΤΟ στο Αφγανιστάν είναι αχρείαστη στους «ατελείωτους πολέμους» από τους οποίους θα έπρεπε να αποχωρήσουν οι ΗΠΑ. Η αποχώρησή του από το Αφγανιστάν, που συνδέεται με τις διαπραγματεύσεις με τους Ταλιμπάν, είχε σχεδόν ολοκληρωθεί στο τέλος της κυβέρνησής του. Προσπάθησε τρεις φορές να αποσύρει δυνάμεις από τη Συρία, αλλά αποθαρρύνθηκε από εκείνους της κυβέρνησης που υποστήριζαν ότι αυτά τα στρατεύματα είχαν διπλό σκοπό για να εξισορροπήσουν το Ιράν και από τους εταίρους του Συνασπισμού που φοβόντουσαν ότι το ISIS θα αναγεννηθεί χωρίς τις δυνάμεις των ΗΠΑ στο έδαφος.

Ο Ντ. Τραμπ από τις δικές του κλίσεις αλλά και από τις απόψεις του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος ήταν εξαιρετικά επιφυλακτικός με το Ισραήλ. Το έβλεπε ως ζωτικό σύμμαχο στην εκστρατεία κατά των ιρανικών στρατηγικών συστημάτων στη Συρία. Σε αντάλλαγμα ο Ντ. Τραμπ ανέτρεψε δεκαετίες αμερικανικής «ισορροπίας» μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων γειτόνων του, απομακρύνοντας τις ΗΠΑ από τη λύση των «δύο κρατών» με τους Παλαιστίνιους, μεταφέροντας την αμερικανική πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ και αναγνωρίζοντας την ισραηλινή προσάρτηση των Υψιπέδων του Γκολάν. Σε αντάλλαγμα, μπόρεσε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του Ισραήλ, ενώ έδειξε στις αραβικές χώρες ότι οι ΗΠΑ «είχαν την πλάτη τους» ενάντια στο Ιράν και τους τρομοκράτες. Αυτό άνοιξε την πόρτα στις Συμφωνίες του Αβραάμ,⁴⁵ μια σημαντική συμφωνία που δημιούργησε έναν αντι-ιρανικό συνασπισμό αραβικών κρατών, των ΗΠΑ και του Ισραήλ. Αλλά ταυτόχρονα σηματοδότησε ότι το παλαιστινιακό ζήτημα δεν θεωρούνταν πλέον από την Ουάσιγκτον ή από πολλά αραβικά κράτη ως το νούμερο ένα ζήτημα στην περιοχή. Αντιθέτως, τονίστηκε η επέκταση του Ιράν.

---

⁴⁵ D. Benaim, «A Progressive Course Correction for U.S.–Saudi Relations», The Century Foundation, 25 June 2020

Τα κράτη του Κόλπου επωφελήθηκαν ιδιαίτερα από την υποστήριξη του Τραμπ, γενικά κατά του Ιράν στην περιοχή και συγκεκριμένα στην Υεμένη. Ωστόσο ο Ντ. Τραμπ κατέστησε σαφές ως απάντηση στις ιρανικές επιθέσεις εναντίον μιας σαουδαραβικής πετρελαϊκής εγκατάστασης και ενός αμερικανικού drone ότι δεν θα χρησιμοποιούσε θανατηφόρα βία εάν η πρόκληση ήταν μεγάλη.⁴⁶ Σε αντάλλαγμα διευκόλυναν την αμερικανική στρατιωτική ανάπτυξη στην περιοχή και συνεργάστηκαν με διάφορους τρόπους με το Ισραήλ, μέχρι το σημείο που προσχώρησαν στις «Συμφωνίες του Αβραάμ». Η διάσπαση εντός του ΣΣΚ μεταξύ του Κατάρ από τη μια πλευρά και των ΗΑΕ και της Σαουδικής Αραβίας από την άλλη, ταλαιπώρησε τη διοίκηση για σχεδόν τέσσερα χρόνια, αλλά η συμφιλίωση που οδήγησαν οι Σαουδάραβες στα τέλη του 2020 ήταν ένα όφελος τόσο για τις απερχόμενες όσο και για τις εισερχόμενες αμερικανικές διοικήσεις. Το δώρο του Ντ. Τραμπ στο ΣΣΚ σε αντάλλαγμα, εκτός από την ενισχυμένη ασφάλεια ήταν πως οι παραδοσιακοί σύμμαχοι Ιορδανία και Αίγυπτος συνέχισαν να λαμβάνουν υψηλά επίπεδα στρατιωτικής βοήθειας και υποστήριξης κατά των απειλών στα σύνορά τους (Ιορδανία) και εντός αυτής (Αίγυπτος στο Σινά). Ωστόσο, αυτοί οι δύο εταίροι έτυχαν λιγότερης προσοχής από το Ισραήλ, την Τουρκία και τα κράτη του Κόλπου.⁴⁷ Και οι δύο ήταν απασχολημένοι με εσωτερικά πολιτικά και οικονομικά προβλήματα, και οι δύο, αν και διπλωματικοί εταίροι του Ισραήλ, ήταν επιφυλακτικοί σχετικά με τις «Συμφωνίες του Αβραάμ» και την προφανή εγκατάλειψη της παλαιστινιακής υπόθεσης.⁴⁸

---

⁴⁶ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

⁴⁷ Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

⁴⁸ Walter Russell Mead, «*The End of the Wilsonian Era*», Foreign Affairs, Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-12-08/end-wilsonian-εποχή> (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/10/2021)

Κεφάλαιο 2^ο : Εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου

2.1 Διμερείς σχέσεις με Ανατολική Μεσόγειο

Ένας από τους βασικούς στόχους της Αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής του Ντ. Τράμπ στη Μέση Ανατολή, ήταν η ενίσχυση των παραδοσιακών συμμάχων και σχέσεων των Η.Π.Α. με τις περιφερειακές δυνάμεις της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου και Μέσης Ανατολής, εστιάζοντας κυρίως σε χώρες του Κόλπου, τη Σαουδική Αραβία, το Μπαχρέιν, την Αίγυπτο, τη Σαουδική Αραβία και το Ισραήλ.⁴⁹ Ο βασικός λόγος αυτής της καινούργιας πολιτικής που ακολουθούσε ο Ντ. Τράμπ ήταν η αντιμετώπιση των απειλών και παράλληλα η ενίσχυση των μακροπρόθεσμων συμφέροντων των Η.Π.Α στην περιοχή. Η απειλή αυτή αφορούσε κατά κύριο λόγο θα λέγαμε την ιρανική επιρροή και το καθεστώς που επικρατούσε στην περιοχή αυτή. Ο αμέσως επόμενος κίνδυνος αφορούσε τον τερματισμό εάν όχι την εξάλειψη της τρομοκρατίας και την απομάκρυνση των εξτρεμιστικών ομάδων της περιοχής, καθώς επίσης και την μείωση της εξάπλωσης των τρομοκρατικών ομάδων που δρούσαν κάτω από το βλέμμα του Ιράν, με επίκεντρο τον μετασχηματισμό της Χεζμπολάχ σε αναδύομενη περιφερική κυρίαρχη δύναμη. Μπορούμε να καταλάβουμε λοιπόν πως η αύξηση ισχύος του Ιράν και η ανάδυση της τρομοκρατίας αποτελούσαν τις βασικές πηγές ανησυχίας του αμερικανού προέδρου και γενικότερα αποτελούσαν βασική απειλή, δημιουργώντας έντονη ανησυχία στις Η.Π.Α.

Στο σημείο αυτό δε μπορούμε να παραβλέψουμε τη συμμαχία που δημιουργήθηκε μεταξύ των Η.Π.Α και του Ισραήλ, γεγονός που αποτελούσε ζήτημα περισσότερο εσωτερικής πολιτικής για τη χώρα. Από την άλλη πλευρά έχοντας την Αίγυπτο ως σύμμαχο και βασικό αντίπαλο του Ιράν, μπορούσε να ενισχύσει την εξωτερική του πολιτική και να οικοδομήσει στέρεες βάσεις και συμμαχίες με τις αραβικές χώρες του Κόλπου.⁵⁰ Γνωρίζουμε πως κατά βάση ο Ντ. Τράμπ κατέκρινε την εξωτερική πολιτική του προκατόχου του Μπ. Ομπάμα, όσον αφορά την πολιτική της χώρας στη Μέση Ανατολή, και κυρίως στο κομμάτι που αφορούσε την χρήση και τη συμφωνία πυρηνικών του Ιράν, την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και την απειλή του Ισλαμικού Κράτους καθώς και την ισορροπία μεταξύ των σχέσεων Η.Π.Α.- Ιράν.⁵¹ Αυτό που επιθυμούσε ο Ντ. Τράμπ ήταν να απομονωθεί από τις διεθνείς υποθέσεις και να αποστασιοποιηθεί στο κομμάτι της εξωτερικής πολιτικής. Προσωπική άποψη του γράφοντος είναι πως μια από της επιτυχίες που θα μπορούσαμε να αναγνωρίσουμε στον Ντ. Τράμπ είναι η διασφάλιση της συνεργασίας

⁴⁹ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:21-24

⁵⁰ Σωτήριος Ντάλης Ασφάλεια και Συνεργασία στη Μεσόγειο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Κύκλος Σεμιναρίων 2017-18, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:80-82

⁵¹ Abbas Mossalanejad, The Middle East Security and Donald Trump's Grand Strategy, Postdoctoral on Strategic Policy Making and Full Professor of Political Sciences, University of TEHRAN, Tehran, Iran, σελ.19-25, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021)
http://journal.iag.ir/article_60035_8054239e1007b462fbf31aa0bd33e3.pdf

ως στρατηγικού εταίρου των Η.Π.Α. το Ισραήλ, με άμεσο επακόλουθο τις συμφωνίες που υπογράφηκαν με χώρες όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ή το Μπαχρέιν.

Ένας από τους μακροπρόθεσμους στόχους στην πολιτική των Η.Π.Α είναι η διατήρηση όσο το δυνατόν καλών σχέσεων με τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Προκειμένου να εξασφαλίσουν οι Η.Π.Α. την περιφερειακή ηγεμονία στην περιοχή ανέπτυξαν κατά κύριο λόγο τρεις βασικούς στρατηγικούς στόχους.⁵² Ο πρώτος ήταν η εξασφάλιση και η διατήρηση ισχυρών σχέσεων με τους συμμάχους στην περιοχή. Ο αμέσως επόμενος στόχος ήταν η μείωση της επιρροής των αντιπάλων και τέλος εστίασε στην εξασφάλιση και κατοχή του περιφερειακού status quo. Η κριτική που ασκήθηκε στον Ντ. Τραμπ αφορούσε κατά κύριο λόγο την βασική του ιδεολογία και το δόγμα του «America First», καθώς σε αντίθεση με τον προκάτοχό του που είχε στρέψει το βλέμμα του στην περιοχή, ο Ντ. Τραμπ προσπάθησε να μειώσει τις βασικές δεσμεύσεις των Η.Π.Α, και κατά συνέπεια τους μακροπρόθεσμους στόχους της χώρας στην περιοχή. Αυτό που προσπάθησε να κάνει ο Ντ. Τραμπ ήταν να χτίσει νέες στρατηγικές και νέα οικοδομήματα στην περιοχή, να απεμπλακεί και να απομακρυνθεί από τα διεθνή δρώμενα στην περιοχή και να περιορίσει τις στρατιωτικές και οικονομικές δυνάμεις. Παρ' όλου που επιθυμούσε την εξασφάλιση της θεωρίας ισχύος των Η.Π.Α. στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής, εξακολουθούσε να μειώνει τις αμερικανικές παροχές και δεσμεύσεις των Η.Π.Α στην περιοχή. Καταλαβαίνουμε λοιπόν την αντίφαση μεταξύ των στόχων της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α στη Μέση Ανατολή και της βασικής ιδεολογίας και του δόγματος του Ντ. Τραμπ. .

Ο Ντ. Τράμπ ήρθε αντιμέτωπος με διάφορες προκλήσεις στη Μέση Ανατολή, που ήταν άμεσα συνδεδεμένες με την αποκατάσταση της «αμερικανικής φήμης» καθώς και με τον ηγετικό ρόλο των Η.Π.Α. στην περιοχή. Κάποια από τα προβλήματα που κλήθηκε να αντιμετωπίσει ήταν ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία και στη συνέχεια η επέμβαση της Ρωσίας. Η εξάλειψη της τρομοκρατίας και του Ισλαμικού κράτους, η συμφωνία με το Ιράν στο κομμάτι των πυρηνικών. Οι σχέσεις του Ιράν στο Νότιο Καύκασο με τη Γεωργία, το Αζερμπαϊτζάν και την Αρμενία, θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι παραδοσιακές και σίγουρα ευεργετικές για όλους. Η συμφωνία του Ιράν και των Η.Π.Α. για τη διακοπή της κατασκευής πυρηνικών όπλων διευκόλυνε τα σχέδια των Ιρανών στον Καύκασο. Παρά την εχθρική προς τους Ιρανούς στάση του Ντόναλντ Τράμπ, το μετριοπαθές καθεστώς Ρουχανί προσπάθησε να τείνει χείρα συνεργασίας προς τους Δυτικοευρωπαίους κατά της μάστιγας του Χαλιφάτου.⁵³ Από τις τρεις χώρες συνεργάτες του Ιράν, η Αρμενία που βρίσκεται «παγιδευμένη» ανάμεσα στο Αζερμπαϊτζάν και την Τουρκία και με προβληματικές σχέσεις με τη Γεωργία, θα λέγαμε πως είναι η περισσότερο κερδισμένη. Οι οικονομικές απολαβές από το Ιράν προσφέρουν αναπτυξιακές προοπτικές στην καθηλωμένη αρμενική οικονομία και από την άλλη πλευρά στο Ιράν δίνουν τη

⁵² Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.:18-19, 52-67

⁵³ Calamur, K. (2016), Rex Tillerson's World: In His Own Words, The Atlantic, Δεκέμβριος 2016

δυνατότητα να έρθει πιο κοντά στη Δυτική Ευρώπη. Η συμπεριφορά αυτή του Ντ. Τραμπ, και η απομάκρυνσή του από τη συνεργασία του με το Ιράν ενίσχυσε τις σχέσεις Ρωσίας-Τουρκίας με το Ιράν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τρεις σταθερά παραδοσιακοί εχθροί στην ιστορία, να καταφέρουν να έρθουν πιο κοντά χάριν στην εξωτερική πολιτική του Ντ. Τράμπ και κατά συνέπεια των Η.Π.Α. και να οδηγηθούν στην χάραξη μιας κοινής γραμμής επικοινωνίας.⁵⁴ Η στρατηγική του Ντ. Τράμπ και η ιδεολογία του βασισμένη στο δόγμα «Πρώτα η Αμερική», μείωσε τις δεσμεύσεις των Η.Π.Α. στην περιοχή με αποτέλεσμα να απομακρύνονται και να κινδυνεύουν τα ζωτικής σημαίας συμφέροντα στην περιοχή. Για το λόγο αυτό του ασκήθηκε και έντονη κριτική, διότι από την μια πλευρά προσπαθούσε να ισορροπήσει το τεράστιο κόστος την ανοικοδόμησης και της έναρξης ενός σχεδίου εθνικής ασφάλειας και από την άλλη προσπαθούσε να διατηρήσει το κύρος των Η.Π.Α. απέναντι στα «ανταγωνιστικά κράτη».

Οι ΗΠΑ είχαν πάντα μια σιωπηρή και όχι ρητή στρατηγική για τη Μεσόγειο, και αυτό ήταν απίθανο να μεταβληθεί στην κυβέρνηση Ντ. Τραμπ. Η Ουάσιγκτον σπάνια είχε σκεφτεί τους όρους της μεσογειακής πολιτικής καθαυτές, τόσο διανοητικά όσο και γραφειοκρατικά καθώς η Μεσόγειος δεν αποτελεί έναν ενιαίο γεωπολιτικό χώρο στην αμερικανική εξωτερική πολιτική. Η Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης της νότιας Ευρώπης, και η Μέση Ανατολή και η Βόρεια Αφρική, είναι διακριτές σφαίρες στη συζήτηση για την αμερικανική πολιτική.⁵⁵ Αυτή η διάκριση είναι πιο εμφανής στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ και κάπως λιγότερο στις στρατιωτικές εντολές, όπου οι τομείς ευθύνης της EUCOM και της AFRICOM, ειδικότερα, εκτείνονται και στις δύο ακτές της Μεσογείου. Παρά την αυξανόμενη συνάφειά του σε μια μέση πολιτική στο ανατολικό πλαίσιο, η Τουρκία, ως σύμμαχος του NATO, αντιμετωπίζεται γενικά ως Ευρωπαίος εταίρος. Ο Ντ. Τραμπ σχεδίαζε να «μεταφέρει» την Τουρκία πιο κοντά στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική, τουλάχιστον εντός του Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας όπου τα χαρτοφυλάκια είναι περισσότερα εύκαμπτα.⁵⁶

Ακόμα κι αν οι ΗΠΑ είχαν μια πιο «φιλική» προσέγγιση με τη Μεσόγειο τις τελευταίες δεκαετίες, διέθεταν ορισμένα σαφή πολιτικά συμφέροντα, ιδίως στον τομέα της ασφάλειας. Αυτά έχουν αποδειχθεί ανθεκτικά, ακόμη και αν το σχετικό βάρος αυτών των συμφερόντων έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Αυτή η ισορροπία ήταν πιθανό να εξελιχθεί περαιτέρω με μια νέα κυβέρνηση στην Ουάσιγκτον. Πρώτον, οι ΗΠΑ έχοντας ένα μακροχρόνιο ενδιαφερόταν για τη Μεσόγειο ως πτυχή του ευρωπαϊκό περιβάλλοντος ασφάλειας κατά τη διάρκεια του

⁵⁴ Aaron Stein and Robert Hamilton, How America's Experience with Pakistan can help it deal with Turkey, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://warontherocks.com/2020/08/how-americas-experience-with-pakistan-can-help-it-deal-with-turkey/>

⁵⁵ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:21-24

⁵⁶ Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017, σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

Ψυχρού Πόλεμου, γεγονός που δημιουργήθηκε από τον διπλωματικό και στρατιωτικό ανταγωνισμό με τη Μόσχα. Στοιχεία αυτού του ανταγωνισμού επανέρχονται στην αμερικανική ατζέντα, ειδικότερα στην Ανατολική Μεσόγειο, στη Συρία, τη Λιβύη και ενδεχομένως στην Αίγυπτο και την Αλγερία. Περισσότερο σημαντικά, είναι τα στοιχεία που αφορούν τους κινδύνους ασφάλειας που προέρχονται από το Νότο, συμπεριλαμβανομένων τη μετανάστευση, τη τρομοκρατία και το πρόβλημα των ξένων μαχητών, ως κεντρική πρόκληση για την ευρωπαϊκή ασφάλεια.⁵⁷ Η παραδοσιακά περιορισμένη προσοχή σε αυτούς τους πιο διάχυτους μεσογειακούς κινδύνους στη στρατηγική του NATO, είναι περίπου αυτό που είχε κατά νου ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ όταν κατηγόρησε τη Συμμαχία ότι είναι μια «παρωχημένη» διαδρομή εκστρατείας. Έκτοτε η διοίκηση μετακόμισε μακριά από αυτόν τον λόγο, οδηγούμενος σε κάποιο βαθμό από το προφανές ενδιαφέρον για την ενίσχυση της αντιτρομοκρατικής συνεργασίας εντός του NATO (και μεταξύ του NATO και της ΕΕ).

Μια εξαίρεση σε αυτό το μοτίβο παρατηρείται στα Βαλκάνια, όπου η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ ήταν λιγότερο ενεργή για την υποστήριξη της δημοκρατικής πολιτικής και της σταθερότητας σε μια περιοχή όπου η ΕΕ θεωρείται ο φυσικός ηγέτης. Ομοίως, η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ είχε σηματοδοτήσει ότι ενώ ανησυχεί για τη Λιβύη ως προπύργιο τρομοκρατών, η διαχείριση της κρίσης στη Λιβύη είναι ξεκάθαρα ευρωπαϊκή ευθύνη. Λιγότερο ανησυχητικό για την ασφάλεια, αλλά εξακολουθεί να σχετίζεται με τη σταθερότητα, είναι η προοπτική της αμερικανικής πολιτικής προς το νότο και την Ευρώπη ως μέρος της οικονομικής και πολιτικής της ΕΕ. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ είχε μετακινηθεί μακριά από τις αρχικές πολύ επικριτικές δηλώσεις του για την αξία του «Ευρωπαϊκού Σχεδίου. Παρ' όλα αυτά το ενδιαφέρον για την ίδια την ΕΕ παραμένει χλιαρό και δεν είναι σαφές εάν η νέα κυβέρνηση θα είναι πρόθυμη να στρέψει το γεωπολιτικό ενδιαφέρον σε μια πιο υποστηρικτική προσέγγιση της οικονομικής ανάκαμψης στη Νότια Ευρώπη. Η κυβέρνηση Μπ. Ομπάμα ήταν ιδιαίτερα επικριτική για την απεριόριστη λιτότητα, και πίεσε αθόρυβα τους βασικούς συμμάχους της ΕΕ να εξετάσουν το χρέος ανακούφισης για την Ελλάδα, στο κομμάτι της μετανάστευσης, αλλά και στην ανάκαμψη της οικονομίας της χώρας, για παράδειγμα. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ, αντίθετα, είχε σηματοδοτήσει την απροθυμία της να δει τους πόρους του ΔΝΤ να εφαρμόζονται στην ελληνική περίπτωση.⁵⁸

Δεύτερον, οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να βλέπουν τη Μεσόγειο ως κρίσιμο σύνδεσμο με γειτονικά μέρη στρατηγικής σημασίας, συμπεριλαμβανομένης της Υποσαχάριας Αφρικής, τη Μαύρη Θάλασσα και τον Κόλπο.⁵⁹ Η χρήση αεροπορικών

⁵⁷ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

⁵⁸ Αλέξανδρος Π. Μαλλιός: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:21-23, 45-54

⁵⁹ Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019, σελ.:71-72

και ναυτικών βάσεων γύρω από τη νότια Ευρώπη, τη Βόρεια Αφρική και το Λεβάντε αποτελούν μια ασφαλή πρόσβαση στη Διώρυγα του Σουέζ προκειμένου να μεταποπιστούν γρήγορα δυνάμεις από τον Ατλαντικό και τη Μεσόγειο στον Ινδικό Ωκεανό. Το γεγονός αυτό δίνει στην Ουάσιγκτον δομικό ενδιαφέρον για σταθερές αμυντικές συνεργασίες στην περιοχή. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο όμως, είναι πιθανό να υπάρξουν κάποιες ανεπαίσθητες αλλαγές. Το Μαρόκο είναι πιθανό να αναδειχθεί ως ένας όλο και πιο σημαντικός εταίρος για ασφάλεια κοιτάζοντας νότια προς το Σαχέλ και τη Δυτική Αφρική. Η κυβέρνηση Μπ. Ομπάμα, υποστήριξε ευρέως το Ραμπάτ, έχοντας βέβαια κάποια αμφιθυμία σχετικά με το ζήτημα της Δυτικής Σαχάρας. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ, αντίθετα, είναι πιθανό να έχει μια αμυδρή άποψη για το Polisario, την αδέσμευτη κοσμοθεωρία της Αλγερίας και τους κινδύνους που τίθενται από ακυβέρνητους χώρους.

Ο συνεχής αγώνας κατά της τρομοκρατίας, η ασφάλεια της διώρυγας του Σουέζ και η ασφάλεια του Ισραήλ πιθανότατα θα οδηγούσε τις σχέσεις με την Αίγυπτο σε μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με την τουρκική σταθερότητα και τις επίμονες διαφορές πολιτικής που μπορούσαν να ενισχύσουν τη μακροχρόνια ανησυχίες σχετικά με τη χρήση της αεροπορικής βάσης του Ιντσιρλίκ, παρά την εγγύτητά της σε συνεχιζόμενες επιχειρήσεις εναντίον της Ισλαμικό Κράτος. Εναλλακτικές βάσεις στη Ρουμανία και την αεροπορική βάση της Σούδας στην Ελλάδα μπορεί να αποκτήσει πρόσθετη σημασία ως μέρος μιας προσέγγισης «χαρτοφυλακίου» για την προβολή ισχύος στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα. Η Ουάσιγκτον μπορούσε απλώς να επιλέξει να ενισχύσει και διατηρήσει τη ναυτική της παρουσία στη Μεσόγειο, μια παρουσία που μειώθηκε κατακόρυφα τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτή η προσέγγιση, ισχύει επίσης και στην αντιπυραυλική άμυνα και στο θέατρο επιχειρήσεων, που εδρεύει σε μεγάλο βαθμό στη Μεσόγειο, έστω και αν είναι προσανατολισμένη στην αντιμετώπιση μεγάλου αριθμού κινδύνων που προέρχονται από τον Κόλπο.

Τρίτον, η Μεσόγειος θα συνεχίσει να αποτελεί σημαντική επίσημη προσοχή από την πλευρά Ουάσιγκτον, δεδομένου του τεράστιου αριθμού κρίσεων και σημείων ανάφλεξης στην περιοχή. Η νέα διοίκηση, και το Κογκρέσο, μπορεί να έχουν ελάχιστη γνώμη για τη διαρκή στρατιωτική επέμβαση (“boots on the ground”) ή για τις δαπανηρές προσπάθειες ανοικοδόμησης στη Συρία ή τη Λιβύη. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι ΗΠΑ θα απεμπλακούν διπλωματικά ή στρατιωτικά και πάλι, όσο περισσότερο πιεστικό ερώτημα είναι για τους μεσογειακούς εταίρους άλλο τόσο σημαντικό είναι η μορφή αυτής της δέσμευσης και, ειδικότερα, το πόσο μονομερής θα είναι. Σε ορισμένα μέτωπα, η νέα διοίκηση μπορεί να επιδείξει έναν εκπληκτικό βαθμό ακτιβισμού. Πολλοί παρατηρητές εξεπλάγησαν από την προφανή ετοιμότητα του υποψηφίου Τράμπ να συμμετάσχει εκ νέου στην πεπερασμένη ειρηνευτική διαδικασία στη Μέση Ανατολή. Ο Ντόναλντ Τράμπ ανέφερε συχνά πως η πολιτική μπορεί να μην συνδέεται με την επιδίωξη μιας λύσης δύο κρατών αλλά η θεώρηση αυτή θα μπορούσε α υποστηριχθεί από τα ίδια τα κόμματα. Δεν είναι σαφές τι θα

σήμαινε αυτό στην πράξη, και αν μια διοίκηση που ήταν ειλικρινής απέναντι στο Ισραήλ θα μπορούσε επίσης να συγκεντρώσει αξιοπιστία με τους Παλαιστίνιους.⁶⁰

Αυτό που υποστήριζε η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ ήταν πως δεν θα είναι αυτή η πρώτη που θα εμπλακεί σε μεγάλο βαθμό στην ειρηνευτική διαδικασία. Αξίζει να υπογραμμιστεί, και πάλι, πως ο διανοητικός και γραφειοκρατικός κατακερματισμός που επικρατεί στην αμερικανική προσέγγιση στη Μεσόγειο είναι κομμάτι της Αμερικανικής στρατηγική προς την περιοχή που τείνει να είναι το άθροισμα των πολλαπλών αποφάσεων της περιφερειακής πολιτικής, που καλύπτουν τη νότια Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και περιοχές πιο μακριά.⁶¹ Σε αυτό το πλαίσιο, ανώτεροι αξιωματούχοι κάτω από το επίπεδο της βαθμίδας του Υπουργικού Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των πρεσβευτών των ΗΠΑ σε όλη την περιοχή, μπορεί να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής. Η νέα διοίκηση ήταν ασυνήθιστα αργή στην πλήρωση αυτών των θέσεων.

Εν τω μεταξύ, ορισμένα ερωτήματα ήταν αναπόφευκτα, ιδίως αυτά που αφορούσαν την πειστική πρόκληση των σχέσεων με την Τουρκία. Αυτές οι σχέσεις δεν ήταν ποτέ εύκολο να διαχειριστούν, διμερώς ή σε πλαίσιο NATO. Όμως οι πρόσφατες εξελίξεις μέσα και γύρω από την Τουρκία «ανακούφισαν» αυτές τις κρίσιμες αλλά προβληματικές σχέσεις.⁶² Η κυβέρνηση Ντ. Τράμπ ήταν πιθανό να θέσει τις πρακτικές εκτιμήσεις της αμυντικής συνεργασίας πάνω από τις διαφορές σχετικά με τη ραγδαία παρακμή της δημοκρατίας ή την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης της Τουρκίας. Η Άγκυρα ήταν αισιόδοξη ότι η Ουάσιγκτον μπορεί τώρα να είναι περισσότερο διατεθειμένη να επιλύσει τα δύο εξέχοντα θέματα στη διμερή ατζέντα της Τουρκίας, όπως ήταν το αίτημα για έκδοση του Φετουλάχ Γκιουλέν (ο κληρικός με έδρα τις ΗΠΑ που φέρεται ότι έπαιξε βασικό ρόλο στο αποτυχημένο στρατιωτικό πραξικόπημα της 15^{ης} Ιουλίου 2016)· και συνέχισε την αμερικανική υποστήριξη στο YPG, μια κουρδική πολιτοφυλακή που πολεμά τον ISIS στη Συρία.⁶³ Η Ουάσιγκτον μπορεί πράγματι να είναι «συμπονετική» στο αίτημα έκδοσης, αλλά παραμένει αναμφίβολο ότι τα αμερικανικά δικαστήρια θα συμφωνούσαν δεδομένης της δυσκολίας διασφάλισης μιας δίκαιης δίκης για τον Γκιουλέν στην Τουρκία. Αυτό παραμένει ένα νομικό και όχι πολιτικό ζήτημα.

Όσον αφορά την υποστήριξη στο YPG στη Συρία, η Ουάσιγκτον όντας η μεγαλύτερη δύναμη ήταν απίθανο να υποχωρήσει στα Τουρκικά αιτήματα, καθώς ο

---

⁶⁰ Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, *US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election*, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

⁶¹ D. Benaim, «A Progressive Course Correction for U.S.–Saudi Relations», The Century Foundation, 25 June 2020

⁶² Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς: *Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς*, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:21-23, 45-54

⁶³ Eric Schmitt, *U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria*, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

αμερικανικός στρατός έχει δημιουργήσει μια στενή σχέση συνεργασίας με τις κουρδικές δυνάμεις, και έχουν αποδειχθεί πολύ αποτελεσματικές στην πράξη. Η επίσκεψη του Προέδρου Ερντογάν τον Μάιο του 2017 στην Ουάσιγκτον δεν απέδωσε ελάχιστα σε αυτό το μέτωπο, ή στο ζήτημα του Γκιουλέν, πέρα από τις αόριστες διαβεβαιώσεις ότι οι ΗΠΑ έχουν κατά νου τις τουρκικές ανησυχίες για την ασφάλεια.⁶⁴ Επιπλέον, η επιδείνωση των πολιτικών και οικονομικών συνθηκών στην Τουρκία καθιστούσε πιο δύσκολο να οραματιστεί κάποιος μεγαλύτερα νέα έργα εμπύχωσης για τη διμερή σχέση. Η παραδοσιακά ισχυρή υποστήριξη της Ουάσιγκτον για τη διαδικασία ένταξης της Τουρκίας στην ΕΕ έχει καταστεί ουσιαστικά άσχετη από το πλήρες αδιέξοδο στις σχέσεις Τουρκίας-ΕΕ, και πιθανώς, η Ουάσιγκτον να δείξει έλλειψη ενδιαφέροντος για τη διεύρυνση της ΕΕ.⁶⁵

Η νέα αμερικανική κυβέρνηση έθεσε κάπως διαφορετικούς στόχους στο διάλογο που αφορούσε τη Μεσογειακή ατζέντα. Αντιμετωπίζει όμως και ένα πολύ διαφορετικό στρατηγικό περιβάλλον. Διαφαινόμενοι κίνδυνοι σε διάφορα επίπεδα, με τη Ρωσία στην Ανατολή και με την Κίνα και τη Βόρεια Κορέα στην περιοχή. Η περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, θα μπορούσε να μεταμορφώσει την παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων εν μία νυκτί και να οδηγήσει σε ταχεία μετατόπιση τα περιφερειακά προβλήματα στη νότια περιφέρεια της Ευρώπης. Ακόμα κι αν δεν υλοποιηθεί ποτέ αυτό, η προοπτική αορίστων συγκρούσεων και αποσύνθεσης στο Levant και σε περιοχές του Μαγκρέμπ προτείνει ένα αμφίβολο μέλλον που έχει λιγότερη σχέση διαχείριση των κρίσεων, με την παραδοσιακή έννοια, και πολλά άλλα σχετικά με την αντιστάθμιση αντιστάθμισης έναντι της μακροπρόθεσμης ανασφάλειας, «ζώντας στο διαρκές χάος». Αυτό μπορεί να ευθυγραμμιστεί με το στέλεχος της αμερικανικής στρατηγικής σκέψης που θεωρεί ότι πολλά περιφερειακά προβλήματα είναι απλώς «πολύ δύσκολα για να διορθωθούν». Είναι πιο δύσκολο να συμβιβαστείς με την αμερικανική ώθηση για αφιέρωση σημαντικής ενέργειας και πόρων στην υπηρεσία πρακτικών λύσεων, συχνά στην υπηρεσία των αξιών, ή απλώς στη δημιουργία οδηγιών. Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ μπορούσε να κλίνει προς μια προσεκτική προσέγγιση, αλλά δεν κατάφερε να μείνει απρόσβλητη από αυτές τις παραδοσιακές παρορμήσεις, όπως δείχνει η χρήση βίας στη Συρία.⁶⁶

Αρκετούς μήνες μετά την κυβέρνηση Τραμπ, δεν είναι σαφές ότι υπήρξε πραγματική απομάκρυνση από τις επαναστατικές ορμές και τη σφοδρή ρητορική παλαιότερων ημερών. Μερικές παραδοσιακές κατευθύνσεις πολιτικής έχουν επιβεβαιωθεί αλλά οι μέθοδοι και ο τρόπος λειτουργίας της κυβέρνησης Τράμπ

⁶⁴ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

⁶⁵ Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, *US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election*, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP),σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

⁶⁶ Eric Schmitt, U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria, The New York Times, June 27,2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

παρέμεινε αισθητά διαφορετική από τους προκατόχους της και η προσέγγισή της σε παγκόσμια, πολυμερή ζητήματα ήταν αναμφισβήτητα «ενοχλητική» για τους συμμάχους και άλλους. Η αποχώρηση του Προέδρου Ντ. Τραμπ από τη συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα αποτέλεσε μια ακόμα μια δραματική εικονογράφιση. Μια πιο στενή προσέγγιση που δόθηκε στα συμφέροντα της Αμερικανικής πολιτικής και σε αυτή τη βάση έλειψαν τα μεσογειακά ζητήματα τραβώντας την προσοχή των Αμερικανών υπευθύνων χάραξης πολιτικής.

Ένα από τα βασικά ερωτήματα για το εάν ένας «αντιδημοφιλής» Αμερικανός Πρόεδρος μπορεί να κινητοποιήσει διεθνείς εταίρους για την υποστήριξη αυτών των συμφερόντων είναι πολύ ασαφές. Οι βασικές γραμμές της αμερικανικής στρατηγικής και δέσμευσης είναι πιθανό να διαρκέσουν, με ορισμένες αξιοσημείωτες αλλαγές, σε γενικές γραμμές προς την κατεύθυνση της σκληρής πολιτικής πάνω από τα όργανα ήπιας ισχύος. Συνολικά, ο απομονωτισμός από μόνος του δεν αποτελεί επιλογή, και από μια ευρεία οπτική της εξωτερικής πολιτικής, το βασικό ερώτημα δεν είναι αν οι ΗΠΑ θα είναι ενεργές, αναμφίβολα θα είναι, αλλά αν αυτός ο ακτιβισμός και η στρατηγική πίσω από αυτή την πολιτική θα επιδιωχθούν και θα επιβιώσουν με πιο μονομερή τρόπο. Σε ένα μεσογειακό περιβάλλον, αναμένεται ότι οι ΗΠΑ θα διατηρήσουν ή ακόμα και θα ενισχύσουν την παρουσία τους σε κρίσιμες περιοχές όπως η Ανατολική Μεσόγειος. Σε άλλα μέρη, στα Βαλκάνια και στο Μαγκρέμπ, η Ουάσιγκτον θα παροτρύνει σίγουρα Ευρωπαϊκούς Εταίρους να αναλάβουν την ηγεσία σε πολιτικά ζητήματα και θέματα ασφάλειας, μια προσέγγιση που προϋπήρχε εδώ και πολύ καιρό της έλευσης της κυβέρνησης Ντ. Τράμπ.

Ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ κατά κάποιο τρόπο συνέχιζε μια γενική πορεία που ξεκίνησε ο προκατόχος του, Μπαράκ Ομπάμα. Ο Πρόεδρος Ομπάμα είδε μικρή αξία στη διατήρηση της αμερικανικής πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας στη Μέση Ανατολή, επιδιώκοντας αντ' αυτού να μειώσει την ανάμειξη των ΗΠΑ ενώ άλλες χώρες πρωτοστατούσαν. Καθώς η κατάσταση στη Λιβύη επιδεινώθηκε κατά τη διάρκεια της εξέγερσης του 2011 κατά του δικτάτορα Μουαμάρ Καντάφι, η κυβέρνηση Ομπάμα συμφώνησε απρόθυμα να βοηθήσει στην ώθηση μιας αμερικανο-ευρωπαϊκής επέμβασης για να αποτραπεί ένα λουτρό αίματος στη Βεγγάζη, όπου ο λιβυκός στρατός ήθελε να εκδικηθεί για τον ρόλο της πόλης στην επανάσταση. Μόλις πέτυχε την επίτευξη αυτού του στόχου, η διοίκηση αποσύρθηκε από την πιο ενεργή συμμετοχή σε στρατιωτικές επιχειρήσεις, αφήνοντας την οικοδόμηση του έθνους και τη διπλωματική δέσμευση σε μεγάλο βαθμό σε άλλους. Αρχικά θεωρήθηκε στους κύκλους της διοίκησης ως απαραίτητο η τόνωση του στρατιωτικού τυχοδιωκτισμού της εποχής Μπους στο Ιράκ, η στρατηγική του Ομπάμα να «ηγηθεί από πίσω» άρχισε να χλευάζεται και να θεωρείται ως ένδειξη αμερικανικής αποδέσμευσης από την περιοχή.

Η απόφαση του Ομπάμα να αποσύρει όλα τα εναπομείναντα στρατεύματα από το Ιράκ 2011, μετά από τις αποτυχημένες προσπάθειες για επίτευξη συμφωνίας για το καθεστώς των δυνάμεων δεν κατέληξαν, καθώς υπονόμωσε τα κέρδη της «έκρηξης» του Ιράκ και βοήθησε να ανοίξει ο δρόμος για περαιτέρω βία και αστάθεια. Επιπλέον,

η άρνηση του Ομπάμα να επιβάλει τη δική του «κόκκινη γραμμή» το 2013 κατά της χρήσης χημικών όπλων από τον Μπασάρ αλ-Άσαντ στον εμφύλιο πόλεμο, σε συνδυασμό με την άβολη διπλωματία, ήταν η επιτομή της αδιαφορίας της κυβέρνησής του για την τύχη της περιοχής πέρα από την πυρηνική συμφωνία του Ιράν.⁶⁷ Ακολούθως η άρνηση του Ομπάμα να εξετάσει την περιορισμένη στρατιωτική ανάμειξη ή ακόμη και μια ισχυρή προσπάθεια να εξοπλίσει τις δυνάμεις των ανταρτών και να δημιουργήσει μια ασφαλή ζώνη από την οποία θα μπορούσαν να δράσουν άφησε τον συριακό λαό να τα βγάλει πέρα. Επίσης, επέτρεψε στη Ρωσία και το Ιράν να αναλάβουν τη διπλωματική και στρατιωτική πρωτοβουλία και βοήθησε να παρασχεθεί στο ΙΚ αρκετό χώρο αναπνοής και ακυβέρνητο χώρο για να εδραιώσει τη χώρα.

Ο Ντ. Τραμπ ήταν πολύ περισσότερο εναρμονισμένος με την προσέγγιση του Ομπάμα στην περιοχή από όσο θα παραδεχόταν ποτέ. Ακόμη και πριν από την εκλογή του, ο Ντ. Τραμπ δεν έκρυβε το γεγονός ότι θεωρούσε την εμπλοκή των ΗΠΑ σε «ατέρμονους πολέμους» στη Μέση Ανατολή ως το αποκορύφωμα της ανοησίας⁶⁸ και υποσχέθηκε να απεμπλακούν οι ΗΠΑ όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Υιοθέτησε πολλές από τις πολιτικές και τις τακτικές του Ομπάμα, όπως η εστίαση στο IS αποκλείοντας άλλα σημαντικά προβλήματα, όπως ο διπλασιασμός του πολέμου με drone της προηγούμενης κυβέρνησης, η χρήση των επεκτατικών πωλήσεων όπλων ως βασικό εργαλείο της αμερικανικής περιφερειακής διπλωματίας και η υποστήριξη του πολέμου υπό την ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας στην Υεμένη. Η επιδίωξη αυτών των πολιτικών από τον Ντ. Τραμπ, όπως και του Μπ. Ομπάμα, ήταν ένας τρόπος για να αποστασιοποιηθούν οι Ηνωμένες Πολιτείες από την άμεση ανάμειξη σε επιτόπιες συγκρούσεις και περιφερειακούς αγώνες εξουσίας, ενώ έθεσε τις βάσεις για μια ευρύτερη απεμπλοκή σε κάποιο μελλοντικό σημείο. Όπως και με τον περίφημο «στροφή του Ομπάμα στην Ασία»⁶⁹, η στρατηγική απεμπλοκής του Ντ. Τραμπ στη Μέση Ανατολή έχει αποδειχθεί σε μεγάλο βαθμό. Και η εκτέλεσή του, αν και προφανώς λιγότερο περίπλοκη από εκείνη της προηγούμενης κυβέρνησης, έχει επίσης οδηγήσει σε χάος, η κύρια διαφορά είναι ο βαθμός: τα ανθρώπινα συντρίμια, οι διαλυμένες συμμαχίες και η διπλωματική ζημιά που έχει προκαλέσει ο Ντ. Τραμπ είναι αναμφισβήτητα πιο καταστροφικά από οτιδήποτε προκάλεσε ο Μπ. Ομπάμα.

Το μεγάλο ερώτημα λοιπόν και ο απολογισμός της εξωτερικής πολιτικής του Ντ. Τραμπ στη Μέση Ανατολή, αφορούν κυρίως στο ρόλο που επιθυμούσαν οι ΗΠΑ να διαδραματίσουν στην περιοχή και σε ποιο βαθμό. Η Αμερική είναι σε θέση να ασκήσει επιρροή για την υποστήριξη της διεθνούς τάξης που οργάνωσε και υπερασπίστηκε, μια τάξη που συνέβαλε στη διατήρηση της σταθερότητας για περισσότερα από 70 χρόνια; Αν όχι, τι θα το αντικαταστήσει; Και πώς; Οι απαντήσεις

⁶⁷ Andre Kaspi, Helene Harter, Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017, σελ.: 184-185

⁶⁸ Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.:29-32, 436-448

⁶⁹ Andre Kaspi, Helene Harter, Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017, σελ.: 184-185

σε αυτά τα ερωτήματα δεν είναι εύκολο να μετρηθούν, και σίγουρα εν μέσω μιας συνταγματικής κρίσης που προκάλεσε ο Πρόεδρος Τράμπ στην Ουάσιγκτον με την εξωτερική πολιτική του να υποχωρεί περαιτέρω σε δυσλειτουργία και παρακμή ως αποτέλεσμα. Αλλά οι απαντήσεις είναι ζωτικής σημασίας εάν οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να ελπίζουν να διατηρήσουν την ιδιότητά τους ως ηγετική δύναμη στη Μέση Ανατολή, ή να διαχειριστούν με συνοχή την παρακμή τους ως παγκόσμια δύναμη.

2.2 Τουρκία - ΗΠΑ

Αντιφατικό ένα όχι πάρεργο αποτελεί το γεγονός ότι η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ, η οποία ήταν κατά βάση ανυποχώρητη στην αντίθεση και την εμπλοκή στο Ιράν, διευκολύνει την άνοδο ενός άλλου επεκτατικού ισλαμικού κράτους που επιδιώκει την περιφερειακή ηγεμονία, δηλαδή της Τουρκίας. Η Τουρκία είναι ο «ελέφαντας» στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Ο Πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν υπερασπίζεται το δικό του σήμα ισλαμιστικού φονταμενταλισμού. Αυτός «αγκαλιάζει τους τρομοκράτες της Χαμάς». Απειλεί τους συμμάχους των ΗΠΑ όπως η Ελλάδα, η Γαλλία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.⁷⁰ Η Τουρκία και το Ιράν προφανώς ξεκινούν από πολύ διαφορετικά δεδομένα. Η Τουρκία, για δεκαετίες, υπήρξε εταίρος του ΝΑΤΟ και προπύργιο ενάντια στη σοβιετική-ρωσική δύναμη. Στο προσκήνιο, αποτελούσε επίσης και το βασικό στρατηγικό σύμμαχο του Ισραήλ στον μουσουλμανικό κόσμο. Το Ιράν, αντίθετα, αντιμετωπίζει τις Ηνωμένες Πολιτείες ως αδυσώπητο εχθρό από την επανάστασή του το 1979 και υπήρξε ο πιο σκληρός εχθρός του Ισραήλ. Η Τουρκία έχει αλλάξει την πολιτική της θεώρηση υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν, και όχι μόνο την αυξανόμενη αντιπάθειά της προς το Ισραήλ. Σήμερα, οι ομοιότητες με το Ιράν των Αγιατολάχ είναι τρομακτικές και η ετερόκλητη αντιμετώπιση των δύο χωρών από την κυβέρνηση Ντ. Τραμπ ήταν εξίσου τρομακτική. Θα μπορούσαμε να πούμε πως και οι δύο προωθούν ριζοσπαστικές εκδοχές του Ισλάμ σε μια εποχή που οι μετριοπαθείς φωνές υψώνονται σε πολλές αραβικές χώρες, όπως τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Αίγυπτο, την Ιορδανία και τη Σαουδική Αραβία. Και οι δύο έχουν μια οπισθοδρομική νοσταλγία για την «αρχαία δόξα», στην Οθωμανική και Περσική αυτοκρατορία. Και οι δύο εξάγουν αστάθεια ένα όχι αβειαιότητα μέσω δυνάμεων αντιπροσώπων, και οι δύο χαίρονται να «πλήττουν» τις Ηνωμένες Πολιτείες.⁷¹

Η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ παρέμεινε ο βοηθός του Ερντογάν. Όταν ο Τζέιμς Τζέφρι, ο ειδικός απεσταλμένος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για τη Συρία, επισκέφθηκε την Άγκυρα, είπε καθησυχαστικά ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες παραμένουν «στενός σύμμαχος της Τουρκίας, καθώς αποδείξαμε την αξία μας σε πολλούς τομείς εκτός Συρίας».⁷² Το μυστικό του Προέδρου Ερντογάν είναι ότι είχε «χαϊδέψει» επιμελώς τον εγωισμό του Προέδρου Τραμπ, αναφέρει σε άρθρο του ο David Ignatius. Πραγματοποιεί τακτικά τηλεφωνήματα στον Λευκό Οίκο και παίζει με την ιδέα του Ντ. Τραμπ για προσωπική διπλωματία. Οι περιφερειακές φιλοδοξίες του Ερντογάν αντικατοπτρίζουν αυτό που οι αναλυτές περιγράφουν ως «νεο-οθωμανική» επιθυμία

⁷⁰ Αλέξανδρος Π. Μαλλιός: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:21-23, 45-54

⁷¹ Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, *Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic*, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

⁷² Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

για ηγεμονία πέρα από τα τουρκικά σύνορα που χαράχθηκαν μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Το backstop του Ερντογάν είναι ότι η χώρα του είναι μέλος του ΝΑΤΟ, παρ' όλα αυτά στις μέρες μας η δέσμευση ξεφτίζει. Το προηγούμενο έτος, παρά τις επίπονες προειδοποιήσεις των ΗΠΑ, έθεσε τα θεμέλια για την αγορά των του ρωσικού συστήματος αεράμυνας S-400⁷³, ενώ παράλληλα αμφισβητούσε δύο συμμάχους του ΝΑΤΟ, την Ελλάδα και τη Γαλλία, στην ώθησή του για δικαιώματα γεώτρησης στην Ανατολική Μεσόγειο. Όταν τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα έστειλαν τέσσερα μαχητικά αεροσκάφη για να δείξουν την υποστήριξη της Ελλάδας, ένας Τούρκος αξιωματούχος απείλησε να τα καταρρίψει εάν πλησίαζαν στον τουρκικό εναέριο χώρο. Το ΝΑΤΟ έκανε ένα μικρό βήμα πίσω από το χείλος του γκρεμού με πρόταση του Γενικού Γραμματέα Γενς Στόλτενμπεργκ για συνομιλίες Ελλάδας-Τουρκίας.

Η Τουρκία ήταν, όπως συμβαίνει συχνά, ένα μοναδικό ζήτημα στην πολιτική της Ουάσιγκτον για τη Μέση Ανατολή. Η αιγίδα για μια ισχυρή σχέση ήταν παρούσα το 2017. Ο Ντ. Τραμπ και ο Ερντογάν μοιράστηκαν μια αποστροφή για τη συνεχή δυσαρέσκεια των δυτικοευρωπαίων εταίρων τους στο ΝΑΤΟ για τη δέσμευσή τους στη δημοκρατία και κανένας δεν έχασε χρόνο επικρίνοντας τις εσωτερικές πολιτικές του άλλου. Ο Ντ. Τραμπ κατανοούσε τις δυνατότητες της Τουρκίας ως συμμάχου ενάντια στη Ρωσία, το Ιράν και ίσως την Κίνα. Ελάχιστα τον ένοιαζε το ενδιαφέρον του Ερντογάν με τη Μόσχα ή ακόμα και η παραβίαση των αμερικανικών κυρώσεων από τη Halkbank κατά του Ιράν. Ωστόσο, στο τέλος της διοίκησης η σχέση ήταν σε δεινή κατάσταση. Ο λόγος ήταν ότι κανένας από τους ηγέτες δεν μπορούσε να διατηρήσει καλές σχέσεις ενόψει της σχεδόν ολοκληρωτικής εχθρότητας προς τη σχέση εκ μέρους του πληθυσμού και των πολιτικών ελίτ του καθενός. Με τους Αμερικανούς, ήταν η μακροχρόνια εχθρότητα των παραδοσιακών εχθρών της Τουρκίας, των λόμπι των Ελλήνων, των Αρμενίων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μαζί με νέους οπαδούς της πλατφόρμας «bash Turkey»: το φιλοϊσραηλινό λόμπι, οι συντηρητικοί αντισλαμικοί κύκλοι, που έβλεπαν τον προεδρο Ερντογάν ως εχθρό και τον στρατό, να μην καταφέρνει να κλείσει ακόμα τις πληγές της υποτιθέμενης «προδοσίας» της Τουρκίας για το Ιράκ το 2003 και, το πιο σημαντικό, την αγορά πυραύλων S-400 από τη Ρωσία.⁷⁴

Για τους Τούρκους, σε όλο το πολιτικό φάσμα, ήταν η μακροχρόνια δυσπιστία προς οποιαδήποτε «μεγάλη δύναμη», μαζί με τις νόμιμες ανησυχίες για την αμερικανική αντίδραση στο πραξικόπημα του 2016, το καταφύγιο για τον Φετουλάχ Γκιουλέν και την υποστήριξη για το παρακλάδι του ΡΚΚ στα βορειοανατολικά Συρία. Παραδοσιακά, ένας Τούρκος ηγέτης μπορεί είτε να απωθήσει τη δημόσια δυσπιστία προς την Ουάσιγκτον (προσέγγιση του Τουρκούτ Οζάλ), είτε να την

⁷³ Darih Gregorian, «Trump threatens to 'totally destroy and obliterate' Turkey's economy» NBC News, October 7, 2019, <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-threatens-totally-destroyobliterate-turkey-s-economy-n1063366>.

⁷⁴ Eric Lipton and Benjamin Weiser, *Turkish Bank Case Showed Erdogan's Influence With Trump*, The New York Times, October 19, 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://www.nytimes.com/2020/10/29/us/politics/trump-erdogan-halkbank.html>

ενισχύσει. Ο πρόεδρος Ερντογάν επέλεξε το δεύτερο. Αυτό, και η αποτυχία της «φαντασίωσης» από την πλευρά της Τουρκίας για την αγορά των S-400⁷⁵, οδήγησαν στη δημιουργία της σχέσης αυτής. Έθεσε σε κίνδυνο τόσο την ακεραιότητα του πιο φιλόδοξου, δαπανηρού προγράμματος όπλων της Αμερικής, του F-35, ενώ άνοιξε την πόρτα σε μια στρατηγική νίκη της Ρωσίας στις παγκόσμιες πωλήσεις όπλων. Ίσως τόσο συνηθισμένοι στην Ουάσιγκτον να παραπονιέται στην Άγκυρα για κάθε θέμα, οι Τούρκοι δεν μπορούσαν να δουν ότι αυτό ήταν πραγματικά διαφορετικό.⁷⁶ Στο τέλος, τα υψηλότερα επίπεδα της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Πρόεδρος Ερντογάν απλώς δεν άκουσε, θεωρούσε δεδομένη τη φιλία του Ντ. Τραμπ και δεν νοιαζόταν ελάχιστα για μια καλή σχέση. Επίσης οι ΗΠΑ και η Τουρκία συμερίζονται πολλές ανησυχίες για την ασφάλεια και η Τουρκία έπαιξε σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της Ρωσίας από το Ναγκόρνο-Καραμπάχ στην Τρίπολη μέσω του Ιντλίμπ, στο ΝΑΤΟ, στην απόθεση κατά του Ιράν και του Άσαντ, καθώς και στην ήττα του ISIS.⁷⁷

Τις εβδομάδες πριν από τις αμερικανικές εκλογές του Νοεμβρίου 2020, η Τουρκία πραγματοποίησε δοκιμή υψηλού προφίλ των νέων της ρωσικών πυραύλων αεράμυνας, ανακοίνωσε ότι θα συνεχίσει την εξερεύνηση υδρογονανθράκων σε αμφισβητούμενα ύδατα ανοιχτά του ελληνικού νησιού Καστελλόριζο, και καταδίκασε έναν υπάλληλο του Προξενείου των ΗΠΑ στην Κωνσταντινούπολη σε πέντε χρόνια φυλάκιση για ψευδείς κατηγορίες τρομοκρατίας. Στη συνέχεια, ο Τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν συνεχάρη επίσημα τον εκλεγμένο πρόεδρο Τζο Μπάιντεν, δηλώνοντας ότι «η ισχυρή συνεργασία και οι δεσμοί συμμαχίας μεταξύ των χωρών μας θα συνεχίσουν να παρέχουν ζωτικής σημασίας συμβολή στην υπόθεση της παγκόσμιας ειρήνης, στο μέλλον όπως και στο παρελθόν». Στη συνέχεια, καθώς ορισμένοι σχολιαστές μίλησαν αισιόδοξα για μια «επαναφορά» μεταξύ Άγκυρας και Ουάσιγκτον, οι αρθρογράφοι στον πιστό φιλοκυβερνητικό Τύπο του Ερντογάν προέβλεψαν ότι Τζο Μπάιντεν θα προσπαθούσε να αποσταθεροποιήσει ή να υποτάξει την Τουρκία. Ήταν, εν ολίγοις, το άνοιγμα ενός ακόμη κεφαλαίου σε μια βαθιά δυσλειτουργική σχέση Η.Π.Α. – Τουρκίας.⁷⁸

Η συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών κατά την διάρκεια της κυβέρνησης Ντ. Τράμπ οδήγησε σε ένα ντόμινο καταστάσεων που έρχεται πλέον αντιμέτωπη η νέα κυβέρνηση, η οποία οφείλει να διαμορφώσει, εάν όχι να αλλάξει και να αναδιαμορφώσει τις σχέσεις μεταξύ των Η.Π.Α και της Τουρκίας. Αρχικά η

⁷⁵ Dareh Gregorian, «Trump threatens to ‘totally destroy and obliterate’ Turkey’s economy» NBC News, October 7, 2019, <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-threatens-totally-destroyobliterate-turkey-s-economy-n1063366>.

⁷⁶ Aaron Stein and Robert Hamilton, *How America’s Experience with Pakistan can help it deal with Turkey*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://warontherocks.com/2020/08/how-americas-experience-with-pakistan-can-help-it-deal-with-turkey/>

⁷⁷ Άρθρο στο TRQ : «Η κληρονομία της εξωτερικής πολιτικής του Τραμπ στη Μέση Ανατολή», (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 28/10/2021), <http://turkishpolicy.com/article/1040/the-trump-foreign-policy-legacy-in-the-middle-east>

⁷⁸ Αλέξανδρος Π. Μαλλιός: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:45-54

Ουάσιγκτον δεν πρέπει να περιμένει να αναστηθεί η παλαιά αμερικανοτουρκική συμμαχία ή να επιτύχει κάποιου είδους μόνιμης επαναφοράς.⁷⁹ Το θεμελιώδες της υπόθεσης της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής σκέψης διασφαλίζει ότι και οι δύο χώρες θα συνεχίσουν να εργάζονται για τους ίδιους διασταυρούμενους σκοπούς και να αντιμετωπίζουν τις μελλοντικές κρίσεις. Η άσκηση περαιτέρω πίεσης το μόνο που θα επιβεβαίωνε είναι η πίστη της Τουρκίας στη δυτική εχθρότητα, ενώ οι παραχωρήσεις θα ληφθούν ως αποδεικτικά στοιχεία ότι οι επιθετικές τακτικές της Τουρκίας είναι αποτελεσματικές.

Ακολούθως η Ουάσιγκτον δεν μπορεί να βασιστεί στην Τουρκία για να εξισορροπήσει τη Ρωσία. Οι σχέσεις Τουρκίας-Ρωσίας λειτουργούν γιατί και για στις δύο χώρες αποκλείεται η Δύση. Αυτή η δυναμική της σχέσης μπορεί τελικά να αναγκάσει την Τουρκία να κάνει μερική αναδιαμόρφωση προς την Ουάσιγκτον. Τέλος η Ουάσιγκτον θα έχει πολλές ευκαιρίες να συνεργαστεί με περιφερειακούς εταίρους στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή ώστε να απωθήσουν το τυχοδιωκτισμό της Τουρκίας.⁸⁰ Υπάρχει όμως και ένας πραγματικός κίνδυνος ότι εάν αυτές οι προσπάθειες κλιμακωθούν πολύ γρήγορα, η Ουάσιγκτον θα μπορούσε να βρεθεί αντιμέτωπη με μια πολεμική διάτρηση ως σύμμαχος του NATO ενάντια σε άλλες φιλικές δυνάμεις.

Τα τελευταία τέσσερα χρόνια, η συζήτηση για την πολιτική των ΗΠΑ έναντι της Τουρκίας ήταν μεταξύ εκείνων που θέλουν να «σκληρύνουν» την στάση τους απέναντι στον Πρόεδρο Ερντογάν και εκείνων που συνεχίζουν να αναζητούν νέες οδούς συνεργασίας. Αυτή η συζήτηση πιθανότατα θα συνεχιστεί εντός της κυβέρνησης Μπάιντεν, η οποία περιλαμβάνει υποστηρικτές και των δύο προσεγγίσεων. Οι κυρώσεις CAATSA, καθώς και η συνέχιση της υπόθεσης της Halkbank τον Μάρτιο, θα συμβάλουν σε μια πιο σκληρή στάση από την αρχή. Αλλά την ίδια στιγμή, η διοίκηση μπορεί κάλλιστα να αναζητήσει τομείς όπου η δύο χώρες μπορούν ακόμη να επιδιώξουν μια θετική ατζέντα.⁸¹ Αν η Άγκυρα συνδύαζε τις συζητήσεις της για επαναφορά με ειλικρινείς χειρονομίες, όπως η απελευθέρωση του Οσμάν Καβάλα, θα βοηθούσε στην οικοδόμηση της υπόθεσης για «αρραβώνα». Στην πιο πιθανή περίπτωση που αυτή η ρητορική αποδειχθεί κενή, η συζήτηση θα στραφεί σύντομα υπέρ εκείνων που ζητούν κάτι πιο κοντά στον περιορισμό.⁸²

⁷⁹ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

⁸⁰ Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

⁸¹ J. Rogin, «Elizabeth Warren is failing the commander in chief test», The Washington Post, 16 October 2019(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 6/11/2021) https://www.washingtonpost.com/opinions/elizabeth-warren-hits-some-turbulence/2019/10/16/432b18da-f036-11e9-89eb-ec56cd414732_story.html

⁸² Nicholas Danforth : «Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY» February 2021, σελ.:2-8, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021)

2.3 Συρία -ΗΠΑ

Οι συνέπειες από την ξαφνική απόφαση του Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ στις 6 Οκτωβρίου να διατάξει τα αμερικανικά στρατεύματα να παραμερίσουν καθώς η Τουρκία ξεκίνησε μια μακροχρόνια προγραμματισμένη εισβολή στη βορειοανατολική Συρία έχει ανατρέψει εντελώς την πολιτική των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Η ζημιά στα αμερικανικά συμφέροντα μπορεί πράγματι να είναι μην είναι αναστρέψιμη, παρά την προφανή απόφαση του Προέδρου να αφήσει πίσω μερικά στρατεύματα. Όμως, ενώ ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ άγγιξε ο ίδιος αυτήν την τελευταία καταστροφή, ακολουθεί μια πορεία αδιαφορίας και αποδέσμευσης από την πορεία που χάραξε ο πρώην πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα.⁸³ Η αμοιβαία αμφιθυμία τους απέναντι στην περιοχή, και οι συνέπειες μιας κρίσης για μεγάλο χρονικό διάστημα, έχουν επιπτώσεις πολύ πέρα από την ίδια τη Συρία, πηγαίνοντας στην καρδιά της παγκόσμιας θέσης και της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας της Αμερικής. Η εισβολή της Τουρκίας οδήγησε στην ταχεία κατάρρευση των Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων, των πρώην συμμάχων των ΗΠΑ στον αγώνα κατά του Ισλαμικού Κράτους. Το μεγαλύτερο συστατικό των SDF είναι η κουρδική πολιτοφυλακή YPG (Μονάδες Προστασίας του Λαού), οι «τρομοκράτες» που η τουρκική προέλαση προσπαθεί να συντρίψει. Με το YPG να τρέπεται σε φυγή και τον ανθρωπιστικό φόρο να αυξάνεται, οι SDF αναγκάστηκαν να καλέσουν τις συριακές κυβερνητικές δυνάμεις στο βορρά για να παρέμβουν μεταξύ του τοπικού πληθυσμού και των τουρκικών στρατευμάτων εισβολής, κάτι που έκαναν προς γενική αναγνώριση από τους ντόπιους.⁸⁴

Οι κύριοι σύμμαχοι του Μπασάρ αλ Άσαντ στον βίαιο συριακό εμφύλιο πόλεμο, η Ρωσία και το Ιράν, έχουν αναδειχθεί επίσης ως σημαντικοί νικητές. Καθώς οι δυνάμεις του Μπασάρ αλ Άσαντ μετακινούνταν σε θέσεις στη βόρεια Συρία, οι ρωσικές δυνάμεις κινήθηκαν μαζί τους. Σε μια σκηνή που θυμίζει την εκκένωση των Αμερικανών από τη Σαϊγκόν το 1975, μαγνητοσκοπήθηκαν Ρώσοι μισθοφόροι να παίρνουν τον έλεγχο μιας πρώην αμερικανικής βάσης κοντά στη Μάνμπιτζ, η οποία έπρεπε να εκκενωθεί βιαστικά.⁸⁵ Η Μόσχα, η οποία έχει εκμεταλλευτεί την υποστήριξή της στο καθεστώς Άσαντ για να εδραιώσει τις στρατιωτικές και ναυτικές της θέσεις στη Συρία και την ανατολική Μεσόγειο, είναι τώρα πολιτικά ισχυρότερη

<https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey/>

⁸³ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

⁸⁴ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

⁸⁵ Zeina Azzam, Imad K. Harb (2017), Trump and The Arab World A First Year Assessment, σελ.: 65-70, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/8/21), <http://arabcenterdc.org/wp-content/uploads/2017/11/Trump-and-the-Arab-World-A-First-Year-Assessment.pdf>

στην περιοχή από οποιαδήποτε στιγμή μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου.⁸⁶ Σε μεγάλο βαθμό ως αποτέλεσμα των γεγονότων στη Συρία, η Ρωσία υπέγραψε συναλλακτικές συμφωνίες όπλων, οικονομικές συμφωνίες και διπλωματικές συνόδους κορυφής θεωρώντας τον εαυτό της ως ολοένα και μεγαλύτερο μεσολαβητή δύναμης στην περιοχή, μια θέση που απολάμβαναν μέχρι πρόσφατα σχεδόν αποκλειστικά οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Από τη σκοπιά του Ιράν, ο θρίαμβος του Άσαντ, που υπογράφηκε και επισφραγίστηκε από την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων, την τουρκική εισβολή και την επιστροφή των συριακών κυβερνητικών δυνάμεων στα βορειοανατολικά, δικαιώνει την απόφαση της Τεχεράνης να υπερασπιστεί τον Άσαντ. Η νέα κατάσταση παρέχει μεγαλύτερο περιθώριο ελιγμών καθώς το Ιράν ενισχύει τη θέση του και της συμμάχου του, Χεζμπολάχ, στη Συρία. Η πολιτική και στρατιωτική πρωτεύουσα που έχει κερδίσει η Τεχεράνη θα ενισχύσει τη θέση της όχι μόνο έναντι του Ισραήλ αλλά και της Σαουδικής Αραβίας, καθώς οι εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών εντείνονται. Το Ισλαμικό Κράτος (IS), φυσικά, είναι ένας ακόμη νικητής. Ενώ η Τουρκία έχει ανακοινώσει ότι θα αναλάβει τον αγώνα κατά των υπολειμμάτων του IS, μια δήλωση του Λευκού Οίκου που παραδόθηκε με χαρά στην Άγκυρα, δεν φαίνεται να έχει τα μέσα για να οργανώσει και να διατηρήσει μια εκστρατεία κατά του IS.

Αυτοί που βρέθηκαν «χαμένοι» στο όλο σκηνικό δεν είναι άλλοι από τους Σύρους πρόσφυγες που ζουν τώρα στην Τουρκία και θα πέσουν επίσης θύματα σε μεγάλη κλίμακα εάν η Τουρκία εκπληρώσει την απειλή της να τους εγκαταστήσει σε μια καθιερωμένη «ασφαλή ζώνη» πλάτους 20 μιλίων κατά μήκος των συνόρων της με τη Συρία. Ο αναγκαστικός επαναπατρισμός προσφύγων σε οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της δικής τους (που ονομάζεται «επαναπροώθηση» σύμφωνα με την UNESCO), απαγορεύεται σαφώς από το διεθνές δίκαιο. Χωρίς ένα καλά οργανωμένο και εξοπλισμένο σχέδιο για την επανεγκατάσταση προσφύγων, συμπεριλαμβανομένου ενός σχεδίου ασφαλείας για την προστασία των προσφύγων που επιστρέφουν από τις συριακές κυβερνητικές δυνάμεις, είναι βέβαιο ότι θα αναπτυχθεί μια δεύτερη ανθρωπιστική καταστροφή.⁸⁷ Οι Κούρδοι της Συρίας είναι οι μεγαλύτεροι και πιο προφανείς χαμένοι στο πολιτικό-στρατιωτικό μέτωπο. Το YPG παρείχε το μεγαλύτερο μέρος των μαχητών στην εκστρατεία υπό την ηγεσία των ΗΠΑ κατά του IS και υπέστησαν 11.000 απώλειες στη διαδικασία. Ωστόσο, αυτό δεν μετράει πλέον ούτε στην Ουάσιγκτον ούτε στην Άγκυρα. Με τον κύριο διεθνή υποστηρικτή τους, τις Ηνωμένες Πολιτείες, να τους έχουν εγκαταλείψει, οι Κούρδοι της Συρίας βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό στο έλεος του τουρκικού στρατού και θα

⁸⁶ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

⁸⁷ Charles W. Dunne: Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

υπόκεινται σε αντίποινα από τις δυνάμεις του Μπασάρ αλ Άσαντ, μόλις υποχωρήσει η τουρκική επίθεση.

Η απόφαση των ΗΠΑ να εγκαταλείψουν τους Κούρδους και να επιτρέψουν στους Τούρκους, τους Ρώσους και τους Ιρανούς να διευθετήσουν το μέλλον της Συρίας αναστατώνει τους στρατηγικούς υπολογισμούς του Ισραήλ και δίνει και στους τρεις παράγοντες, με τους οποίους το Ισραήλ είχε τεταμένες ή ενεργά εχθρικές σχέσεις, ισχυρή μόχλευση στο Τελ Αβίβ. Η πιθανή αναζωπύρωση του Ισλαμικού Κράτους μπορεί να δημιουργήσει μια νέα σειρά απειλών και προκλήσεων στο Ισραήλ, κυρίως λόγω της περιφερειακής αστάθειας που θα μπορούσε να προκαλέσει μια επανάληψη του. Το Ισραήλ μπορεί να έχει χάσει την αίσθηση ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν ακόμα να υπολογίζουν ότι θα το υπερασπιστούν. Αν η Ουάσιγκτον μπορούσε να εγκαταλείψει φίλους και συμμάχους όπως οι Κούρδοι, το Ισραήλ θα μπορούσε εξίσου εύκολα να είναι το επόμενο. Χωρίς αυτό το αίσθημα σιγουριάς, το Ισραήλ θα μπει στον πειρασμό να ακολουθήσει μια μονότονη προσέγγιση στην επόμενη κρίση του, ίσως μια με το Ιράν και αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε επικίνδυνα και απρόβλεπτα αποτελέσματα. Η επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο στο Ισραήλ θεωρήθηκε ως μια ρητή προσπάθεια να σταλεί το αντίθετο μήνυμα.⁸⁸

Το να ανακαλύψουμε τους ηττημένους και τους νικητές μπορεί να είναι το εύκολο μέρος. Λιγότερο εύκολο, αλλά τουλάχιστον εξίσου σημαντικό, είναι ο καθορισμός του κόστους και των συνεπειών της καταστροφής στη Συρία για την αμερικανική εξωτερική πολιτική. Το πρώτο θύμα είναι η αμερικανική αξιοπιστία. Η αποτυχία υπεράσπισης των συμμάχων και η τήρηση των υποσχέσεων, οι ξαφνικές ανατροπές πολιτικών και η απρόσκοπτη ρητορική οδηγούν τους εταίρους των ΗΠΑ στο συμπέρασμα ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες γίνονται όλο και πιο αναξιόπιστες. Μεταξύ άλλων, ένα τέτοιο συμπέρασμα ενθάρρυνε συμμάχους όπως η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα να αναζητήσουν φίλους αλλού, όπως η θερμή υποδοχή για τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν στο Ριάντ και το Άμπου Ντάμπι. Η παραπαίουσα αξιοπιστία της Αμερικής θα περιορίσει την πειστική της δύναμη να χαλιναγωγήσει τις χειρότερες ενδοοικογενειακές καταχρήσεις των συμμάχων της, επιτρέποντας να περάσουν ανεξέλεγκτες οι κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των πολιτικών ελευθεριών, τροφοδοτώντας έτσι τη βία και τον ριζοσπαστισμό. Οι ανταγωνιστές των ΗΠΑ, όπως το Ιράν, θα ενθαρρυνθούν καθώς η αποτρεπτική ισχύς των ΗΠΑ θα υποχωρήσει.⁸⁹ Και το χάσμα αξιοπιστίας θα ενθαρρύνει περαιτέρω τους συμμάχους της Αμερικής στον Κόλπο, την Αίγυπτο, το Ισραήλ και αλλού να ορίσουν τις δικές τους πολιτικές πορείες ανεξάρτητες από τις Ηνωμένες Πολιτείες, κάτι που μπορεί να βλάψει τα συμφέροντα

⁸⁸ Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

⁸⁹ Jane Arraf, Iraq Is Caught in the Middle as U.S. and Iran Spar on Its Soil, New York Times, Published June 28, 2021, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 16 Ιουλίου 2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/28/world/middleeast/iraq-us-airstrikes-militias-iran.html>

των ΗΠΑ ή να οδηγήσει την Ουάσιγκτον σε μια ανεπιθύμητη σύγκρουση με τους όρους κάποιου άλλου.

Το δεύτερο θύμα είναι κάθε είδους στρατηγική συνοχή με την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Οι παράξενες και συχνά αντιφατικές δηλώσεις του Προέδρου Ντ. Τραμπ σχετικά με την τουρκική εισβολή και τα επακόλουθά της (η επιστολή του προέδρου προς τον πρόεδρο Ερντογάν είναι μόνο το πιο πρόσφατο, και πιθανώς το πιο κραυγαλέο, παράδειγμα), έχουν βρεθεί σε αυτόν τον χάρτη.⁹⁰ Αυτό έχει προσθέσει στην αυξανόμενη αίσθηση επιδείνωσης και χάους στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, κάτι που ενισχύθηκε από πολλά χρόνια πολιτικών αιφνιδιασμών, τη συνεχή αλλαγή μεταξύ της ηγετικής ομάδας των εξωτερικών υποθέσεων, την ενδελεχή πολιτικοποίηση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, και η διευρυνόμενη διαμάχη για την Ουκρανία. Ως αποτέλεσμα, ούτε οι φίλοι ούτε οι εχθροί έχουν ιδέα τι θα κάνουν οι Ηνωμένες Πολιτείες στη συνέχεια, καθιστώντας τις συμμαχίες πιο δύσκολες στη διαχείριση και τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων. Η παράλυση της πολιτικής στην Ουάσιγκτον θα διασφαλίσει ότι σε περίπτωση που ξεσπάσει άλλη μια διεθνής κρίση, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα είναι εξοπλισμένες για να ασκήσουν κάθε είδους αποτελεσματική ηγεσία ως απάντηση.⁹¹

Το φιάσκο της Συρίας έχει επίσης πλήγμα στη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας (NSS) της κυβέρνησης, ιδιαίτερα σε δύο από τους τέσσερις βασικούς πυλώνες της: αυτούς που αφορούν την προστασία του αμερικανικού λαού και την προώθηση της αμερικανικής επιρροής. Η πιθανή επανεμφάνιση του Ισλαμικού Κράτους ως αποτέλεσμα της αλλαγής πολιτικής του Ντ. Τραμπ στη Συρία εγγυάται ουσιαστικά τον πολλαπλασιασμό των απειλών κατά των ΗΠΑ και ζωτικά συμφέροντα στο εξωτερικό.⁹² Ο στόχος της ενθάρρυνσης των επίδοξων εταίρων ως μέσου προώθησης της παγκόσμιας επιρροής των ΗΠΑ έχει επίσης υποστεί οπισθοδρόμηση. Πράγματι, ένα σημαντικό στρατηγικό θέμα του NSS, η θέση των Ηνωμένων Πολιτειών να κερδίσουν τον ανταγωνισμό των μεγάλων δυνάμεων με τη Ρωσία και την Κίνα, να έχουν υποστεί μεγάλη ζημιά.⁹³

Όσον αφορά τη Συρία, αυτές οι επικρίσεις για την ασταθή εξωτερική πολιτική του Ντ. Τραμπ έχασαν μια κεντρική αλήθεια: μέχρι πολύ πρόσφατα, αυτή η ασάφεια ήταν χρήσιμη. Εσκεμμένη ή όχι, η έλλειψη συνεκτικής πολιτικής επέτρεψε στον πρόεδρο να ισχυριστεί ότι έδωσε τη μάχη στο Ισλαμικό Κράτος (ISIS) τη μια μέρα,

---

⁹⁰ Nicholas Danforth : «Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY», February 2021, σελ.:2-8, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021) <https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey>

⁹¹ Charles W. Dunne: *Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy*, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

⁹² Rodge Baker, «The echoes of Reagan in Trump national security strategy», *Le Courrier Diplomatique*, 2018, σελ: 1-3

⁹³ Charles W. Dunne: *Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy*, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

ενώ υποσχόταν να αποσύρει τις Ηνωμένες Πολιτείες από τους αιώνιους πολέμους την επόμενη.⁹⁴ Επίσης, επέτρεψε στην ομάδα εθνικής ασφάλειας του Ντ. Τραμπ να συνεχίσει όπως έκανε και η ομάδα του προηγούμενου προέδρου, διώκοντας μια εκστρατεία κατά του ISIS σε συνεργασία με τις τοπικές δυνάμεις και έναν πολυεθνικό συνασπισμό. Στην πραγματικότητα, η πολιτική της κυβέρνησης για τη Συρία έμοιαζε με κηλίδα μελανιού, ένα διαφορούμενο σχήμα στο οποίο οι παρατηρητές μπορούσαν να αποδώσουν.⁹⁵

Από τις πρώτες μέρες της υποψηφιότητάς του, οι δηλώσεις Ντ. Τραμπ για τη Συρία ήταν αντιφατικές. Υποσχέθηκε να αντιμετωπίσει τον ISIS, ενώ ταυτόχρονα διακήρυξε την πρόθεσή του να κρατήσει μακριά τις Ηνωμένες Πολιτείες «από τους ατελείωτους πολέμους». Η σύγκυση εντάθηκε μόνο μετά την ορκωμοσία του. Το δόγμα του Ντ. Τραμπ «πρώτα η Αμερική» έκανε τους περισσότερους αναλυτές να υποθέσουν ότι η κυβέρνησή του θα έπαιρνε μια στάση *laissez-faire* έναντι του καθεστώτος του Σύρου προέδρου Μπασάρ αλ Άσαντ. Αλλά μετά την ανάπτυξη χημικών όπλων από τον Άσαντ τον Απρίλιο του 2017 και ξανά τον Απρίλιο του 2018, ο Ντ. Τραμπ απάντησε με αεροπορικές επιδρομές σε ορισμένες από τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις του Άσαντ. Αμερικανοί αξιωματούχοι μίλησαν ακόμη και για το μέλλον της Συρίας πέρα από τον Άσαντ.⁹⁶ Στις αρχές του 2018, ο υπουργός Εξωτερικών Ρεξ Τίλερσον ζήτησε δημόσια για μια μετάβαση σε μια «η ηγεσία μετά τον Άσαντ» στη Συρία, ενώ ο Τζέιμς Τζέφρι, ο ειδικός απεσταλμένος των ΗΠΑ για τη Συρία, τόνισε ότι η Ουάσιγκτον επιθυμεί μια «μη αναστρέψιμη πολιτική μετάβαση» μακριά από το καθεστώς Μπασάρ αλ Άσαντ.⁹⁷

Η ασάφεια κάλυπτε επίσης τη συνεργασία των ΗΠΑ με τις Συριακές Δημοκρατικές Δυνάμεις (SDF) υπό την ηγεσία των Κούρδων. Στις αρχές του 2017, η ομάδα Ντ. Τραμπ ενέκρινε πρόσθετη υποστήριξη για αυτές τις δυνάμεις, κρίνοντάς τις ως πιο βιώσιμες στην εκστρατεία κατά του ISIS. Ωστόσο, δεν ήταν ποτέ σαφές πόσο καιρό ή σε ποιο βαθμό οι Ηνωμένες Πολιτείες θα διατηρούσαν τη συνεργασία τους με τις SDF. Ορισμένοι αξιωματούχοι της διοίκησης ισχυρίστηκαν ότι η συνεργασία ήταν μόνο «προσωρινή, συναλλακτική και τακτική». Άλλοι υπογράμμισαν μια πιο αφοσιωμένη εταιρική σχέση, επιμένοντας ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες «δεν βιάζονται να αποσυρθούν» από το τμήμα της Συρίας όπου χρησίμευαν

---

⁹⁴ Mario Del Pero and Paolo Magri: *FOUR YEARS OF TRUMP*, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)
https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

⁹⁵ Zeina Azzam, Imad K. Harb (2017), *Trump and The Arab World A First Year Assessment*, σελ.: 65-70, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/8/21), <http://arabcenterdc.org/wp-content/uploads/2017/11/Trump-and-the-Arab-World-A-First-Year-Assessment.pdf>

⁹⁶ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

⁹⁷ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

ως εγγυητής των SDF⁹⁸. Ακόμη και ο δηλωμένος στόχος της εμπλοκής των ΗΠΑ στη Συρία συνέχιζε να μεταβάλλεται. Ενώ αρχικά η εστίαση ήταν στην ήττα του ISIS, μέχρι το 2018 η διοίκηση είχε εντοπίσει δύο επιπλέον στόχους στη Συρία: την απέλαση των δυνάμεων που διοικούνται από το Ιράν και την επίτευξη πολιτικής επίλυσης της σύγκρουσης.

Αυτή η ασάφεια επέτρεψε πολλαπλές αναγνώσεις της πολιτικής του Ντ. Τραμπ για τη Συρία. Οι διαφορετικές αναγνώσεις, με τη σειρά τους, επέτρεψαν στον Ντ. Τραμπ, στην ομάδα εθνικής του ασφάλειας, ακόμη και στους Κούρδους εταίρους των Ηνωμένων Πολιτειών να αποφύγουν να αναγνωρίσουν το γεγονός ότι οι πολιτικές προτιμήσεις τους συχνά συγκρούονταν. Μια σημαντική διαφωνία εξαρτιόταν από το αν οι Ηνωμένες Πολιτείες θα έπρεπε να διατηρήσουν ένα μικρό συμπλήρωμα στρατευμάτων στη Συρία μετά την κατεδάφιση του εδαφικού χαλιφάτου του ISIS. Πολλοί στρατιωτικοί και πολιτικοί εμπειρογνώμονες υποστήριζαν, εύλογα, ότι ο στόχος του Ντ. Τραμπ για μια «διαρκή ήττα του ISIS» απαιτούσε τη συνεχή παρουσία των αμερικανικών στρατευμάτων που υποστηρίζουν τις SDF στη βόρεια Συρία.⁹⁹ Εάν η Ουάσιγκτον θέλει να επιδιώξει τους δύο πρόσθετους στόχους της στη Συρία την αντιμετώπιση του Ιράν και τη διευκόλυνση μιας πολιτικής μετάβασης μακριά από τον Άσαντ, οι αμερικανικές δυνάμεις στο έδαφος θα της έδιναν ζωτικό μοχλό. Αλλά στις φευγαλέες στιγμές που εστίασε στη Συρία, ο Ντ. Τραμπ φαινόταν να βλέπει τα πράγματα διαφορετικά. Τον Απρίλιο του 2018 και ξανά τον Δεκέμβριο του 2018, ο πρόεδρος διακήρυξε ότι ήθελε να αποσύρει όλα τα αμερικανικά στρατεύματα από τη χώρα. Υποστήριξε ότι το ISIS είχε νικηθεί 100 τοις εκατό και δεν είπε τίποτα για τους άλλους δύο υποτιθέμενους στόχους πολιτικής των ΗΠΑ. Αφού ο πρόεδρος δήλωσε για δεύτερη φορά ότι σκόπευε να αποσύρει τα αμερικανικά στρατεύματα από τη Συρία, ορισμένοι ανώτεροι αξιωματούχοι των ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργού Άμυνας Τζέιμς Μάτις και του Μπρετ Μακ Γκουρκ, του ειδικού απεσταλμένου για τη Συρία, παραιτήθηκαν σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Όμως, τους επόμενους μήνες, η υπόλοιπη ομάδα εθνικής ασφάλειας του προέδρου παρέκαμψε αθόρυβα την οδηγία Ντ. Τραμπ, αποσύροντας μόνο τους μισούς από τους 2.000 στρατιώτες από την περιοχή και συνεχίζοντας να συνεργάζεται με τους SDF.¹⁰⁰

Σύμφωνα με δημοσιεύματα ειδήσεων, οι στρατιωτικοί φορείς απλώς παρέμειναν σιωπηλοί για να αποφύγουν να υπενθυμίσουν στον Ντ. Τραμπ ότι

---

⁹⁸ Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

⁹⁹ Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹⁰⁰ Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

εξακολουθούσαν να αναπτύσσονται και να δραστηριοποιούνται στη βόρεια Συρία.¹⁰¹ Οι επίσημες ανακοινώσεις από το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και την Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών συνέχισαν να αναφέρουν τους βασικούς στόχους της ήττας του ISIS, την ελαχιστοποίηση της ιρανικής επιρροής και την καθοδήγηση της Συρίας προς μια νέα πολιτική διεύθετηση. Με έναν πρόεδρο που αποσπάται εύκολα και δεν εστίαζε στις λεπτομέρειες, οι αμερικανοί αξιωματούχοι μπόρεσαν να επιδιώξουν μια μαξιμαλιστική αποστολή στη Συρία που συχνά ήταν σε αντίθεση με τη δηλωμένη επιθυμία του Ντ. Τραμπ να απομακρυνθεί από τη χώρα. Αλλά και ο Ντ. Τραμπ κέρδισε από αυτή τη ρύθμιση. Καυχιόταν για την επιτυχία της κυβέρνησής του να νικήσει το ISIS ενώ διεκδίκησε τα εύσημα για την επιστροφή των αμερικανικών στρατευμάτων στην πατρίδα τους από το εξωτερικό και οι δύο ενέργειες ήταν δημοφιλείς στο αμερικανικό εκλογικό σώμα.¹⁰² Η στρατιωτική απάντηση του Ντ. Τραμπ στα χτυπήματα με χημικά όπλα του Μπασάρ αλ Άσαντ κέρδισε δικομματικούς επαίνους και ακόμη και έπαινο από Συρο-αμερικανούς ακτιβιστές, ορισμένοι από τους οποίους ήλπιζαν ότι η κίνηση σηματοδοτούσε μια νέα επιθετική στάση των ΗΠΑ εναντίον του Άσαντ. Η ασάφεια της πολιτικής της κυβέρνησης για τη Συρία επέτρεψε επίσης στον Ντ. Τραμπ να απολαύσει εγκάρδιες, καταφατικές συνομιλίες με επιλεγμένους ξένους ομολόγους του.¹⁰³ Ο Λευκός Οίκος παρείχε ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με τις πολλαπλές συνομιλίες του Ντ. Τραμπ για τη Συρία με τον πρόεδρο Ερντογάν και τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν. Αλλά αυτοί οι δύο ηγέτες αναμφίβολα αναζήτησαν διαβεβαιώσεις ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν θα επιδίωκαν μια μακροπρόθεσμη παρουσία στη χώρα μαζί με τους SDF.

Η ασάφεια της πολιτικής για τη Συρία λειτούργησε για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά έμελλε να γίνει μια υποχρέωση κάποια στιγμή. Μετά την κλήση του Ντ. Τραμπ με τον Ερντογάν και την επακόλουθη τουρκική εισβολή στη Συρία, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουσαν χάσει σημαντική επιρροή στα γεγονότα εκεί.¹⁰⁴ Εκείνοι που κέρδισαν σε βάρος των Ηνωμένων Πολιτειών, αρκεί να αναφερθεί, είναι παράγοντες που διατύπωσαν ξεκάθαρα και στη συνέχεια επιδίωξαν με συνέπεια τους στόχους τους. Η Ρωσία και η Τουρκία έχουν κερδίσει έδαφος και επιρροή.¹⁰⁵ Το καθεστώς Άσαντ έχει καταπλεύσει σε περιοχές που θα πάλευε να κερδίσει

¹⁰¹ Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹⁰² Frances Z. Brown, Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹⁰³ Michael Wolff, Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018, σελ.:29-32, 436-448

¹⁰⁴ Phil Stewart, "U.S. warplanes strike Iran-backed militia in Iraq, Syria," Reuters, June 28, 2021(Τελευταία επίσκεψη στην ιστοσελίδα 30/06/2021) <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27/>

¹⁰⁵ Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

στρατιωτικά, και μέσω αυτού το Ιράν έχει επεκτείνει την επιρροή του στη χώρα. Ακόμη και το ISIS θα κερδίσει από τη νέα τάξη πραγμάτων στη Συρία, καθώς οι SDF στρέφονται από τη φύλαξη των αιχμαλώτων του ISIS στην καταπολέμηση της Τουρκίας φρικαλεότητες.¹⁰⁶ Η ασάφεια της πολιτικής καθιστά επίσης δύσκολη την προετοιμασία σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Μέχρι πολύ πρόσφατα, η ομάδα του προέδρου απέφευγε να αντιμετωπίσει το άβολο γεγονός ότι ο Ντ. Τραμπ δεν είχε δεσμευτεί για μια μακροχρόνια στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ στη Συρία.¹⁰⁷ Ως αποτέλεσμα, η κυβέρνηση δεν είχε αναπτύξει σταθερά σχέδια για μια υπεύθυνη απόσυρση των ΗΠΑ. Δεν υπήρχε μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ασφάλεια των αιχμαλώτων του ISIS ή για τη διευκόλυνση μιας προσέγγισης μεταξύ των SDF και του καθεστώτος Άσαντ υπό λογικούς όρους.

Παρά την αποτυχία της διφορούμενης πολιτικής του για τη Συρία, ο Λευκός Οίκος παραμένει επιρρεπής σε θολή, παρορμητική και αντιφατική σκέψη για τη χώρα.¹⁰⁸ Ο Ντ. Τραμπ αντέστρεψε ξανά την πορεία του, διοικώντας τα αμερικανικά στρατεύματα να επιστρέψουν σε τμήματα της βορειοανατολικής Συρίας για να εξασφαλίσουν κοιτάσματα πετρελαίου, φαινομενικά ως μέρος της μεγαλύτερης αποστολής για την καταπολέμηση του ISIS.¹⁰⁹ Είναι ζωτικής σημασίας να υπενθυμίσουμε ότι η ασάφεια λειτούργησε και οι συνέπειες ήταν σοβαρές καθώς μειώθηκε η μόχλευση των ΗΠΑ και εξασθένησε η αντιτρομοκρατική εκστρατεία. Αυτό που χρειάζεται να εφαρμόσει τώρα η νέα διοίκηση είναι περισσότερη σαφήνεια στο κομμάτι που αφορά τη Συρία.¹¹⁰

---

¹⁰⁶ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹⁰⁷ Phil Stewart, "U.S. warplanes strike Iran-backed militia in Iraq, Syria," Reuters, June 28, 2021(Τελευταία επίσκεψη στην ιστοσελίδα 30/06/2021) <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27/>

¹⁰⁸ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹⁰⁹ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

¹¹⁰ Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity*, Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

2.4 Ισραήλ - ΗΠΑ

Τον Αύγουστο του 2019, ο Πρόεδρος Ντόναλντ Ντ. Τραμπ δήλωσε ότι είναι «ο πιο φιλο-ισραηλινός πρόεδρος των ΗΠΑ στην ιστορία». Χαρακτήρισε επίσης τους Δημοκρατικούς ως ριζοσπάστες που επιδίωξαν να καταστρέψουν την ειδική σχέση μεταξύ ΗΠΑ και Ισραήλ. Τον Ιανουάριο του 2020, ο Ισραηλινός πρωθυπουργός Μπέντζαμιν Νετανιάχου περιέγραψε τον Ντ. Τραμπ ως «τον καλύτερο φίλο που είχε ποτέ το Ισραήλ στον Λευκό Οίκο». Μια παγκόσμια έρευνα της άνοιξης του 2019 από το Pew Research Center διαπίστωσε ότι το Ισραήλ ήταν η μόνη χώρα μεταξύ 33 όπου η πλειοψηφία των ανθρώπων (55%) ενέκρινε τις πολιτικές του Τραμπ. και το 71% εξέφρασε εμπιστοσύνη στην «παγκόσμια ηγεσία» του. Το Ισραήλ κατατάχθηκε δεύτερο μόνο μετά τις Φιλιππίνες με 77%.¹¹¹ Ο Ντ. Τραμπ είχε αντιστρέψει τις μακροχρόνιες πολιτικές των ΗΠΑ σε πολλά κρίσιμα ζητήματα ασφάλειας, διπλωματικά και πολιτικά προς όφελος του Ισραήλ. Αυτά περιλαμβάνουν την πυρηνική συμφωνία του Ιράν, τη σύγκρουση Παλαιστινίων-Ισραήλ, τη μεταχείριση του Ισραήλ στα Ηνωμένα Έθνη και το καθεστώς της Ιερουσαλήμ και των Υψωμάτων του Γκολάν.

Οι ΗΠΑ και το Ισραήλ έχουν μια μακροχρόνια «ειδική σχέση». Βασίζεται σε έναν σπάνιο συνδυασμό «σκληρών» και «μαλακών» θεμελίων. Το σκληρό αποτελείται από αμοιβαία στρατηγικά συμφέροντα και τις πολιτικές επιρροές των Αμερικανών Εβραίων και των Ευαγγελικών Χριστιανών. Το μαλακό αποτελείται από ομοιότητες στην ιστορική εξέλιξη, κοινές αξίες και μια αμοιβαία ευνοϊκή και υποστηρικτική κοινή γνώμη. Η ειδική σχέση υπερβαίνει κάθε συγκεκριμένη αμερικανική διοίκηση ή ισραηλινή κυβέρνηση και έτσι διασφαλίζει τη συνέχεια και τη σταθερότητα. Ωστόσο, οι πρόεδροι έχουν υιοθετήσει θεμελιωδώς διαφορετικές προσεγγίσεις για το Ισραήλ.¹¹² Πρόεδροι όπως ο Ρόναλντ Ρίγκαν, ο Μπιλ Κλίντον και ο Ντόναλντ Ντ. Τραμπ είχαν συναισθηματική σχέση με το Ισραήλ και θεωρούνταν υπέρ του Ισραήλ, ενώ ο Μπαράκ Ομπάμα και ο Τζίμι Κάρτερ δεν είχαν τέτοια συναισθήματα και θεωρούνταν εχθρικοί. Το πρόγραμμα πυρηνικών όπλων του Ιράν αντιπροσωπεύει την κύρια απειλή για την ασφάλεια, όχι την παλαιστινιο-ισραηλινή σύγκρουση. Οι ηγέτες του Ιράν ζητούν συχνά την καταστροφή του Ισραήλ.¹¹³ Ο συνδυασμός αυτής της ακραίας ιδεολογίας και των όπλων μαζικής καταστροφής καθιστά πράγματι το Ιράν την πιο επικίνδυνη απειλή για την επιβίωση του Ισραήλ. Ενώ τόσο οι ΗΠΑ όσο και το Ισραήλ έχουν συμφωνήσει ότι δεν πρέπει να επιτραπεί στο Ιράν να αποκτήσει πυρηνικά όπλα, έχουν αποκλίνει μόνο ως προς τα μέσα για να εξασφαλίσουν αυτόν τον στόχο.

¹¹¹ D. Benaim, «A Progressive Course Correction for U.S.–Saudi Relations», The Century Foundation, 25 June 2020

¹¹² Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

¹¹³ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020,

Τον Ιούλιο του 2015, η κυβέρνηση Μπ. Ομπάμα διαπραγματεύτηκε μαζί με τα άλλα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ συν τη Γερμανία, μια «πυρηνική συμφωνία» με το Ιράν να άρει τις κυρώσεις σε αντάλλαγμα για περιορισμούς στο πυρηνικό τους πρόγραμμα. Το Ισραήλ και τα σουνιτικά μουσουλμανικά αραβικά κράτη αντιτάχθηκαν σθεναρά σε αυτή τη συμφωνία. Ο Ντ. Τραμπ συμφώνησε με το Ισραήλ και τα αραβικά κράτη. Περιέγραψε τη συμφωνία ως τη χειρότερη συμφωνία που υπογράφηκε ποτέ, απέσυρε τις ΗΠΑ τον Μάιο του 2018 και επέβαλε εκ νέου σκληρές κυρώσεις στο Ιράν. Αποκατέστησε τις σχέσεις των ΗΠΑ με τα σουνιτικά φιλοαμερικανικά αραβικά κράτη και προώθησε έναν συνασπισμό μεταξύ αυτών και του Ισραήλ κατά του Ιράν.¹¹⁴ Το Ισραήλ ενέκρινε αυτή τη ριζική ανατροπή της πολιτικής των ΗΠΑ. Οι υπόλοιποι υπογράφωντες της συμφωνίας επέκριναν έντονα την ανατροπή του Ντ. Τραμπ και προσπάθησαν να υπονομεύσουν και να παρακάμψουν τις νέες κυρώσεις του. Ως απάντηση στην αποχώρηση του Τραμπ, το Ιράν παραβίασε τη συμφωνία και ξεκίνησε τον εμπλουτισμό ουρανίου πέρα από το επιτρεπόμενο επίπεδο της συμφωνίας. Ο Ντ. Τραμπ κάλεσε το Ιράν να διαπραγματευτεί με μια νέα συμφωνία που θα καλύπτει θέματα που έμειναν εκτός συμφωνίας του Μπ. Ομπάμα, όπως η ανάπτυξη βαλλιστικών πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς. Το Ιράν ήθελε πρώτα να αρθούν όλες οι νέες κυρώσεις, αλλά ο Ντ. Τραμπ αρνήθηκε. Το Ιράν ήλπιζε έτσι σε μια νίκη των Δημοκρατικών στις προεδρικές εκλογές του 2020 και σε μια επακόλουθη αποκατάσταση των σχέσεων του με τις Η.Π.Α.¹¹⁵

Παρά τις σοβαρές διαφωνίες μεταξύ Ομπάμα και Νετανιάχου για το Ιράν και άλλα ζητήματα, τον Σεπτέμβριο του 2016 υπέγραψαν Μνημόνιο Κατανόησης (MOU) που δεσμεύει 3,8 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως για στρατιωτική βοήθεια στο Ισραήλ τα επόμενα 10 χρόνια. Ο Μπ. Ομπάμα συνέχισε την ουσιαστική, επί δεκαετίες αμερικανική στρατιωτική βοήθεια προς το Ισραήλ, η οποία ήταν μια από τις πιο μετρήσιμες εκδηλώσεις της ειδικής σχέσης. Αν και το Μνημόνιο Συνεργασίας υπογράφηκε για 10 χρόνια, το Κογκρέσο πρέπει να εγκρίνει ετησίως τη συναλλαγή. Πράγματι, ο Ντ. Τραμπ ζητούσε κάθε χρόνο τις συμφωνηθείσες πιστώσεις και το Κογκρέσο τις ενέκρινε. Η χρήση του όρου «βοήθεια» στο πλαίσιο των αμυντικών σχέσεων ΗΠΑ-Ισραήλ είναι κάπως παραπλανητική.¹¹⁶ Ο πιο ακριβής και κατάλληλος όρος θα ήταν «επένδυση». Σε αντάλλαγμα για βοήθεια, το Ισραήλ παρέχει στις ΗΠΑ ανεκτίμητες πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα των όπλων, την καινοτόμο στρατιωτική τεχνολογία, όπως συστήματα πυραυλικής άμυνας και τεχνολογία επιτήρησης συνόρων, και μοιράζεται πληροφορίες και στρατιωτικά

¹¹⁴ Jane Arraf, *Iraq Is Caught in the Middle as U.S. and Iran Spar on Its Soil*, New York Times, Published June 28, 2021, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 16 Ιουλίου 2021)

<https://www.nytimes.com/2021/06/28/world/middleeast/iraq-us-airstrikes-militias-iran.html>

¹¹⁵ Jane Arraf, *Iraq Is Caught in the Middle as U.S. and Iran Spar on Its Soil*, New York Times, Published June 28, 2021, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 16 Ιουλίου 2021)

<https://www.nytimes.com/2021/06/28/world/middleeast/iraq-us-airstrikes-militias-iran.h>

¹¹⁶ M. Levitt, «Hezbollah Isn't Just in Beirut», *It's in New York, Too*, Foreign Policy, 14 June 2019

δόγματα αποδεδειγμένα στη μάχη.¹¹⁷ Ο αμερικανικός στρατός διεξάγει επίσης ετησίως εξαιρετικά παραγωγικές στρατιωτικές ασκήσεις με τον ισραηλινό στρατό και η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ συνέχισε και ενίσχυσε τη στενή συνεργασία ΗΠΑ-Ισραήλ για την ασφάλεια.

Το Ισραήλ κατέλαβε τα Υψίπεδα του Γκολάν από τη Συρία στον Πόλεμο των Έξι Ημερών το 1967. Πολλές αμερικανικές προσπάθειες διαμεσολάβησης απέτυχαν να επιτύχουν ειρήνη με βάση την αποχώρηση του Ισραήλ από τα Υψίπεδα σε αντάλλαγμα για ρυθμίσεις ειρήνης και ασφάλειας. Τον Δεκέμβριο του 1981, το Ισραήλ προσάρτησε την περιοχή. Οι ΗΠΑ επέκριναν την ενέργεια επειδή θεωρούσαν τα Υψίπεδα κατεχόμενα από τη Συρία και θεώρησαν ότι θα έπρεπε να διατηρηθεί ως πλεονέκτημα για μελλοντικές ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις. Μετά τον φρικτό εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, τις αδυσώπητες προσπάθειες του Ιράν να οικοδομήσει ένα άλλο μέτωπο κατά του Ισραήλ στη Συρία (εκτός από τη Χεζμπολάχ¹¹⁸ στον Λίβανο και τη Χαμάς και την Ισλαμική Τζιχάντ στη Γάζα) και την απώλεια κάθε ευκαιρίας για ειρήνη, το Ισραήλ επιδίωξε την αμερικανική αναγνώριση της κυριαρχίας του στα Υψώματα. Στις 25 Μαρτίου 2019, ο Ντ. Τραμπ υπέγραψε μια διακήρυξη δηλώνοντας ότι «οι Ηνωμένες Πολιτείες αναγνωρίζουν ότι τα Υψίπεδα του Γκολάν αποτελούν μέρος του κράτους του Ισραήλ».

Διαδοχικοί Αμερικανοί πρόεδροι υποσχέθηκαν να μεταφέρουν την Πρεσβεία των ΗΠΑ από το Τελ Αβίβ στην Ιερουσαλήμ. Τον Οκτώβριο του 1995, το Κογκρέσο των ΗΠΑ έδωσε εντολή στον πρόεδρο να μεταφέρει την Πρεσβεία στην Ιερουσαλήμ έως τον Μάιο του 1999. Από τότε, ωστόσο, οι πρόεδροι υπέγραψαν μια παραίτηση για λόγους «εθνικής ασφάλειας». Τον Ιούνιο του 2017, η Γερουσία των ΗΠΑ ενέκρινε ομόφωνα ψήφισμα (90-0) που επιβεβαίωσε τον νόμο του 1995 και κάλεσε τον Πρόεδρο να τον εφαρμόσει. Έξι μήνες αργότερα, ο Ντ. Τραμπ αναγνώρισε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και μετέφερε την πρεσβεία από το Τελ Αβίβ. Η κίνηση ήταν αμφιλεγόμενη επειδή η Ιερουσαλήμ υποτίθεται ότι ήταν ένα θέμα προς διαπραγμάτευση με τους Παλαιστίνιους. Η Πρεσβεία, ωστόσο, μεταφέρθηκε στη Δυτική Ιερουσαλήμ, ένα τμήμα της Ιερουσαλήμ της οποίας κανείς δεν αμφισβητεί την κυριαρχία του Ισραήλ. Είναι το καθεστώς της Ανατολικής Ιερουσαλήμ που είναι αμφιλεγόμενο και απαιτεί διαπραγμάτευση. Οι Ισραηλινοί ήταν ευχαριστημένοι με την κίνηση αυτή επειδή ο Ντ. Τραμπ διόρθωσε μια ιστορική διπλωματική ανωμαλία, καθώς κάθε κυρίαρχη χώρα έχει το δικαίωμα να καθορίσει πού θα βρίσκεται η πρωτεύουσά της.¹¹⁹ Τον Δεκέμβριο του 1949, το Ισραήλ ανακήρυξε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα. Ωστόσο, οι περισσότερες χώρες,

---

¹¹⁷ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

¹¹⁸ M. Levitt, «Hezbollah Isn't Just in Beirut», It's in New York, Too», Foreign Policy, 14 June 2019

¹¹⁹ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)

https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ, δεν αναγνώρισαν αυτή την απόφαση. Οι Παλαιστίνιοι διαμαρτυρήθηκαν έντονα για την κίνηση και πολλοί ειδικοί προέβλεψαν κύματα βίαιων αντιαμερικανικών διαμαρτυριών σε όλο τον μουσουλμανικό κόσμο. Το Ισραήλ ήλπιζε ότι άλλες χώρες θα ακολουθούσαν το παράδειγμα των ΗΠΑ, ωστόσο, μόνο πολύ λίγες το έκαναν.

Ο Ντ. Τραμπ υποστήριξε την άποψη πως όλα τα προηγούμενα σχέδια για τη διευθέτηση της σύγκρουσης Παλαιστινίων-Ισραηλινών απέτυχαν και ως εκ τούτου χρειαζόταν μια ριζικά διαφορετική προσέγγιση. Η μετακόμιση της Πρεσβείας ήταν μέρος αυτής της νέας προσέγγισης.¹²⁰ Σε αντίθεση με τον πρόεδρο Ομπάμα, ο Ντ. Τραμπ κατηγορήσε τους Παλαιστίνιους για το αδιέξοδο στις διαπραγματεύσεις με το Ισραήλ και υιοθέτησε μια «επιχειρηματική προσέγγιση» για την επίλυση της σύγκρουσης.¹²¹ Χρησιμοποίησε έναν συνδυασμό μαστίγιου και καρότου για να επηρεάσει τη συμπεριφορά των Παλαιστινίων και αποκάλυψε το δικό του ειρηνευτικό σχέδιο «η συμφωνία του αιώνα». Ο Ντ. Τραμπ διέκοψε την ετήσια βοήθεια των ΗΠΑ προς την Παλαιστινιακή Αρχή (ΠΑ), 500 εκατομμύρια δολάρια, ισχυριζόμενος ότι σκοπός της ήταν να διευκολύνει μια ειρηνευτική διαδικασία.

Ο Ντ. Τραμπ έκλεισε το γραφείο της PLO στην Ουάσινγκτον, ισχυριζόμενος ότι μετά την ίδρυση της Παλαιστινιακής Αρχής το 1995, δεν υπήρχε ανάγκη για μια τέτοια παλαιστινιακή αποστολή. Επιπλέον, ο Ντ. Τραμπ μείωσε τις ετήσιες συνεισφορές των ΗΠΑ στην Υπηρεσία Αρωγής και Έργων του ΟΗΕ (UNRWA) για τους Παλαιστίνιους (250-400 εκατομμύρια δολάρια), ισχυριζόμενος ότι η UNRWA είναι διεφθαρμένη, διαιωνίζει το πρόβλημα των Παλαιστινίων προσφύγων και ότι τα σχολεία της προκαλούν εχθρότητα προς το Ισραήλ.¹²² Ο Ντ. Τραμπ απέρριψε τον ισχυρισμό του Μπ. Ομπάμα ότι οι ισραηλινοί οικισμοί στη Δυτική Όχθη είναι παράνομοι και το κύριο εμπόδιο για την ειρήνη. Προσβλήθηκε ιδιαίτερα από ένα ψήφισμα που ξεκίνησε από τον Μπ. Ομπάμα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ τον Δεκέμβριο του 2016, όταν ο Ντ. Τραμπ ήταν ήδη εκλεγμένος πρόεδρος.¹²³ Το ψήφισμα του ΟΗΕ (2334) ανέφερε ότι η εποικιστική δραστηριότητα του Ισραήλ αποτελούσε «κατάφωρη παραβίαση» του διεθνούς δικαίου και «δεν είχε νομική ισχύ». Στις 18 Νοεμβρίου 2019, ο υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο δήλωσε ότι «η δημιουργία ισραηλινών οικισμών αμάχων στη Δυτική Όχθη δεν είναι, αυτή καθαυτή, ασυμβίβαστη με το διεθνές δίκαιο».

---

¹²⁰ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

¹²¹ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020),(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

¹²² Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

¹²³ Zeina Azzam, Imad K. Harb (2017), Trump and The Arab World A First Year Assessment, σελ.: 65-70, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/8/21), <http://arabcenterdc.org/wp-content/uploads/2017/11/Trump-and-the-Arab-World-A-First-Year-Assessment.pdf>

Το σχέδιο περιλάμβανε δύο μέρη, το οικονομικό και το πολιτικό. Λόγω επαναλαμβανόμενων εκλογών στο Ισραήλ, το οικονομικό μέρος παρουσιάστηκε πρώτα σε ένα εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε στο Μπαχρέιν τον Ιούνιο του 2019, κυρίως με επιχειρηματίες. Η ιδέα ήταν να παρουσιαστούν στους Παλαιστίνιους τα πιθανά οφέλη της ειρήνης μέσω ενός ολοκληρωμένου πακέτου οικονομικής ανάπτυξης στη Δυτική Όχθη, τη Γάζα και χώρες όπως η Ιορδανία και η Αίγυπτος, αξίας περίπου 50 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Η πολιτική πτυχή παρουσιάστηκε τον Ιανουάριο του 2020 στον Λευκό Οίκο. Το σχέδιο προσέφερε τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στη Γάζα και πάνω από το 70% της Δυτικής Όχθης, συν εδαφικές αποζημιώσεις στο ίδιο το Ισραήλ και μια πρωτεύουσα στα περίχωρα της Ανατολικής Ιερουσαλήμ.¹²⁴ Οι Παλαιστίνιοι θα παραιτούνταν από το αίτημά τους για το «δικαίωμα επιστροφής» των προσφύγων στο Ισραήλ. Το Ισραήλ θα προσαρτήσει τα μεγάλα τετράγωνα των εβραϊκών εποικισμών στη Δυτική Όχθη και θα λάβει σημαντικές ρυθμίσεις ασφαλείας και πολιτικές διαβεβαιώσεις.

Η συμφωνία θεωρήθηκε υπέρ του Ισραήλ. Πράγματι, το Ισραήλ το αποδέχτηκε αλλά οι Παλαιστίνιοι το απέρριψαν σθεναρά. Αρκετές αραβικές χώρες προέτρεψαν τους Παλαιστίνιους να αποδεχθούν το σχέδιο ως βάση για διαπραγματεύσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και πολλοί σχολιαστές, καταδίκασαν ειδικότερα το άρθρο της ισραηλινής προσάρτησης και έκριναν ότι η συμφωνία ήταν ανέφικτη.¹²⁵ Ο Ντ. Τραμπ τάχθηκε επίσης στο πλευρό του Ισραήλ ενάντια στο σχέδιο του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ) να ερευνήσει φερόμενα ισραηλινά εγκλήματα πολέμου στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη¹²⁶. Το ΔΠΔ σχεδιάζει επίσης να ερευνήσει τις ΗΠΑ για εγκλήματα πολέμου στο Αφγανιστάν και η απάντηση του Ντ. Τραμπ ήταν γρήγορη και σκληρή. Οι ΗΠΑ απείλησαν να επιβάλουν αυστηρές κυρώσεις στον εισαγγελέα, τους δικαστές και τους υπαλλήλους του ΔΠΔ. Ύστερα από ψηφίσματα που κήρυξαν το Όρος του Ναού στην Ιερουσαλήμ και το Σπήλαιο των Εβραίων Πατριαρχών στη Χεβρώνα ως ιερούς τόπους αποκλειστικά για την Παλαιστίνη, οι ΗΠΑ αποχώρησαν από την UNESCO τον Ιανουάριο του 2019.¹²⁷

---

¹²⁴ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020,

¹²⁵ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

¹²⁶ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020,

¹²⁷ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

2.5 Αίγυπτος-ΗΠΑ

Σε γενικό επίπεδο, οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν τη σταθερότητα της Αιγύπτου, της πολυπληθέστερης χώρας στη Μέση Ανατολή, ως κλειδί για την περιφερειακή σταθερότητα, και ως εκ τούτου διατηρούν για δεκαετίες μια εταιρική σχέση ασφάλειας για την ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεων της Αιγύπτου και της ικανότητάς της να καταπολεμήσει την τρομοκρατία.¹²⁸ Τον Απρίλιο του 2021, η Αίγυπτος εντάχθηκε στις Συνδυασμένες Ναυτικές Δυνάμεις της Κεντρικής Διοίκησης των Ναυτικών Δυνάμεων των ΗΠΑ, μια εθνική ναυτική σύμπραξη για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την πρόληψη της πειρατείας και την ενθάρρυνση της περιφερειακής λειτουργίας. Τον Σεπτέμβριο του 2021, 600 άτομα στρατιωτικό προσωπικό των ΗΠΑ από την Κεντρική Διοίκηση των ΗΠΑ (CENTCOM) συμμετείχαν στην Επιχείρηση Bright Star, μια διετή πολυεθνική στρατιωτική εκπαίδευση άσκηση που συνδιοργανώθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Αίγυπτο, η οποία, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, συνέβαλε στην ενίσχυση της διαλειτουργικότητας των δυνάμεων των ΗΠΑ και της Αιγύπτου. Ένα άλλο βασικό στοιχείο της στρατιωτικής συνεργασίας ΗΠΑ-Αιγύπτου ήταν η ταχεία ναυτική πρόσβαση μέσω της Διώρυγας του Σουέζ. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση έχει από καιρό παρέχει στα πολεμικά πλοία των ΗΠΑ την ευγενική παραχώρηση της άμεσης πρόσβασης στο κανάλι για ταχεία διέλευση. Μετά την προσωρινή απόφραξη της διώρυγας το Μάρτιο του 2021 από ένα προσαραγμένο πλοίο μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, οι αμερικανοί αξιωματούχοι επανέλαβαν τη σημασία της ανοιχτής πρόσβασης στο κανάλι για εμπορικό εμπόριο και στρατιωτικές επιχειρήσεις.¹²⁹

Οι διαδοχικές κυβερνήσεις εξέφρασαν επίσης θαυμασμό για τον ρόλο της Αιγύπτου στη δημιουργία ειρήνης στη Μέση Ανατολή. Σύμφωνα με τις Η.Π.Α. ο Πρέσβης στην Αίγυπτο Τζόνθαν Κοέν αναφέρει: «Η στρατηγική εταιρική σχέση ΗΠΑ-Αιγύπτου είναι ζωτικής σημασίας και για τα δύο έθνη και εκτείνεται σε δεκαετίες. Συνεργαζόμαστε ο ένας με τον άλλον καθημερινά, στις κυβερνήσεις οκτώ προέδρων των ΗΠΑ σε μια ευρεία ατζέντα που ξεκίνησε με τον πρωτοποριακό ρόλο της Αιγύπτου στην προώθηση της ειρήνης στη Μέση Ανατολή». Από το 1982, οι Ηνωμένες Πολιτείες συνέχισαν να συμμετέχουν στην αποστολή διατήρησης της ειρήνης και παρακολούθησης της χερσονήσου του Σινά, γνωστή ως Πολυεθνική Δύναμη και Παρατηρητές (MFO).¹³⁰ Αν και οι σχέσεις μεταξύ στρατού παραμένουν η ραχοκοκαλιά της διμερούς σχέσης, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αίγυπτος αναζητούν ευκαιρίες για επέκταση του εμπορίου και των επενδύσεων που

¹²⁸ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «*Egypt: Background and U.S. Relations*», Updated September 30, 2021, σελ 23-25

¹²⁹ Jeremy M. Sharp, *Egypt: Background and U.S. Relations*, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

¹³⁰ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», *Foreign Policy*, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

θεωρούνται αμοιβαία επωφελείς. Παρά το γεγονός ότι έχει τον μεγαλύτερο πληθυσμό στη Μέση Ανατολή, η Αίγυπτος κατατάσσεται ως η πέμπτη μεγαλύτερη δύναμη της περιοχής και οικονομία κατά ΑΕΠ (πίσω από την Τουρκία, τη Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και το Ισραήλ). Με τον συνολικό όγκο συναλλαγών του 2020, η Αίγυπτος κατατάσσεται ως ο 50^{ος} μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ, με 6,8 δισεκατομμύρια δολάρια (πτώση 20% από το 2019 λόγω της πανδημίας).¹³¹

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εμπορικό πλεόνασμα με την Αίγυπτο και εξαγουν σιτάρι και καλαμπόκι, ορυκτά καύσιμα και λάδι, μηχανήματα, αεροσκάφη και προϊόντα σιδήρου και χάλυβα. Οι εισαγωγές των ΗΠΑ περιλαμβάνουν ένδυση, φυσικό αέριο και πετρέλαιο, λιπάσματα, υφάσματα και αγροτικά προϊόντα. Σύμφωνα με τις Η.Π.Α. Εμπορικός Οδηγός Χώρας της Αιγύπτου του Υπουργείου Εμπορίου, άμεσες ξένες επενδύσεις των ΗΠΑ (FDI) στην Αίγυπτο ήταν 1,37 δισεκατομμύρια δολάρια το 2019 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), καθιστώντας τις Ηνωμένες Πολιτείες ο τρίτος μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στην Αίγυπτο, πίσω από το Ηνωμένο Βασίλειο και το Βέλγιο.¹³² Οι περισσότερες ΑΞΕ από οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι συγκεντρωμένες στους τομείς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου.

Μεταξύ 1946 και 2019, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρείχαν στην Αίγυπτο 81,4 δισεκατομμύρια δολάρια σε διμερή εξωτερική βοήθεια (υπολογιζόμενη σε ιστορικά δολάρια μη προσαρμοσμένη στον πληθωρισμό).¹⁵⁷ Η Συνθήκη Ειρήνης του 1979 μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου εγκαινίασε την τρέχουσα εποχή της οικονομικής υποστήριξης των ΗΠΑ για την ειρήνη μεταξύ του Ισραήλ και των Αράβων γειτόνων του.¹³³ Σε δύο ξεχωριστά υπομνήματα που συνοδεύουν τη συνθήκη, οι Ηνωμένες περιέγραψαν τις δεσμεύσεις τους προς το Ισραήλ και την Αίγυπτο, αντίστοιχα. Στην επιστολή της προς το Ισραήλ, η διοίκηση Carter δεσμεύτηκε ότι «θα προσπαθήσει να λάβει υπόψη και θα προσπαθήσει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις στρατιωτικής και οικονομικής βοήθειας του Ισραήλ».¹³⁴ Στην επιστολή του προς την Αίγυπτο, ο πρώην υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ Χάρολντ Μπράουν έγραψε τα εξής: Στο πλαίσιο της συνθήκης ειρήνης μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ, οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι έτοιμες να συνάψουν διευρυμένη σχέση ασφάλειας με την Αίγυπτο όσον αφορά τις πωλήσεις στρατιωτικός εξοπλισμός και υπηρεσίες και η χρηματοδότηση, τουλάχιστον ενός μέρους αυτών των πωλήσεων, με την επιφύλαξη της αναθεώρησης του Κογκρέσου και των εγκρίσεων που μπορεί να απαιτηθούν. Όλη η εξωτερική βοήθεια

¹³¹ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «Egypt: Background and U.S. Relations», Updated September 30, 2021, σελ 23-25

¹³² M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

¹³³ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «Egypt: Background and U.S. Relations», Updated September 30, 2021, σελ 32

¹³⁴ Walter Russell Mead, «The End of the Wilsonian Era», Foreign Affairs, Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-12-08/end-wilsonian-εποχή> (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/10/2021)

των ΗΠΑ προς την Αίγυπτο (ή οποιαδήποτε χώρα) ιδιοποιείται και εγκρίνεται από το Κογκρέσο. Η Συνθήκη Ειρήνης Αιγύπτου-Ισραήλ του 1979 είναι μια διμερής ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι νόμιμο μέρος της συνθήκης. Η ίδια η συνθήκη δεν περιλαμβάνει υποχρεώσεις παροχής βοήθειας των ΗΠΑ και δεσμεύσεις βοήθειας προς το Ισραήλ και την Αίγυπτο που θα μπορούσαν να είναι που ερμηνεύονται σε συνδυασμό με τη συνθήκη πραγματοποιούνταν μέσω βοηθητικών εγγράφων ή άλλων ανακοινώσεων και - σύμφωνα με τους όρους τους- υπόκεινται στην έγκριση του Κογκρέσου. Ωστόσο, ως μεσολαβητής της ειρήνης μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου¹³⁵, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρείχαν παραδοσιακά εξωτερική βοήθεια και στις δύο χώρες για να εξασφαλίσουν μια περιφερειακή ισορροπία δυνάμεων και να διατηρήσουν την ασφάλεια συνεργασία με τις δύο χώρες.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, μια διοίκηση μπορεί να υπογράψει ένα διμερές «Μνημόνιο Συνεννόησης» (MOU) με μια ξένη χώρα που υπόσχεται ένα συγκεκριμένο ποσό ξένης βοήθειας που θα παρασχεθεί σε επιλεγμένο χρονικό διάστημα που υπόκειται στην έγκριση του Κογκρέσου. Στη Μέση Ανατολή, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν υπογράψει Μνημόνια ξένης βοήθειας με το Ισραήλ και την Ιορδανία, αλλά όχι με την Αίγυπτο. Το Κογκρέσο τυπικά καθορίζει μια ακριβή κατανομή της περισσότερης ξένης βοήθειας για την Αίγυπτο ένα σχέδιο για τις πιστώσεις ξένων επιχειρήσεων.¹³⁶ Η Αίγυπτος λαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της ξένης βοήθειας από τρεις πρωτογενείς λογαριασμοί: Ξένη Στρατιωτική Χρηματοδότηση (FMF), Ταμεία Οικονομικής Στήριξης (ESF) και Διεθνής Στρατιωτική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (IMET).¹³⁷ Οι Ηνωμένες Πολιτείες προσφέρουν εκπαίδευση IMET σε Αιγύπτιους αξιωματικούς προκειμένου να διευκολυνθεί η στρατιωτική συνεργασία ΗΠΑ-Αιγύπτου μακροπρόθεσμα.

Στο στρατιωτικό κομμάτι από το 2017 έως το 2020, ορισμένες διμερείς εντάσεις μειώθηκαν καθώς ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ προσπάθησε να τη βελτίωση των σχέσεων με τον Πρόεδρο Σίσι. Ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ συνέχισε να ζητά από το Κογκρέσο το κατάλληλο 1,3 δισεκατομμύρια δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια προς την Αίγυπτο, αλλά δεν αποκατέστησαν την ικανότητα του αιγυπτιακού στρατού να επωφεληθεί από τη χρηματοδότηση ταμειακών ροών. Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ μείωσε την υποχρέωση προς την Αίγυπτο κατά 65,7 εκατομμύρια δολάρια ως αποτέλεσμα της σχέσης της Αιγύπτου με τον Βορρά Κορέα και δίωξη εργαζομένων σε μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) των ΗΠΑ και της Αιγύπτου.¹³⁸

¹³⁵ Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

¹³⁶ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «Egypt: Background and U.S. Relations», Updated September 30, 2021, σελ 26

¹³⁷ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «Egypt: Background and U.S. Relations», Updated September 30, 2021, σελ 33

¹³⁸ Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

Ένα μεγάλο δίλημμα που αντιμετωπίζει η αμερικανική πολιτική, ανεξάρτητα από το πόσο σημαντική είναι ακόμα η σταθερότητα της Αιγύπτου για την περιοχή και τα συμφέροντα των ΗΠΑ, ένα μάθημα των τελευταίων δέκα ετών περίπου στη σχέση ΗΠΑ-Αιγύπτου είναι ότι η Ουάσιγκτον δεν έχει επαρκή ικανότητα, αλλά και το επίπεδο των πόρων που είναι διατεθειμένη να δεσμεύσει, για να διαμορφώσει τις θεμελιώδεις πολιτικές επιλογές της αιγυπτιακής κυβέρνησης στις οποίες θα σταθεί ή θα πέσει η πολιτική και οικονομική σταθερότητα της χώρας. Αν ο Πρόεδρος Abdel Fattah el-Sisi δεν κάνει δραματικές αλλαγές στην εξαιρετικά καταναγκαστική, αποκλειστική προσέγγισή του στη διακυβέρνηση, την οικονομία και την πολιτική, είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι το σύστημα της Αιγύπτου έχει αξιοπρεπείς πιθανότητες να καλύψει τις ανάγκες και τις φιλοδοξίες του μεγάλο, νέο πληθυσμό ή να γίνει και πάλι σταθερός και αξιόπιστος εταίρος της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στην περιοχή.¹³⁹

Η προσέγγιση της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ στη σχέση με την Αίγυπτο δεν αντιμετωπίζει αυτήν την πρόκληση. Συνδυάζει περίεργες δημόσιες επιδοκιμασίες της εγχώριας βαρβαρότητας του Σίσι με περιστασιακές ιδιωτικές προσπάθειες να κερδίσει αλλαγές πολιτικής, συνήθως ανεπιτυχείς. Αλλά ακόμη και παραμερίζοντας τη συγγένεια του Προέδρου Ντ. Τραμπ για τον άνθρωπο που ονομάζεται «ο αγαπημένος μου δικτάτορας» και κοιτάζοντας τα τελευταία έξι ή επτά χρόνια, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών φαίνεται απλώς να συνεχίζει να προσπαθεί να διατηρήσει την Αίγυπτο που έχει, επειδή δεν μπορεί να δει πώς να πλησιάσει την Αίγυπτο που θέλει να έχει.¹⁴⁰ Με αυτόν τον τρόπο, η αμερικανική πολιτική έναντι της Αιγύπτου έχει περάσει από μια συνολική εταιρική σχέση σε, ολοένα και περισσότερο, απεριόριστη υποστήριξη για τον στρατιωτικό μηχανισμό και τον μηχανισμό ασφαλείας της Αιγύπτου, ενώ σφετερίζονται όλο και περισσότερη εξουσία στην Αίγυπτο και επεκτείνουν την καταστολή και τις καταχρήσεις των δικαιωμάτων των απλών Αιγυπτίων.

Εξετάζοντας την τάση της βοήθειας των ΗΠΑ προς την Αίγυπτο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, το οικονομικό έτος 1990, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρείχαν στην Αίγυπτο περίπου 2,2 δισεκατομμύρια δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια και περίπου 1,9 δισεκατομμύρια δολάρια σε οικονομική βοήθεια, με αναλογία λίγο πάνω από 1:1. Το οικονομικό έτος 2018, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρείχαν στην Αίγυπτο περίπου 1 δισεκατομμύριο δολάρια σε στρατιωτική βοήθεια και περίπου 230 εκατομμύρια δολάρια σε οικονομική βοήθεια, με αναλογία πολύ πάνω από 4:1. Ο Δρ. Dunne περιγράφει τους μυριάδες τρόπους με τους οποίους ο αιγυπτιακός στρατός αναλαμβάνει σταθερά μεγαλύτερο έλεγχο της πολιτικής, της οικονομίας και των

---

¹³⁹ Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

¹⁴⁰ Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

μέσων ενημέρωσης.¹⁴¹ «Η τροχιά της υποστήριξής μας προς την Αίγυπτο φαίνεται να ενισχύει και να επιβραβεύει αυτή τη στρατιωτική κατάληψη του κράτους και της κοινωνίας, ακόμη και όταν η υποστηριζόμενη από τον στρατό κυβέρνηση του Προέδρου Σίσι συμπεριφέρεται με τρόπους που συχνά έρχονται σε αντίθεση με τα συμφέροντα των ΗΠΑ.»

Έτσι, έχοντας παρέλθει καιρός για τους Αμερικανούς αξιωματούχους στο Κογκρέσο η εκτελεστική εξουσία προσπάθεια να εκτιμήσει τη μελλοντική συνεργασία ΗΠΑ- Αιγύπτου. Αυτή η επανεκτίμηση θα πρέπει να περιλαμβάνει την εξέταση του τρόπου με τον οποίο τα αμερικανικά και αιγυπτιακά συμφέροντα έχουν αλλάξει και έχουν αποκλίνει τα τελευταία δέκα χρόνια, ποιες είναι οι αμερικανικές επενδύσεις στην Αίγυπτο και ποιες δεν παράγουν εποικοδομητικά αποτελέσματα στο τρέχον περιβάλλον, ποιοι είναι οι κίνδυνοι για τις Ηνωμένες Πολιτείες στο παρόν κατάσταση, και ποια είναι τα όρια της αμερικανικής επιρροής σε αυτήν την ταραγμένη εταιρική σχέση.¹⁴² Σε ποιο βαθμό μπορεί πραγματικά η αμερικανική πολιτική να βοηθήσει στην πραγματοποίηση των ειδών αλλαγών πολιτικής στο Κάιρο που θα επέτρεπαν στην Αίγυπτο να αναδειχθεί ως μια σταθερή, επιτυχημένη περιφερειακή δύναμη ή ένας αξιόπιστος εταίρος για τους αμερικανικούς περιφερειακούς στόχους;

Η Αίγυπτος του Χόσνι Μουμπάρακ ήταν ένας ισχυρός περιφερειακός εταίρος με την Ουάσιγκτον για τη διατήρηση ενός status quo στην περιοχή που ωφέλησε και τις δύο χώρες. Η Αίγυπτος του Χόσνι Μουμπάρακ είχε διπλωματική ικανότητα και επιρροή τόσο στον αραβικό κόσμο όσο και στην Αφρική, την οποία ήταν διατεθειμένος να αναπτύξει για λογαριασμό των κοινών αμερικανο-αιγυπτιακών συμφερόντων όπως η αραβο-ισραηλινή ειρήνη και ο περιορισμός των «ταραχοποιών» όπως ο Χαφέζ αλ-Άσαντ και ο Μουαμάρ Γκαντάφι. Η Αίγυπτος του Abdel Fattah el-Sisi, αντί να οδηγεί τις αραβικές πολιτικές όπως ο Μουμπάρακ, ακλούθησε το παράδειγμα της Σαουδικής Αραβίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, δύο κρατών που χρηματοδότησαν την άνοδό του στην εξουσία και από τα οποία η Αίγυπτος παραμένει εξαρτημένη για τις καταθέσεις και τις επενδύσεις της κεντρικής τράπεζας.¹⁴³ Ταυτόχρονα, ο πρόεδρος Σίσι είναι αποφασισμένος να πολεμήσει έναν περιφερειακό πόλεμο για την εξουσία και την επιρροή εναντίον των αντιπάλων του: ισλαμιστικών πολιτικών κινημάτων, Κατάρ και Τουρκίας και κυρίως οποιουδήποτε εντός της Αιγύπτου τολμά να διαφωνήσει με τις απόψεις του. Ιστορικά, η σχέση ΗΠΑ-Αιγύπτου ήταν ένας πολλαπλασιαστής δύναμης στις αμερικανικές προσπάθειες

¹⁴¹ Joe Macaron (2020), The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

¹⁴² Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

¹⁴³ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «Egypt: Background and U.S. Relations», Updated September 30, 2021, σελ 34-35

για την προώθηση της ισραηλινο-παλαιστινιακής ειρήνης.¹⁴⁴ Η Αίγυπτος φιλοξένησε συνόδους κορυφής, βοήθησε στην εξάλειψη των κρίσεων και συνεργάστηκε με τις Ηνωμένες Πολιτείες για να επιτύχουν βασικούς συμβιβασμούς, συμπεριλαμβανομένης της συμφωνίας του Όσλο II το 1995 που ανέθεσε την εξουσία από το Ισραήλ στην Παλαιστινιακή Αρχή¹⁴⁵ σε περιοχές στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα. Ο πρόεδρος Σίσι δεν έχει την ικανότητα να διαδραματίσει πολύ αποτελεσματικά αυτόν τον παραδοσιακό αιγυπτιακό ρόλο. Η αδίστακτη προσέγγισή του στη Χαμάς, προϊόν της προσήλωσής του στην καταστροφή της Αιγυπτιακής Μουσουλμανικής Αδελφότητας από την οποία προέκυψε η Χαμάς, τον οδήγησε σε αυτό που ο μελετητής Μάικλ Ουαχίντ Χάνα αποκάλεσε «ανειλικρινής προσέγγιση στη διπλωματία μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς».¹⁴⁶ Τώρα είναι μπλεγμένος σε μια αιματηρή σύγκρουση δίπλα στη Λιβύη, μια μεγάλη διπλωματική αντιπαράθεση με την Αιθιοπία και μια φαινομενικά ατελείωτη εξέγερση στο Σινά. Δεν έχει το εύρος ζώνης ή το κίνητρο να ξοδέψει για τη διαμεσολάβηση ισραηλινο-παλαιστινιακών συμφωνιών.

Η Αίγυπτος έχοντας δεσμευτεί για μια Μέση Ανατολή απαλλαγμένη από πυρηνικά, αποτελούσε για ένα διάστημα ένα χρήσιμο συνεργάτη στις πολυμερείς προσπάθειες υπό την ηγεσία των ΗΠΑ για την επιβολή περιορισμών στο πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν. Όμως η Αίγυπτος του προέδρου Σίσι διατηρεί διπλωματικές σχέσεις και ανοιχτές επικοινωνίες με το καθεστώς Μπασάρ αλ Άσαντ στη Δαμασκό καθώς και με την Τεχεράνη.¹⁴⁷ Η Αίγυπτος αποχώρησε από τη Μέση Ανατολή Στρατηγική Συμμαχία της κυβέρνησης Ντόναλντ Ντ. Τραμπ τον Απρίλιο του 2019, αν και είναι επίσημα μέρος του συνασπισμού κατά των Χούθι υπό την ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας στην Υεμένη, δεν έχει στρατεύματα που συμμετέχουν στη μάχη. Τα τελευταία χρόνια, μια σειρά από άλλες ενέργειες της αιγυπτιακής κυβέρνησης έχουν δημιουργήσει εντάσεις με την Ουάσιγκτον. Αυτές περιλαμβάνουν τις αιγυπτιακές σχέσεις με Βόρεια Κορέα, Κινεζικές επενδύσεις στην Αίγυπτο, διακρίσεις και βία κατά της κοπτικής χριστιανικής κοινότητας και η κράτηση Αμερικανών από την Αίγυπτο πολίτες.

Καθώς η αμερικανική οικονομική βοήθεια προς την Αίγυπτο έχει μειωθεί και αυτές οι ανησυχίες έχουν αυξηθεί, τόσο το Κογκρέσο όσο και η Κυβέρνηση χρησιμοποίησαν επιτυχώς συγκεκριμένους και εύστοχους όρους για τη βοήθεια

¹⁴⁴ Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017, σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

¹⁴⁵ Abbas Mossalanejad, *The Middle East Security and Donald Trump's Grand Strategy*, Postdoctoral on Strategic Policy Making and Full Professor of Political Sciences, University of TEHRAN, Tehran, Iran, σελ.19-25, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021)

¹⁴⁶ Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

¹⁴⁷ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «*Egypt: Background and U.S. Relations*», Updated September 30, 2021, σελ 35

ασφαλείας για να προκαλέσουν περιορισμένες, συγκεκριμένες αλλαγές στην αιγυπτιακή πολιτική.¹⁴⁸ Οι συνθήκες του Κογκρέσου αποδείχθηκαν χρήσιμο εργαλείο για τις κυβερνήσεις Ομπάμα και Ντ. Τραμπ να πείσουν τον Σίσι να αντιμετωπίσει την ποινική υπόθεση εναντίον εργαζομένων Αμερικανών ΜΚΟ, αλλά η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ άφησε αυτή την πίεση όταν μια ομάδα των περισσότερων πολιτών των ΗΠΑ αθωώθηκε κατόπιν προσφυγής.

Η εταιρική σχέση μεταξύ ΗΠΑ-Αιγύπτου κυριαρχεί στις αντιλήψεις τόσο της εκτελεστικής εξουσίας όσο και στο Καπιτώλιο, αλλά πρέπει να αναθεωρηθεί και να επικαιροποιηθεί υπό το φως των αλλαγών στην Αίγυπτο και στην περιοχή. Οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν να εργαστούν εποικοδομητικά με την κυβέρνηση της Αιγύπτου για αμοιβαία συμφέροντα, με εξαρτημένο τρόπο. Ταυτόχρονα, οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν και πρέπει να χρησιμοποιήσουν οικονομική και άλλη πολιτική βοήθεια για να βοηθήσουν τον αιγυπτιακό λαό σε μια πραγματικά δύσκολη περίοδο και να προετοιμαστούν για προκλήσεις που βρίσκονται ήδη στο κατώφλι τους, ειδικά τη λειψυδρία που οφείλεται στην κλιματική αλλαγή.¹⁴⁹ Οι Ηνωμένες Πολιτείες όφειλαν να επικεντρώσουν τη νέα βοήθεια στην Αίγυπτο ώστε να προετοιμαστεί για την πραγματικότητα της κλιματικής αλλαγής και της λειψυδρίας, που ήδη επηρεάζουν εμφανώς την αιγυπτιακή γεωργία και τα μέσα διαβίωσης. Η Αίγυπτος χρειάζεται απεγνωσμένα μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη διατήρηση, την αποκατάσταση και την αφαλάτωση του νερού και οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν να προσφέρουν τεχνογνωσία.¹⁵⁰

Οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να ξεφύγουν από την τρέχουσα τροχιά τους και τις συμφωνίες της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ καθώς ο συνδυασμός στρατιωτικής και οικονομικής βοήθειας κάνει τις Ηνωμένες Πολιτείες να φαίνονται ολοένα και περισσότερο στους Αιγύπτιους ως χρηματοδότης και υποστηρικτής ενός «αυταρχικού» καθεστώτος. Οι Αιγύπτιοι αντιπροσωπεύουν έναν στους πέντε Άραβες και θα παραμείνουν μια οικονομική, πολιτιστική, επιχειρηματική και εκπαιδευτική δύναμη σε όλη την περιοχή. Κάτι που αναμένεται να δούμε από την επόμενη αμερικανική κυβέρνηση είναι εάν ο λαός της Αιγύπτου θα πραγματοποιήσει τις φιλοδοξίες του για ασφάλεια, αξιοπρέπεια και ελευθερία. Σε αυτές τις φιλοδοξίες πρέπει να επενδύσει και να επικεντρωθεί η νέα κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν.¹⁵¹

---

¹⁴⁸ Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «*Egypt: Background and U.S. Relations*», Updated September 30, 2021, σελ 36

¹⁴⁹ Zeina Azzam, Imad K. Harb (2017), Trump and The Arab World A First Year Assessment, σελ.: 65-70, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/8/21), <http://arabcenterdc.org/wp-content/uploads/2017/11/Trump-and-the-Arab-World-A-First-Year-Assessment.pdf>

¹⁵⁰ Άρθρο στο TPQ : «Η κληρονομία της εξωτερικής πολιτικής του Τραμπ στη Μέση Ανατολή», (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 28/10/2021), <http://turkishpolicy.com/article/1040/the-trump-foreign-policy-legacy-in-the-middle-east>

¹⁵¹ Tamara Cofman Wittes : «*Egypt: Trends, politics, and human rights*» Wednesday, September 9, 2020, Brookings. (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://www.brookings.edu/testimonies/egypt-trends-politics-and-human-rights/>

Κεφάλαιο 3^ο : Το τέλος της εποχής Τράμπ και η νέα κυβέρνηση Μπάιντεν

3.1 Τα αποτελέσματα της διακυβέρνησης Ντ. Τράμπ

Η νίκη του Τζό Μπάιντεν μας οδήγησε να κάνουμε έναν απολογισμό του τι ήταν εξαιρετικά απρόβλεπτο και αντισυμβατικό την τετραετία που πέρασε. Το απρόβλεπτο ήταν το σήμα κατατεθέν της προεδρίας του Ντ. Τραμπ ακόμη και πριν από την ημέρα της ορκωμοσίας, καθώς ο Πρόεδρος κατάφερε να κερδίσει τη Χίλαρι Κλίντον εναντίον των προβλέψεων των περισσότερων παρατηρητών, που τον Οκτώβριο του 2016 έδωσαν στην Κλίντον ένα σχεδόν ακαταμάχητο προβάδισμα.¹⁵² Το απρόβλεπτο αποτέλεσε επίσης ένα ακούσιο διακριτικό σημάδι του τελευταίου μέρους των τεσσάρων ετών στην εξουσία του Ντ. Τραμπ, με τη χειρότερη παγκόσμια πανδημία εδώ και έναν αιώνα να χτυπά τις ΗΠΑ καθώς και τον κόσμο και αναγκάζοντας την αμερικανική κυβέρνηση να ανταποκριθεί σε μια από τις πιο δραματικές υγειονομικές και οικονομικές κρίσεις στην ιστορία..¹⁵³

Ωστόσο, είναι σημαντικό να κοιτάξουμε πέρα από την πανδημία και πέρα από το αντισυμβατικό στυλ του Προέδρου. Κάτι τέτοιο αποκαλύπτει ότι σε πολλά επίπεδα οι πολιτικές επιλογές του Ντ. Τραμπ έχουν χαρακτηριστεί τόσο από συνέχεια όσο και από αλλαγές σε σχέση με τις προηγούμενες αμερικανικές κυβερνήσεις. Στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, η στρατηγική απεμπλοκή του Ντ. Τραμπ από τα θέατρα σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή και η δυσπιστία προς το ΝΑΤΟ, θύμιζαν τη στρατηγική του Μπ. Ομπάμα και τα παράπονα πολλών άλλων προέδρων των ΗΠΑ για ευρωπαϊούς συμμάχους που υποτίθεται ότι δεν έκαναν αρκετά για να υποστηρίξει τη Διατλαντική Συμμαχία και να μοιραστεί το βάρος μιας κοινής πολιτικής ασφάλειας.¹⁵⁴

Όσο για την αλλαγή, ο Ντ. Τραμπ είχε αναμφίβολα μεγαλύτερο περιθώριο να σπάσει την παράδοση στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Προσπάθησε να διαπραγματευτεί μια συμφωνία απευθείας με την ηγεσία της Βόρειας Κορέας, ξεκίνησε έναν ολοκληρωτικό εμπορικό πόλεμο με την Κίνα, ξεκίνησε μια εναλλακτική προθέρμανση και χαλάρωση των σχέσεων με τη Ρωσία και αποχώρησε από την πυρηνική συμφωνία του Ιράν, ενισχύοντας τις συμμαχίες των ΗΠΑ με τη Σαουδική Αραβία και το Ισραήλ αντί αυτού. Πρόσφατα, η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ έσπασε και την παραδοσιακή πράξη εξισορρόπησης μεταξύ Ισραήλ και αραβικών χωρών, καταφέροντας να πείσει τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα να εξομαλύνουν

¹⁵² Γιάννης Λούλης Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2019, σελ.:18-19, 52-67

¹⁵³ Adrian Beaumont, Honorary Associate, School of Mathematics and Statistics, The University of Melbourne, US 2016 election final results: how Trump won December 17, 2016.

¹⁵⁴ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)
https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

πλήρως τις σχέσεις τους με το Ισραήλ, με το Μπαχρέιν να ακολουθεί σύντομα.¹⁵⁵ Ακόμη και ορισμένες επιλογές πολιτικές που μπορεί να χαρακτηριστούν ως «αλλαγή» εκ πρώτης όψεως, όπως οι περιορισμοί στην τακτική μετανάστευση και η σθεναρή καταπολέμηση των παράτυπων μεταναστευτικών ροών, μπορεί να αναχθούν σε «τάσεις δεκαετιών». Αυτό το κεφάλαιο στοχεύει να αναλύσει τη συνέχεια και την αλλαγή κατά τη διάρκεια της τετραετίας του Τραμπ, τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ποιες είναι οι μακροπρόθεσμες τάσεις στις οποίες έπρεπε να περάσει αυτός ο αντισυμβατικός πρόεδρος; Ποιο ήταν το σήμα κατατεθέν του και ποιά θα μπορούσε να είναι η μόνιμη κληρονομιά του;¹⁵⁶

Αρχικά, ο Gary Jacobson περιγράφει πώς οι Ηνωμένες Πολιτείες έγιναν όλο και πιο πολικές κατά την εποχή του Ντ. Τραμπ. Στην πραγματικότητα, η αυξανόμενη απόκλιση μεταξύ των προτιμώμενων πολιτικών των Ρεπουμπλικανών και των Δημοκρατικών ήταν ήδη είναι μια τάση τις τελευταίες τρεις δεκαετίες.¹⁵⁷ Όπως υποστηρίζει ο Jacobson, οι ενέργειες του Ντ. Τραμπ επιδείνωσαν κομματικές, φυλετικές και περιφερειακές συγκρούσεις: αντί για μια ενοποιητική προεδρία, αυτή του Ντ. Τραμπ ήταν, μέχρι στιγμής, διχαστική. Ένα κρίσιμο σημείο για την αξιολόγηση της προεδρίας του Ντ. Τραμπ είναι η μεταρρύθμιση της μετανάστευσης. Οι πολλές πολιτικές και πρακτικές που εφαρμόστηκαν τα τελευταία τέσσερα χρόνια από την κυβέρνηση των ΗΠΑ, δείχνοντας ότι ο νόμος για τη μετανάστευση και η επιβολή του γίνονται όλο και πιο περιοριστικοί.¹⁵⁸ Ο χωρισμός χιλιάδων οικογενειών που επιχείρησαν να περάσουν παράνομα τα νότια σύνορα και η επέκταση της κράτησης παιδιών είναι δύο από τα κύρια παραδείγματα τέτοιων πρακτικών. Επίσης ο Ντ. Τραμπ είχε χρησιμοποιήσει την τρέχουσα παγκόσμια πανδημία για να καταστείλει περαιτέρω τις μεταναστευτικές ροές και τους μετανάστες που κατοικούν ήδη στο έδαφος των ΗΠΑ.¹⁵⁹ Ωστόσο, όσο προβληματικές και αν είναι οι πολιτικές και πρακτικές του Λευκού Οίκου που σχετίζονται με τη μετανάστευση, το αποτέλεσμα δείχνει ότι οι πολιτικές του Ντ. Τραμπ δεν εμφανίστηκαν στο κενό. Αντίθετα, αποτελούν συνέχεια επιλογών δεκαετιών που στοχεύουν στον περιορισμό ή τη σθεναρή ρύθμιση, μεταναστευτικές ροές, ειδικά από εκείνες τις περιοχές του κόσμου που θεωρήθηκαν ως απειλές για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ.

---

¹⁵⁵ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020,

¹⁵⁶ Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017, σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

¹⁵⁷ Tom Jacobs, *IS TRUMP SABOTAGING THE GOP'S FUTURE?*, Pacific Standard (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/12/2021), <https://psmag.com/news/is-trump-sabotaging-the-gops-future>

¹⁵⁸ Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

¹⁵⁹ Walter Russell Mead, «The End of the Wilsonian Era», *Foreign Affairs*, Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-12-08/end-wilsonian-εποχή> (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/10/2021)

Η προσέγγιση του Ντ. Τραμπ στη Μέση Ανατολή ήταν μικρότερη συγκρουσιακή και με περισσότερο συναλλακτικό χαρακτήρα. Η εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ φαίνεται να υφίσταται μια ιδεολογική μετατόπιση, μεταβαίνοντας από το να θεωρείται ο πρωταρχικός υπερασπιστής του status quo σε βασικός μοχλός της περιφερειακής επανευθυγράμμισης. Οι προτιμήσεις του Ντ. Τραμπ επικεντρώθηκαν στην ανατροπή πολλών από τις αποφάσεις του πρώην προέδρου Ομπάμα, ιδίως με την απόσυρση από τη συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν. Οι πολιτικές της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ ήταν επίσης πολύ πιο ακανόνιστες και αντισυμβατικές από ότι αναμενόταν, καθώς ο Ντ. Τραμπ επέτρεψε σε άλλες ξένες δυνάμεις (όπως η Τουρκία και η Ρωσία) να πάρουν το προβάδισμα στη Συρία, χάνοντας επιρροή στην περιοχή, αλλά στη συνέχεια βοηθώντας στην εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ του Ισραήλ και της Ρωσίας, δύο αραβικές χώρες (ΗΑΕ και Μπαχρέιν). Επιπλέον, η κατάσταση δεν είναι απαραίτητα πιθανό να αλλάξει ακόμη και όταν ο Ντ. Τραμπ έχασε την ψηφοφορία του Νοεμβρίου, καθώς οι ξένοι αναλυτές τείνουν να υπερεκτιμούν την πιθανότητα θεμελιωδών αλλαγών στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά την ορκωμοσία του νέου προέδρου.¹⁶⁰

Η πολιτική των ΗΠΑ φαίνεται να υφίσταται μια ιδεολογική αλλαγή και πουθενά αυτό δεν είναι πιο εμφανές όσο στη Μέση Ανατολή. Σε όλη αυτή την περιοχή, οι ΗΠΑ έχουν μετατραπεί από το να θεωρούνται ο κύριος υπερασπιστής του status quo σε βασικό μοχλό της περιφερειακής αστάθειας και συνολικά η κατάσταση φαίνεται πολύ πιο επικίνδυνη από ότι όταν ο πρόεδρος Τραμπ ανέλαβε για πρώτη φορά τα καθήκοντά του. Οι προσδοκίες είναι εξαιρετικά υψηλές σε ότι αφορά την πολιτική των ΗΠΑ και εάν θα αποκατασταθεί σε μια καλύτερη ευθυγράμμιση με τις προτιμήσεις των Αμερικανών συμμάχων.

Μεγάλος αριθμός πολιτών σε όλο τον κόσμο παρακολούθησαν με αγωνία τις εκλογές του 2020 μεταξύ του Ντόναλντ Ντ. Τραμπ και του Τζο Μπάιντεν, βέβαιοι στις προβλέψεις τους ότι η αποχώρηση του Προέδρου Ντ. Τραμπ θα λύσει γρήγορα όλα τα προβλήματα.¹⁶¹ Πράγματι, ο υπόλοιπος κόσμος γενικά τείνει να υπερεκτιμά την πιθανότητα θεμελιωδών αλλαγών στην εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ μετά την ορκωμοσία νέου προέδρου. Προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη αυτού του λάθους, οι αναλυτές των πολιτικών των ΗΠΑ προς τη Μέση Ανατολή θα πρέπει να ξεκινήσουν προσδιορίζοντας με σαφήνεια τα συμφέροντα εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ στην περιοχή.¹⁶² Για το λόγο αυτό θα πρέπει να επιχειρήσουν μια ειλικρινή αξιολόγηση των προσπαθειών που καταβλήθηκαν για την προστασία αυτών των

¹⁶⁰ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021) https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

¹⁶¹ Eric Schmitt, U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

¹⁶² J. Rogin, «Elizabeth Warren is failing the commander in chief test», The Washington Post, 16 October 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 6/11/2021) https://www.washingtonpost.com/opinions/elizabeth-warren-hits-some-turbulence/2019/10/16/432b18da-f036-11e9-89eb-ec56cd414732_story.html.

συμφερόντων από τη σημερινή κυβέρνηση και τους άμεσους προκατόχους της. Τέλος, θα πρέπει να κατανοήσουν την εξέλιξη που πραγματοποιείται σε τοπικές γεωπολιτικές πραγματικότητες που θα περιορίσουν ή θα διευκολύνουν τις επιλογές πολιτικής των Η.Π.Α. Μόνο αφού καταλήξουμε σε συμπεράσματα για αυτά τα τρία θέματα θα είμαστε σε θέση να προβλέψουμε τις όποιες συστάσεις σχετικά με τις μελλοντικές εξωτερικές πολιτικές των ΗΠΑ στην περιοχή.

Ίσως παραδόξως, δεν υπάρχει γενικά αποδεκτό πλαίσιο εντός της αμερικανικής κυβέρνησης για τον καθορισμό της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ, αν και ακαδημαϊκές μελέτες έχουν προσπαθήσει να το κάνουν. Όλα τα συμφέροντα των ΗΠΑ δεν είναι φυσικά ισότιμα, επομένως είναι χρήσιμο να γίνει διάκριση μεταξύ τους. Τα υπαρξιακά συμφέροντα επιδιώκουν να δημιουργήσουν και να υπερασπιστούν συνθήκες που, εάν διακυβευθούν, πιθανότατα θα έβαζαν σε κίνδυνο την ύπαρξη της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών όπως τη γνωρίζουμε ή τη θεμελιώδη συνθήκη του αμερικανικού λαού για τις επόμενες γενιές, αν όχι μόνιμα.¹⁶³ Τα ζωτικά συμφέροντα απέχουν ένα βήμα από τα υπαρξιακά συμφέροντα. Περιλαμβάνουν συνθήκες που, εάν τεθούν σε κίνδυνο, πιθανότατα θα μειώναν απότομα την ασφάλεια των ΗΠΑ, την ευημερία των Αμερικανών ή και τα δύο, με μόνιμες επιπτώσεις που καλύπτουν μια δεκαετία ή περισσότερο. Ακολουθούν σημαντικά συμφέροντα που επιδιώκουν να αποτρέψουν περιστάσεις που ενδέχεται να παρουσιάζουν σημαντικές βραχυπρόθεσμες ή μεσοπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες για την ασφάλεια των ΗΠΑ, την ευημερία των Αμερικανών ή και τα δύο.¹⁶⁴ Το αποτέλεσμα θα ήταν σοβαρό, αλλά όχι τόσο διαρκές όσο όταν μειώνονται ζωτικά συμφέροντα. Και τέλος, υπάρχει ένα ευρύ φάσμα δευτερευόντων συμφερόντων. Αυτές περιλαμβάνουν σαφώς επιθυμητές διεθνών συνθηκών που παρέχουν οφέλη στις ΗΠΑ και τον λαό τους, αλλά δεν θα είχαν, εάν τεθούν σε κίνδυνο, πιθανώς ουσιώδεις αρνητικές συνέπειες για την ασφάλεια των ΗΠΑ ή την ευημερία των Αμερικανών.

Αυτό το πλαίσιο μπορεί να βοηθήσει στην περαιτέρω διάκριση μεταξύ των διακυβευόμενων πολλαπλά συμφέροντα των ΗΠΑ στην Ανατολική Μεσόγειο και στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Το περισσότερο κρίσιμο για αυτά είναι το συμφέρον των ΗΠΑ να αποτρέψουν την εμφάνιση μιας ξένης δύναμης στην περιοχή που έχει την ικανότητα και τη βούληση να απειλήσει με μια καταστροφική επίθεση κατά της πατρίδας των ΗΠΑ. Ανάλογα με τη φύση αυτής της απειλής, αυτό το ενδιαφέρον μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας ή ακόμη και δυνητικά υπαρξιακό για τις ΗΠΑ. Οι πιο άμεσες τέτοιες απειλές σήμερα προέρχονται από τρομοκρατικές οργανώσεις

---

¹⁶³ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>¹⁶⁴

Σαλαφιτών τζιχαντιστών. Η ιστορία έχει δείξει ότι τέτοιες οργανώσεις, σε αντίθεση με ορισμένους άλλους τύπους τρομοκρατικών ομάδων ή πιο παραδοσιακούς κρατικούς «χορηγούς» της τρομοκρατίας, αρχίζουν αναπόφευκτα να διεξάγουν εξωτερικές επιθέσεις μόλις δημιουργήσουν ένα φυσικό καταφύγιο από το οποίο μπορούν να λειτουργήσουν με αντιληπτές ατιμωρησία.¹⁶⁵ Συνεπώς, η πολιτική των ΗΠΑ ήταν να αρνηθούν σε αυτούς τους οργανισμούς, διακόπτοντας τις συνεχιζόμενες επιχειρήσεις, ανατρέποντας το φυσικό χαλιφάτο με την προϋπόθεση να εργάζονται για την οικοδόμηση των ικανοτήτων των τοπικών εταίρων για την αποτελεσματική καταπολέμηση τέτοιων απειλών εντός των συνόρων τους.

Δεδομένων των εξασθενημένων δυνατοτήτων τους επί του παρόντος, τέτοιες ομάδες δεν αποτελούν πλέον υπαρξιακή απειλή για τις ΗΠΑ. Ωστόσο, εξακολουθούν να αποτελούν ζωτική απειλή για τις ΗΠΑ, δεδομένης της διαρκούς ιδεολογικής τους έλξης, των συνεχιζόμενων τοπικών επιχειρήσεων, των αδιάκοπων παγκόσμιων φιλοδοξιών και της δυνατότητας ταχείας επέκτασης των δυνατοτήτων καθώς και της σχεδόν αναπόφευκτης αμερικανικής υπερβολικής αντίδρασης που θα ακολουθούσε μια άλλη επιτυχημένη καταστροφική εγχώρια επίθεση. Αυτό θα συνεχίσει να ισχύει όσο αντέχουν οι υποκείμενοι οδηγοί των σουνιτικών παραπόνων και οι λύσεις που προσφέρουν οι Σαλαφίτες τζιχαντιστές παραμένουν ελκυστικές για έναν σημαντικό αριθμό ανδρών σε ηλικία μαχών.¹⁶⁶

Η τρομοκρατία δεν είναι η πιο σοβαρή μακροπρόθεσμη φυσική απειλή που θα μπορούσε ωστόσο να προκύψει από την περιοχή. Αμερικανοί υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής έχουν καταλήξει εδώ και καιρό στο συμπέρασμα ότι οι ΗΠΑ θα μπορούσαν να απειληθούν άμεσα εάν κάποιο από τα εγγενώς ασταθή κράτη σε αυτήν την περιοχή κατέχει πυρηνικά όπλα και πυραυλικά συστήματα μεγάλης εμβέλειας. Γενικότερα, οι στρατηγοί των ΗΠΑ εργάζονταν παραδοσιακά για να διασφαλίσουν ότι καμία μεμονωμένη οντότητα δεν θα μπορούσε να κυριαρχήσει στρατιωτικά στην ευρύτερη ευρασιατική ξηρά, μέρος της οποίας είναι η Μέση Ανατολή, καθώς μια τέτοια ηπειρωτική δύναμη θα αποτελούσε εγγενώς μια άμεση στρατιωτική απειλή. Η εμφάνιση ενός από αυτά τα σενάρια θα θεωρηθεί υπαρξιακή απειλή για τις ΗΠΑ.¹⁶⁷ Δεδομένου του μοναδικού ρόλου της περιοχής ως παγκόσμιου παραγωγού ενέργειας και της εξάρτησης του αμερικανικού στρατού από το πετρέλαιο για την προβολή ισχύος, οι Αμερικανοί στρατηγοί θεωρούσαν επίσης σημαντική τη διατήρηση της

---

¹⁶⁵ Mario Del Pero and Paolo Magri: *FOUR YEARS OF TRUMP*, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)
https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

¹⁶⁶ Mario Del Pero and Paolo Magri: *FOUR YEARS OF TRUMP*, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)
https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

¹⁶⁷ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», *Foreign Policy*, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021)
<https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

πρόσβασης στους ενεργειακούς πόρους του Κόλπου, ειδικά όταν σχεδιάζονται για διάφορους πολέμους σενάρια.¹⁶⁸ Αυτή η δυναμική αλλάζει, ωστόσο, λόγω σημαντικών αλλαγών στην εγχώρια παραγωγή ενέργειας. Από αμυντική άποψη, η αύξηση της παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου της Βόρειας Αμερικής και η ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έχουν πράγματι προχωρήσει πολύ προς τον μετριασμό του στρατηγικού κινδύνου ενός ξένου αντιπάλου να κόψει μακρινές γραμμές παροχής ενέργειας σε καιρό πολέμου.

Επιπλέον, από επιθετική στρατιωτική προοπτική, πολλοί Αμερικανοί στρατηγοί εξακολουθούν να βλέπουν έναν δυνητικά υπαρξιακό εθνικό συμφέρον ασφαλείας για τη διατήρηση του στρατιωτικού ελέγχου επί της ροής ενέργειας μέσω των δύο βασικών γεωγραφικών σημείων ασφυξίας στο περιοχή. Η Κινέζικη οικονομία εξαρτάται επίσης από τις παγκόσμιες αγορές ενέργειας, καθώς η Κίνα είναι ήδη ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου στον κόσμο.¹⁶⁹ Ακριβώς κάτω το ένα δέκατο του συνολικού θαλάσσιου εμπορίου πετρελαίου κινείται μέσω του στενού Bab el-Mandeb. Περίπου το ένα τρίτο του συνόλου του παγκόσμιου θαλάσσιου διακινούμενου πετρελαίου, το ένα τέταρτο του παγκόσμιου υδροποιημένου φυσικού αερίου και, συνολικά, πάνω από το ένα πέμπτο της παγκόσμιας προσφοράς πετρελαίου διακινούνται μέσω των στενών του Ορμούζ. Δεν είναι τυχαίο ότι οι αμερικανικές στρατιωτικές βάσεις βρίσκονται κοντά σε αυτά τα στενά.

Οι Αμερικανοί πολιτικοί εξακολουθούν να θυμούνται τον ισχυρό αντίκτυπο των περιορισμών των ΗΠΑ στις αποστολές ενέργειας στην Ιαπωνία στις πρώτες φάσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Δεδομένων των πολιτικών που υιοθέτησε ο Σι Τζινπίνγκ από τότε που ανέβηκε στην εξουσία στο Πεκίνο, μια αυξανόμενη συναίνεση στην Ουάσιγκτον υποστηρίζει τώρα ότι η Κίνα αποτελεί πραγματική απειλή για να κυριαρχήσει στην ευρασιατική ξηρά τις επόμενες δεκαετίες και μπορεί έτσι να αποτελέσει άμεσα υπαρξιακή απειλή για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ.¹⁷⁰ Δεδομένης αυτής της συλλογιστικής, οι ΗΠΑ θα ήθελαν επομένως να διατηρήσουν μια περιφερειακή στρατιωτική παρουσία κατά μήκος αυτών των περιφερειακών σημείων ασφυξίας. Ο διπλός στόχος θα ήταν να εξασφαλιστεί ότι οι αμερικανικές δυνάμεις θα μπορούσαν να συνεχίσουν να διέρχονται με ασφάλεια από τη Μεσόγειο στον Ινδο-Ειρηνικό ανενόχλητες σε καιρό πολέμου και επίσης να είναι σε θέση να απειλήσουν τους κινεζικούς ενεργειακούς πόρους εάν η τρέχουσα δυναμική του

---

¹⁶⁸ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

¹⁶⁹ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

¹⁷⁰ Diego Pagliarulo (2017), Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων αλλάξει τελικά σε μια αντιπαράθεση μεγάλης δύναμης.

Στο ευρύτερο σύνολο της η Μέση Ανατολή μπορεί να έχει αποτελέσματα δεύτερης τάξης που βάζουν τα συμφέροντα της εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ σε κίνδυνο. Για παράδειγμα, μεγάλης κλίμακας κινήματα προσφύγων από τη Συρία και τη Λιβύη επηρέασαν αρνητικά την ευρωπαϊκή εσωτερική πολιτική των αμερικανικών συμφερόντων σε αυτήν την ήπειρο. Η συνεχής ευημερία του Ισραήλ αποτελεί επίσης σημαντικό συμφέρον εθνικής ασφάλειας για τις ΗΠΑ, και δεδομένων των μακροχρόνιων αμερικανικών υποσχέσεων και δεσμεύσεων, οι υπαρξιακές απειλές προς το Ισραήλ θέτουν σε κίνδυνο ζωτικά συμφέροντα εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ και αυξάνουν την πιθανότητα εμπλοκής των ΗΠΑ σε έναν πόλεμο που δεν είναι δικός τους.¹⁷¹ Δεδομένης της περιφερειακής απήχησης της δεινής κατάστασης των Παλαιστινίων, οι ΗΠΑ και ο Ντ. Τράμπ πίστευαν επίσης από καιρό ότι έχουν σημαντικό συμφέρον εθνικής ασφάλειας να πιέζουν για τη λύση των δύο κρατών. Επίσης η συνέχιση της ύπαρξης του ΝΑΤΟ εξυπηρετεί για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ στην Ευρώπη και τέλος η σχέση ΗΠΑ-Τουρκίας στη Μέση Ανατολή πρέπει επίσης να αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά.

Οι ΗΠΑ διατηρούν επίσης αξιοσημείωτα δευτερεύοντα συμφέροντα εθνικής ασφάλειας στην περιοχή, τα οποία συχνά επιδεινώνονται από τις πολλαπλές διακρατικές συγκρούσεις της περιοχής, τις θρησκευτικές διαιρέσεις και αυταρχικές πρακτικές. Αυτές περιλαμβάνουν τις προσπάθειες των ΗΠΑ για την ανακούφιση των ανθρωπιστικών κρίσεων, την υποστήριξη της κοινωνικής ανάπτυξης, την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ενθάρρυνση της θρησκευτικής ανοχής, την προώθηση του εκδημοκρατισμού και του κράτους δικαίου και τη δίωξη εγκλημάτων πολέμου.¹⁷² Αυτά τα συμφέροντα είναι «δευτερεύοντα» επειδή δεν επηρεάζουν άμεσα την κυβέρνηση των ΗΠΑ ή τον λαό της. Αλλά δεν θεωρούνται και ασήμαντες. Πράγματι, οι ΗΠΑ στο παρελθόν είχαν προχωρήσει σε πόλεμο λόγω τέτοιων «δευτερεύοντων» συμφερόντων εθνικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένου του πιο πρόσφατου στη Λιβύη. Αυτά τα θεμελιώδη συμφέροντα εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ δεν έχουν αλλάξει στο πέρας των δεκαετιών, αν και το πλαίσιο εφαρμογής τους στη Μέση Ανατολή αλλάζει με κάθε γενιά. Η αποτελεσματικότητα των κυβερνήσεων των

---

¹⁷¹ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

¹⁷² Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

ΗΠΑ στην προστασία αυτών των συμφερόντων έχει επίσης αλλάξει, ειδικά πρόσφατα.¹⁷³

Δεδομένων των συμφερόντων εθνικής ασφάλειας που αναφέρονται, ο ρόλος των ΗΠΑ στην περιοχή κατά το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα ήταν σε μεγάλο βαθμό αυτό μιας κλασικής διατήρησης του status quo. Οι ΗΠΑ είχαν επανειλημμένα ζητηθεί να ηγηθούν των διπλωματικών προσπαθειών για την επίλυση κρίσεων, την αποτροπή της τοπικής διακρατικής επιθετικότητας και τη διατήρηση ην περιφερειακή στρατιωτική ισορροπία δυνάμεων. Όταν είναι επιτυχής η διπλωματία των ΗΠΑ, υποστηριζόμενη από οικονομική και στρατιωτική βοήθεια, έτεινε να καταλήξουν σε συμφωνίες για απόσυρση δυνάμεων, αποκατάσταση των συνόρων και επισήμως να επιστρέψει στο status quo ante. Ακόμη και όταν ο στρατός των ΗΠΑ χρησιμοποίησε βία και περιοριζόταν γενικά στην ενίσχυση του status quo, όπως στην εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ ανατράπηκε το 1991. Αυτή η δικομματική, σχετικά συνεπής προσέγγιση προς τη Μέση Ανατολή άλλαξε υπό τους τρεις τελευταίους Αμερικανούς προέδρους. Αυτή η αποχώρηση ξεκίνησε με την απόφαση του Προέδρου Τζορτζ Μπους να ξεκινήσει έναν περιττό πόλεμο στο Ιράκ.¹⁷⁴ Ο δηλωμένος στόχος ήταν να ανατρέψουν το περιφερειακό status quo αντί να το ενισχύσουν, το ακριβώς αντίθετο από τη μακροχρόνια πολιτική των ΗΠΑ..

Ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου επικεντρωμένος στην τακτική παρά στη στρατηγική, και αυτές οι τακτικές τείνουν να οδηγούνται από μια συναλλακτική άποψη της διπλωματίας που επικεντρώνεται στις εμπορικές συμφωνίες και τις πωλήσεις όπλων.¹⁷⁵ Οι διμερείς σχέσεις υπερισχύουν των πολυμερών εκτιμήσεων και οι ανησυχίες συνήθως απορρίπτονται σχετικά με τις καθιερωμένες αμερικανικές αρχές, το παγιωμένο διεθνές δίκαιο ή ακόμη και τις εγχώριες νομικές αρχές. Ως εκ τούτου, έλκεται φυσικά από ομολόγους που συμμερίζονται αυτήν την προοπτική, ειδικά εκείνοι οι αυταρχικοί ηγέτες που έχουν προσωπική ή θέση πρόσβασης σε εξαιρετικά μεγάλα χρηματικά ποσά. Για παράδειγμα, αυτή η προσέγγιση ήταν εμφανής στην αξιοσημείωτη επίσημη δήλωση του Λευκού Οίκου για τη δολοφονία του κατοίκου των ΗΠΑ Τζαμάλ Κασόγκι, τμήματα της οποίας θα μπορούσαν να είχαν υπαγορευτεί μόνο προσωπικά από τον Πρόεδρο.

Δεύτερον, πολύ περισσότερο από τους προκατόχους του, ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ βλέπει τις πολιτικές του προς την περιοχή ως συνάρτηση των προσωπικών του

---

¹⁷³ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021) https://www.ispionline.it/sites/default/files/publicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

¹⁷⁴ Eric Schmitt, U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

¹⁷⁵ Eric Schmitt, U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

πολιτικών συμφερόντων.¹⁷⁶ Θέλει να προβάλει μια εικόνα ανδρικής δύναμης που να ευθυγραμμίζεται με αυτό που θεωρεί ότι είναι μια τολμηρή στρατιωτική δράση, απεριόριστη από νομικές ή ηθικές ιδιαιτερότητες. Έχει επιδείξει ασυνήθιστη περιφρόνηση για τον άμεσο προκάτοχό του και ήταν πρόθυμος να υιοθετήσει μια πολιτική, εάν μπορεί, ως ανατροπή της πρωτοβουλίας Ομπάμα. Μερικές φορές αυτοί οι δύο πολιτικοί παράγοντες ευθυγραμμίζονται και υποστηρίζονται σε όλη τη διάρκεια της διοίκησής του, όπως ήταν όταν ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ απομάκρυνε την εποχή Ομπάμα, περιόρισε τις στρατιωτικές επιχειρήσεις κατά του Ισλαμικού Κράτους και όταν αποφάσισε να χτυπήσει τις συριακές δυνάμεις ως αντίποινα για μια χρήση χημικών όπλων, κάτι που αρνήθηκε νωρίτερα ο Ομπάμα να κάνει. Μερικές φορές η επιθυμία του να αντιταχθεί στην πολιτική που εφάρμοσε ο Μπ. Ομπάμα τον οδήγησε στο να ακυρώσει μια συναίνεση στην οποία επιτεύχθηκε από τους κορυφαίους συμβούλους του, όπως συνέβη όταν απέσυρε τις ΗΠΑ από την πυρηνική συμφωνία με Ιράν

Ο Πρόεδρος Ομπάμα είχε εγκαταλείψει τη συνομιλία με τους ηγέτες του Ισραήλ, της Σαουδικής Αραβίας και των ΗΑΕ.¹⁷⁷ Δεν ήταν λοιπόν έκπληξη όταν ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ έσπασε το πρωτόκολλο και έκανε το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό για να επισκεφθεί αυτές τις χώρες και στη συνέχεια υιοθέτησε γρήγορα τις ατζέντες τους ως δικές του. Έδωσε πράσινο φως στις ενέργειες των ΗΑΕ και της Σαουδικής Αραβίας κατά του Κατάρ, που ανακοινώθηκαν μόλις δύο εβδομάδες μετά τη σύνοδο κορυφής στο Ριάντ, παρά την ύπαρξη της μεγαλύτερης στρατιωτικής βάσης των ΗΠΑ στην περιοχή έξω από τη Ντόχα. Μετά τις συναντήσεις του στο Τελ Αβίβ και την Ιερουσαλήμ, υιοθέτησε πολιτικές έναντι του Ισραήλ που αποσκοπούσαν στο να προσελκύσουν τον δεξιό κυβερνητικό συνασπισμό του και να ενθαρρύνουν μια φανταστική «διάσπαση» εβραϊκών ψήφων από το Δημοκρατικό Κόμμα στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Αυτό περιλάμβανε την «αλλαγή του παραδείγματος» της ειρήνης περιθωριοποιώντας τους Παλαιστίνιους, τη μεταφορά της πρεσβείας των ΗΠΑ στην Ιερουσαλήμ, την αναγνώριση της ισραηλινής κυριαρχίας στα Υψίπεδα του Γκολάν και τον ισχυρισμό ότι η «εγκατάσταση ισραηλινών οικισμών αμάχων στη Δυτική Όχθη δεν είναι αυτή καθαυτή ασυμβίβαστη με τη διεθνή νόμος". Η προκύπτουσα αμερικανική ειρηνευτική πρόταση ήταν αναμενόμενο, ωστόσο. Εξίσου προβλέψιμο, μια τέτοια μονόπλευρη προσέγγιση ενθάρρυνε την ισραηλινή κυβέρνηση να εξετάσει ενεργά τη μονομερή προσάρτηση, μια ενέργεια που θα είχε τερματίσει κάθε προοπτική για λύση δύο κρατών.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Eric Schmitt, U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

¹⁷⁷ Andre Kaspi, Helene Harter, Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017, σελ.: 184-185

¹⁷⁸ Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

Τελικά, η μονομερής προσάρτηση ήταν πολύ ακραίο βήμα για να υποστηρίξει ανοιχτά ακόμη και η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ, και οι προηγούμενες υποσχέσεις για μια «συμφωνία του αιώνα» μεταξύ του Ισραήλ και των Παλαιστινίων κατέληξαν σε αποτυχία. Ωστόσο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ορθά αναγνώρισαν ότι η συνεχιζόμενη προοπτική μιας μονομερούς ισραηλινής προσάρτησης θα ανέτρεπε την αθόρυβη διπλωματία που βρισκόταν σε εξέλιξη εδώ και χρόνια μεταξύ των δύο κρατών, και αντ' αυτού προσέφερε πλήρη εξομάλυνση των σχέσεων με αντάλλαγμα την κατάργηση τέτοιων σχεδίων.¹⁷⁹ Το Μπαχρέιν ακολούθησε στενά με τη δική του προσφορά ομαλοποίησης. Αυτή η εξέλιξη δεν ήταν η αρχική πρόθεση της προσέγγισης της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ, αλλά άδραξε γρήγορα την ευκαιρία και η προκύπτουσα ανακοίνωση των «Συμφωνιών του Αβραάμ» σήμερα αποτελεί το μόνο θετικό στρατηγικό επίτευγμα στη Μέση Ανατολή υπό την εποπτεία του Ντ. Τραμπ.

Ο πιο σημαντικός παράγοντας για την ομαλοποίηση των σχέσεων μεταξύ των ΗΑΕ και του Ισραήλ είναι η κοινή τους εκτίμηση για την απειλή από το Ιράν. Και οι δύο αρχικά ήταν ένθερμοι υποστηρικτές της εκστρατείας κυρώσεων «μέγιστης πίεσης» του Προέδρου Τραμπ, παρά την έλλειψη σαφήνειας ως προς τους επιθυμητούς σκοπούς της. Ακόμη και με την κυβέρνηση Τραμπ, ορισμένοι αξιωματούχοι επιδίωξαν να επιστρέψουν στις διαπραγματεύσεις για να επιτύχουν μια «καλύτερη» πυρηνική συμφωνία, κάποιιοι έθεσαν τις φιλοδοξίες τους χαμηλότερες αυξάνοντας απλώς το κόστος της ιρανικής κακοήθους συμπεριφοράς, και άλλοι έθεσαν τις προσδοκίες τους πολύ υψηλότερες για την αλλαγή καθεστώτος. Στο βαθμό που οι κυρώσεις ήταν δομημένες για να επιτύχουν οποιοδήποτε συγκεκριμένο στρατηγικό σκοπό, εκτός από το να τοποθετήσουν την κυβέρνηση Ντ. Τραμπ πολιτικά ως σκληρή με το Ιράν παρά ως «αδύναμη όπως ο Ομπάμα», ο σχεδιασμός τους ενθάρρυνε τους παρατηρητές στο Ιράν και αλλού να πιστέψουν ότι ο πραγματικός στόχος ήταν αλλαγή καθεστώτος. Αν ο στόχος ήταν ποτέ θα πραγματοποιηθεί η ανανέωση των διαπραγματεύσεων, η επιλογή που ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ μπορεί να προτιμούσε στην πραγματικότητα, τότε η πολιτική ήταν αναμφισβήτητα μια αποτυχία μέχρι σήμερα.¹⁸⁰

Εν τω μεταξύ, τα κράτη του Αραβικού Κόλπου είδαν τελικά ότι η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ δεν είχε στρατιωτικά σχέδια για να αντιμετωπίσει αναμενόμενες προσπάθειες του Ιράν να απαντήσει στη «μέγιστη πίεση» των ΗΠΑ με τη δική τους εκστρατεία «μέγιστης αντίστασης». Οι ηγέτες του Κόλπου αφέθηκαν να σκεφτούν ποιο ήταν το χειρότερο αποτέλεσμα: ένα ισχυρό Ιράν που δεν αντιμετώπισε καμία συνέπεια ή ένας πόλεμος που ξεκίνησαν απότομα οι ΗΠΑ με αυτούς να έχουν μείνει

¹⁷⁹ Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY», 08 JUL 2020

¹⁸⁰ Yossi Mekelberg, *Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?*, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

στην πρώτη γραμμή. Αυτοί οι φόβοι συνεχίστηκαν καθώς το Ιράν¹⁸¹ επιτέθηκε στη ναυτιλία, εξόπλισε τους Χούτι στην Υεμένη για να εκτοξεύσουν ρουκέτες στο Ριάντ και τελικά επιτέθηκε απευθείας στη Σαουδική Αραβία. Το αποτέλεσμα ήταν μια γρήγορη περιστροφή για να ζητηθεί αποκλιμάκωση των δυνάμεων που είχε εξαπολύσει η εκστρατεία «μέγιστης πίεσης».

Ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ χάνει την επανεκλογή του τον Νοέμβριο, με αποτέλεσμα να αφήσει πίσω του μια περιοχή στην οποία πολλά βασικά συμφέροντα εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από ότι όταν ανέλαβε για πρώτη φορά τα καθήκοντά του. Ο κίνδυνος ενός ιρανικού πυρηνικού προγράμματος είναι υψηλότερος και οι κακοήθειες δραστηριότητες του Ιράν έχουν φτάσει σε επίπεδα που δεν έχουν παρατηρηθεί εδώ και δεκαετίες. Οι μεγάλες δυνάμεις με τη δυνατότητα να κυριαρχήσουν στην ευρασιατική ξηρά, τόσο η Ρωσία όσο και η Κίνα, έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν την επέκταση της επιρροή τους σε σύγκριση με τις ΗΠΑ. Η αποχώρηση των Αμερικανών στη Συρία, το Ιράκ και το Αφγανιστάν κινδυνεύει να επιτρέψει στους Σαλαφίτες τζιχαντιστές να ανασυνταχθούν και πάλι. Η περιοχή συνολικά είναι λιγότερο σταθερή και η παραγωγή ενέργειας και η ελεύθερη ναυσιπλοΐα της αν και τα βασικά στενά είναι και τα δύο λιγότερο ασφαλή. Εάν ο Ντ. Τραμπ επανεκλεγόταν, θα μπορούσαμε να περιμένουμε ότι αυτές οι τάσεις θα συνεχιστούν μέχρι το τέλος της δεύτερης θητείας του.

Ένας διαφορετικός Αμερικανός πρόεδρος, αυτή τη φορά ο Τζο Μπάιντεν ανέλαβε τα καθήκοντα του Ιανουάριο του 2021 και θα χρειαστεί χρόνος και συντονισμένη προσπάθεια για να αντιστραφεί αυτή η δυναμική μετά την αποχώρηση του Ντ. Τραμπ. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς κάποιον μελλοντικό Αμερικανό πρόεδρο οποιουδήποτε κόμματος να συμερίζεται την προσωπική ανάγκη του Ντ. Τραμπ να συναινέσει στη Ρωσία, τη συναλλακτική και εμπορική του μορφή διπλωματίας ή την βαθιά πολιτικοποιημένη προσέγγισή του στις πολιτικές των ΗΠΑ προς τη Μέση Ανατολή.¹⁸² Η έκκληση του Ντ. Τραμπ για απόσυρση των ΗΠΑ από την περιοχή είναι πιθανό να έχει απήχηση στο αμερικανικό κοινό πολύ πέρα από τη θητεία του. Καθώς επιδιώκουν να προστατεύσουν τα συμφέροντα των ΗΠΑ, ένας Αμερικανός πρόεδρος μετά τον Ντ. Τραμπ πιθανότατα θα πρέπει να τα καταφέρει μέσω των συνεχιζόμενων πιέσεων για αποχώρηση.

---

¹⁸¹ Phil Stewart, "U.S. warplanes strike Iran-backed militia in Iraq, Syria," Reuters, June 28, 2021(Τελευταία επίσκεψη στην ιστοσελίδα 30/06/2021) <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27/>

¹⁸² Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, IEMed Mediterranean Yearbook 2017, σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

3.2 Η επόμενη μέρα της κυβέρνησης Τζο Μπάιντεν

Ο μοναδικός παράγοντας που εξηγεί περισσότερο την αναδυόμενη γεωπολιτική της Ανατολικής Μεσογείου και κατ' επέκταση της Μέσης Ανατολής είναι η ευρέως διαδεδομένη αντίληψη της επερχόμενης αμερικανικής αποχώρησης. Παρά την απaráμιλλη παρουσία των ΗΠΑ και την προβολή ισχύος στην περιοχή. Ακούνε ασφαλώς τις δηλώσεις που γίνονται κατά την προεκλογική εκστρατεία και από τα δύο κόμματα, τα οποία έχουν τονίσει, σχεδόν παγκοσμίως τα τελευταία τουλάχιστον είκοσι χρόνια, ότι οι πολιτικοί θέλουν οι ΗΠΑ να κάνουν λιγότερα στη Μέση Ανατολή, όχι περισσότερα.¹⁸³ Το πιο σημαντικό είναι ότι ζουν τον τρίτο συνεχόμενο Αμερικανό Πρόεδρο που έχει παρεκκλίνει από τον παραδοσιακό ρόλο των ΗΠΑ ως σταθεροποιητής του status quo.¹⁸⁴

Ως αποτέλεσμα, γινόμαστε μάρτυρες της γέννησης μιας νέας γεωπολιτικής τάξης στη Μέση Ανατολή. Είναι πολύ λιγότερο σταθερό από αυτό που έχουμε συνηθίσει και ένα πιο αβέβαιο μέλλον. Αντίθετα, τρεις άλλες μη αραβικές δυνάμεις το Ιράν, η Τουρκία και η Ρωσία, τοποθετούνται ήδη για να μπουν στο κενό που θα άφηναν πίσω οι ΗΠΑ εάν αποχωρήσουν. Από αυτά, το Ιράν είναι το πιο απομακρυσμένο στην επέκταση της ισχύος του στην περιοχή και αποτελεί την πιο άμεση πρόκληση για τα μακροχρόνια συμφέροντα των ΗΠΑ. Το Ιράν διεξάγει συνεχείς ακάλυπτες επιχειρήσεις στο Ιράκ, τη Συρία, τον Λίβανο και την Υεμένη. Εργάζεται επιμελώς για να αποτρέψει την εμφάνιση του είδους των σταθερών και νόμιμων κυβερνήσεων σε εκείνες τις χώρες που θα μπορούσαν να απειλήσουν την ιρανική επιρροή.¹⁸⁵

Το Ιράν αναφέρεται επίσης ότι διεξάγει ένα εκτεταμένο πρόγραμμα μυστικότητας και μυστικές επιχειρήσεις, ειδικά μεταξύ των σιιτών πληθυσμών στο Μπαχρέιν, τη Σαουδική Αραβία και αλλού. Τα δίκτυα πληροφόρησης και απειλών του Ιράν, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων του στον κυβερνοχώρο και της παραπληροφόρησης, εκτείνονται επίσης πολύ εκτός της περιοχής, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών. Όπως έχουμε δει τα τελευταία δύο χρόνια, το Ιράν είναι επίσης πρόθυμο να αναλάβει άμεση στρατιωτική δράση για να βάλει στο στόχαστρο τους περιφερειακούς του συμμάχους και τα συμφέροντά τους, συχνά καλυμμένα με την πιο αδύναμη άρνηση για να βοηθήσει στην αντιστάθμιση

---

¹⁸³ Joe Macaron (2020), *The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

¹⁸⁴ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021), <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

¹⁸⁵ Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

της κλιμάκωσης. Είναι η πιο άμεση απειλή για το συμφέρον των ΗΠΑ για την προστασία της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας. Το Ιράν είναι ο ανήσυχος κληρονόμος της κληρονομιάς της Περσικής Αυτοκρατορίας, η οποία ήταν περιφερειακός ηγεμόνας για αιώνες. Όμως, παρά τις φιλοδοξίες του, το σημερινό Ιράν περιορίζεται εγγενώς από τη σχεταριστική φύση του επαναστατικού του καθεστώτος, που περιορίζει την απήχησή του στους Σουνίτες που αποτελούν μια ξεκάθαρη πλειοψηφία σε όλη την περιοχή. Ωστόσο, το Ιράν παρουσιάζεται ως πρωταθλητής όλων των Μουσουλμάνων και σίγουρα θα επιδιώξει να συνεχίσει να επεκτείνει την ισχύ του σε περίπτωση αποχώρησης των ΗΠΑ.¹⁸⁶

Η Τουρκία είναι ο άλλος κληρονόμος μιας ιστορικής περιφερειακής ηγεμονίας, στην προκειμένη περίπτωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά δεν είναι καθόλου ανήσυχος για την κληρονομιά. Ο Πρόεδρος Ερντογάν από τη στιγμή που ανέλαβε τα καθήκοντά του, παρουσιάζει όλο και περισσότερο την Τουρκία, και κατά συνέπεια τον εαυτό του, ως τον φυσικό ηγέτη των μουσουλμάνων της περιοχής, και ιδιαίτερα των Σουνιτών. Αποτινάσσοντας τις πιο πρόσφατες κεμαλικές κοσμικές παραδόσεις της, η Τουρκία υπό τον πρόεδρο Ερντογάν έχει εγκαταλείψει την προηγούμενη σχέση της με το Ισραήλ και αντ' αυτού ευθυγραμμίστηκε με τη Μουσουλμανική Αδελφότητα. Η Τουρκία έχει γίνει μια ενεργή και κυρίως μη βοηθητική περιφερειακή δύναμη από την οπτική των συμφερόντων των ΗΠΑ. Για να είμαστε σαφείς, η Τουρκία δεν είναι αντίπαλος των ΗΠΑ και πράγματι είναι επίσημος σύμμαχος των ΗΠΑ μέσω του ΝΑΤΟ και ένας πολύτιμος οικοδεσπότης μιας βασικής περιφερειακής αεροπορικής βάσης των ΗΠΑ. Ωστόσο, οι τουρκικές ενέργειες έχουν επανειλημμένα το τελευταίο διάστημα ενταταμένες διμερείς σχέσεις, οι οποίες μπορεί να έπληξαν το ναδίρ τους όταν η Άγκυρα αποφάσισε να αγοράσει το ρωσικό σύστημα αεράμυνας S-400.

Η Τουρκία έχει αναλάβει γενικά αποτελεσματικές και κατά καιρούς αποφασιστικές στρατιωτικές επιχειρήσεις στη Συρία κατά του άξονα του Μπασάρ αλ Άσαντ, της Ρωσίας και του Ιράν, καθώς και κουρδικές δυνάμεις που θεωρεί τρομοκράτες στο Ιράκ κατά των Κούρδων, επίσης και στη Λιβύη για την υπεράσπιση της κυβέρνησης και ενάντια σε μια εξέγερση που υποστηρίζεται από τη Ρωσία, την Αίγυπτο και τα ΗΑΕ. Έχει τοποθετήσει στρατιωτικές δυνάμεις στο Κατάρ, το οποίο συμμαρτίζεται την άποψη της Τουρκίας για τη Μουσουλμανική Αδελφότητα, και εμπλέκεται διπλωματικά και οικονομικά στην Υεμένη, τη Σομαλία και το Σουδάν.¹⁸⁷ Η Τουρκία έχει κανονίσει να πληρωθεί δισεκατομμύρια προκειμένου να αποτρέψει επιπλέον Σύρους πρόσφυγες από το να ταξιδέψουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής

¹⁸⁶ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021), <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

¹⁸⁷ Nicholas Danforth : «Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY», February 2021, σελ.:2-8 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021) <https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey/>

Ένωσης, μια δυναμική που ενθάρρυνε επίσης τα μέλη της ΕΕ να μετριάσουν την κριτική τους για την τουρκική ανάρμοστη συμπεριφορά. Ακόμα στοχεύει στο να γίνει σημαντικός παίκτης στον ανταγωνισμό για τους ενεργειακούς πόρους της Ανατολικής Μεσογείου, ακόμα κι αν αυτό απαιτεί αυξανόμενες στρατιωτικές εντάσεις με την Ελλάδα και αμφισβήτηση καθιερωμένων νομικών συμπερασμάτων.¹⁸⁸

Ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ θα ήταν όλο και πιο «απόμακρος» από τους συμβούλους του στην ιδέα να υιοθετήσει τις προτιμώμενες πολιτικές του προς τη Μέση Ανατολή. Και ήταν πολύ ξεκάθαρος ότι προσωπική του επιθυμία ήταν μια πλήρη απόσυρση από το Ιράκ, από τη Συρία, από το Αφγανιστάν και από την εξασφάλιση της ναυσιπλοΐας μέσω του Ορμούζ και του Μπαμπ. Την χρονιά που πέρασε καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η μόνη βεβαιότητα σχετικά με την προοπτική της αποχώρησης των ΗΠΑ ήταν ότι ο Πρόεδρος Ντ. Τραμπ έχει αποδειχθεί και ανίκανος και απρόθυμος να το αποτρέψει. Όλα όσα έχουν συμβεί έκτοτε απλώς επιβεβαιώνουν αυτό το συμπέρασμα. Κατά τη διάρκεια της προκριματικής περιόδου κανένας μεγάλος υποψήφιος των Δημοκρατικών δεν είχε ιδιαίτερα καλά λόγια να πει για τη Μέση Ανατολή και όλοι ήταν επικριτικοί για τη Σαουδική Αραβία. Λίγοι έφτασαν τόσο μακριά όσο ένας υποψήφιος που δήλωσε ότι «νομίζω ότι πρέπει να φύγουμε από τη Μέση Ανατολή. Δεν νομίζω ότι πρέπει να έχουμε στρατεύματα στη Μέση Ανατολή». Αν και όταν αυτή η δήλωση αργότερα ανακλήθηκε, αναμφίβολα αντικατοπτρίζει ένα σημαντικό ποσοστό του δημοκρατικού εκλογικού σώματος.¹⁸⁹

Ο Τζο Μπάιντεν θα έχει μια επιλογή να κάνει, που αποδεικνύεται από τη δουλειά του για δεκαετίες στη Μέση Ανατολή, είναι ξεκάθαρα να προωθήσει την ηγεσία των ΗΠΑ για την προστασία των αμερικανικών συμφερόντων. Ταυτόχρονα, έχει επίσης υποσχεθεί να «τερματίσει για πάντα τους πολέμους στο Αφγανιστάν και τη Μέση Ανατολή» και έχει ξεχωρίσει τη Σαουδική Αραβία ως «παρία» που πρέπει να αντιμετωπιστεί.¹⁹⁰ Ο Daniel Benaim, ειδικός στη Μέση Ανατολή και συνεργάτης του στο Century Foundation στη Νέα Υόρκη, περιέγραψε πρόσφατα τη συζήτηση μεταξύ των στοχαστών εξωτερικής πολιτικής του Δημοκρατικού Κόμματος ως ένα

---

¹⁸⁸ M. Tanchum, «How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/11/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>.

¹⁸⁹ J. Rogin, «Elizabeth Warren is failing the commander in chief test», The Washington Post, 16 October 2019(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 6/11/2021) https://www.washingtonpost.com/opinions/elizabeth-warren-hits-some-turbulence/2019/10/16/432b18da-f036-11e9-89eb-ec56cd414732_story.html.

¹⁹⁰ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021/03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

συγκρότημα «επαναρυθμιστών» εναντίον «επαναστοχαστών».¹⁹¹ Ο Benaim εξετάζει το περιφερειακό ζήτημα και τις σχέσεις των ΗΠΑ με τη Σαουδική Αραβία, το πιο ευαίσθητο πολιτικά στοιχείο δεδομένης της δολοφονίας Κασόγκι, του πολέμου στην Υεμένη και της ευρέως διαδεδομένης αντίληψης ότι η ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας έχει επιλέξει πλευρά στην εσωτερική πολιτική των ΗΠΑ. Περιγράφει πώς: «Κάποιοι, τους οποίους αυτή η έκθεση αποκαλεί «επαναρυθμιστές», υποστηρίζουν σιωπηλά τη διαρκή αξία των σχέσεων ΗΠΑ-Σαουδικής Αραβίας και προειδοποιούν για τα μειονεκτήματα της εγκατάλειψης των ΗΠΑ και της σαουδαραβικής αντιστάθμισης κινδύνου.¹⁹² Ενώ επικρίνουν το Ριάντ και τον Τραμπ, προτείνουν την επαναφορά των όρων συνεργασίας και την εμπλοκή σε «σκληρή αγάπη» για να επηρεάσουν τις ενέργειες της Σαουδικής Αραβίας. Άλλοι, που αναφέρονται σε αυτή την έκθεση ως «επαναστοχαστές», βασίζονται σε μια πιο θεμελιώδη κριτική της Σαουδικής Αραβίας και των προτεραιοτήτων εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ. Υποστηρίζουν μια απόκλιση από τις προηγούμενες δεσμεύσεις των ΗΠΑ σε μια αναξιόπιστη, δυσάρεστη και υπερεκτιμημένη εταιρική σχέση.»¹⁹³

Στόχος της νέας Προεδρίας Μπάιντεν θα πρέπει να είναι ο τερματισμός της αντίληψης περί αποχώρησης των ΗΠΑ από τη Μέση Ανατολή. Το πιο σημαντικό βήμα θα είναι το δηλωτικό. Τα ερωτήματα σχετικά με τη μακροζωία των ΗΠΑ θα συνεχίζονται πάντα, αλλά θα ελαχιστοποιηθούν εάν ο επόμενος Πρόεδρος των ΗΠΑ δηλώσει ξεκάθαρα την απόρριψη της αποχώρησης και τη δέσμευσή του για την περιφερειακή ασφάλεια. Φυσικά, τέτοιες δηλώσεις θα είναι απαραίτητες αλλά όχι επαρκείς για να αντιστρέψουν τις τάσεις της τελευταίας εικοσαετίας. Θα απαιτηθούν περαιτέρω πέντε επιπλέον βασικές αλλαγές πολιτικής.¹⁹⁴

Πρώτον, οι απειλές για τη χώρα πρέπει να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά. Οι Σαλαφιστές τζιχαντιστές τρομοκράτες εξακολουθούν να απειλούν ζωτικά συμφέροντα εθνικής ασφάλειας. Στο τρέχον πλαίσιο, η διαχείριση αυτής της απειλής σημαίνει επιτάχυνση της αλλαγής που ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη στην αντιτρομοκρατική πολιτική από την εξάρτηση από την άμεση δράση (επιδρομές με μη επανδρωμένα αεροσκάφη και μονομερείς επιδρομές) στην εξάρτηση από την έμμεση δράση (συχνά αποκαλούμενη εργασία «από, με και μέσω» τοπικών εταίρων). Αν γίνει σωστά, αυτό απαιτεί την αποδοχή των κινδύνων που ενυπάρχουν στη διατήρηση της σχετικά μέτριας παρουσίας στρατιωτικών, πληροφοριών και επιβολής του νόμου στο έδαφος σε βασικές χώρες, διευρύνοντας παράλληλα το άνοιγμα για το

¹⁹¹ Alastair Newton, *Joe Biden and the Middle East*, Global Policy (11 August 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/12/2021), <https://www.globalpolicyjournal.com/blog/11/08/2020/joe-biden-and-middle-east>

¹⁹² Alastair Newton, *Joe Biden and the Middle East*, Global Policy (11 August 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/12/2021), <https://www.globalpolicyjournal.com/blog/11/08/2020/joe-biden-and-middle-east>

¹⁹³ D. Benaim, «*A Progressive Course Correction for U.S.–Saudi Relations*», The Century Foundation, 25 June 2020

¹⁹⁴ Joe Macaron (2020), *The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

έργο τους «συμβουλεύουν, βοηθούν και συνοδεύουν» για την υποστήριξη των τοπικών εταίρων.¹⁹⁵ Όπως δεν πρέπει να επιλέξουμε ξανά να καταλάβουμε μια χώρα στην περιοχή, δεν θα πρέπει επίσης να επιλέξουμε ξανά να εγκαταλείψουμε τους τοπικούς αντιτρομοκρατικούς εταίρους μας. Μια χώρα που αποκτά τη φήμη ότι εγκαταλείπει τους αντιτρομοκρατικούς εταίρους της δεν είναι μια χώρα από την οποία μπορεί να βασιστεί κανείς για να παραμείνει στην ενόψει των εγχώριων εκκλήσεων για αποχώρηση γενικότερα.

Η πιθανή απειλή της χώρας από το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστεί από την επόμενη κυβέρνηση. Το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα παραμένει μια δυνητικά υπαρξιακή απειλή για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ. Οι μυστικές επιχειρήσεις για την καθυστέρηση του ιρανικού πυρηνικού προγράμματος θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν πλήρως, αλλά η διπλωματία θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί πλήρως για να δοκιμαστεί η ιρανική προθυμία να διαπραγματευτεί. Είναι σχετικά εύκολο να φανταστεί κανείς πώς μια νέα κυβέρνηση θα μπορούσε να στείλει γρήγορα ένα μήνυμα ότι θα ήταν πρόθυμη να ξαναρχίσει τις διαπραγματεύσεις και να το αρχίσει στο πλαίσιο μιας σειράς αμοιβαίων μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης για να φέρει και τις δύο πλευρές πιο κοντά σε συμμόρφωση με την προηγούμενη συμφωνία.¹⁹⁶ Αλλά οι απόψεις του Ιράν έχουν σκληρύνει, και είναι πιο δύσκολο να συλλάβουμε, δεδομένου του τρέχοντος πλαισίου, πώς μια νέα κυβέρνηση θα μπορούσε απλώς να επιστρέψει στην προηγούμενη συμφωνία, όπως πολλοί στην Ευρώπη θα προτιμούσαν, ή να διαπραγματευτεί επιτυχώς μια εντελώς νέα συμφωνία, όπως πολλοί στην ΟΗΕ θα προτιμούσαν. Σε κάθε περίπτωση, οι ΗΠΑ δεν πρέπει να επαναλάβουν το λάθος της διαπραγμάτευσης χωρίς να δεσμεύονται επαρκώς με τους εταίρους τους στον Κόλπο και το Ισραήλ. Όσο περισσότερο κατανοούν αυτοί οι εταίροι τη θέση των ΗΠΑ και ιδανικά την έχουν αποδεχτεί τόσο περισσότερο θα αποφεύγουν να αντιλαμβάνονται τις αμερικανικές διαπραγματεύσεις ως πρόσχημα για αποχώρηση.

Δεύτερον, οι ΗΠΑ θα πρέπει να διατηρήσουν τις στρατιωτικές τους βάσεις στην περιοχή, ειδικά εκείνες κατά μήκος των κρίσιμων πλωτών οδών. Για τους λόγους που περιγράφηκαν προηγουμένως, αυτές οι βάσεις αφορούν την προστασία των ζωτικής σημασίας αμερικανικών συμφερόντων, εθνικής ασφάλειας και δίοδοι ελεύθερης ροής ενεργειακών πόρων. Μπορεί αργότερα να είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία ενός υπαρξιακού συμφέροντος εθνικής ασφάλειας και να είναι σε

---

¹⁹⁵ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021/03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

¹⁹⁶ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021), <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021/03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

θέση να υπερασπιστεί την χώρα από μια μελλοντική Κίνα που επιδιώκει να κυριαρχήσει στην ευρασιατική ξηρά. Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι ο μελλοντικός στρατιωτικός ρόλος των ΗΠΑ θα πρέπει να παραμείνει αμετάβλητος. Αντίθετα, δεδομένων των αλλαγών που συντελούνται στην περιοχή είναι καιρός για μια ριζική επαναξιολόγηση του καταμερισμού των αρμοδιοτήτων. Αυτό που εδώ και πολύ καιρό ήταν μια σχεδόν εντελώς μονομερής αποστολή των ΗΠΑ.

Η ασφάλεια του Κόλπου πρέπει να εξελιχθεί σε κοινή αποστολή με τους εταίρους των ΗΠΑ στον Κόλπο. Προαπαιτούμενο από τη Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Μπαχρέιν και το Κουβέιτ να επενδύσουν σημαντικά σε επιλεγμένα ναυτικά, αεροπορικά και αεράμυνα, μαζί με την απαραίτητη εκπαίδευση και συντήρηση, που θα τους επιτρέψει να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην αποστολή του Πέμπτου Στόλου των ΗΠΑ. Αυτό πιθανότατα θα απαιτούσε μια δέσμευση πολλών γενεών, καθώς η οικοδόμηση ικανών και διαλειτουργικών στρατευμάτων που μπορούν να διεξάγουν αυτές τις αποστολές δεν είναι μικρό έργο.¹⁹⁷ Ωστόσο, τα ΗΑΕ απέδειξαν ότι με τέτοια δέσμευση χρόνου και πόρων οι χώρες του Κόλπου μπορούν πράγματι να οικοδομήσουν επιλεγμένες στρατιωτικές δυνατότητες. Αυτό θα λειτουργήσει μόνο εάν καταλάβουν όλοι ότι ο απώτερος στόχος δεν είναι να επιτραπεί στις ΗΠΑ να αποσυρθούν, αλλά να οικοδομηθεί ένα βιώσιμο πλαίσιο που θα απαιτούσε από τις ΗΠΑ να παραμείνουν.

Τρίτον, αναγνωρίζοντας την εξελισσόμενη γεωπολιτική της περιοχής, οι ΗΠΑ θα πρέπει να υποστηρίξουν ενεργά τον αναδυόμενο συνασπισμό μεταξύ του Ισραήλ και του Κόλπου. Μια περιοχή στην οποία κυριαρχεί είτε το Ιράν, η Τουρκία είτε η Ρωσία δεν είναι μια περιοχή που προστατεύει τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Αυτό σημαίνει ενθάρρυνση, τόσο με την κατάλληλη πίεση όσο και με κίνητρα, επιπλέον χωρών να εξομαλύνουν τις σχέσεις με το Ισραήλ. Δεν είναι απίθανο να φανταστεί κανείς ότι το Ομάν, το Σουδάν, το Μαρόκο και ακόμη και η Σαουδική Αραβία θα μπορούσαν να εξομαλύνουν τις σχέσεις με το Ισραήλ κατά τη διάρκεια της θητείας της επόμενης αμερικανικής κυβέρνησης. Αυτό θα απαιτήσει επίσης από τις ΗΠΑ να ενθαρρύνουν το Ισραήλ να λάβει τα απαραίτητα μέτρα με τους Παλαιστίνιους για να επιτρέψει να συμβεί αυτό. Αυτό σημαίνει επίσης να εργαστεί ανοιχτά για να μεγιστοποιήσει τον αντιληπτό θετικό αντίκτυπο αυτών των νέων σχέσεων και να εργαστεί στα παρασκήνια για να επεκτείνει τη συνεργασία σε θέματα ασφάλειας.

Τέταρτον, ο επόμενος Πρόεδρος των ΗΠΑ θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι οι σχέσεις ΗΠΑ-Σαουδικής Αραβίας είναι πιθανό να είναι τεταμένες, ιδιαίτερα σε επίπεδο αρχηγών και ειδικά εάν η μετάβαση στον επόμενο Βασιλιά είναι ασυνήθιστα γρήγορη και εξαιρετικά ακατάστατη, κάτι που είναι πάντα πιθανό. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να αποτραπεί η μοιραία υπονόμηση αυτών των στελέχη των

---

¹⁹⁷ Brian Katulis, Peter Juul(2021), *Seeking of a new balance for U.S- Policy in the Middle East*, Center of American progress (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 18/9/2021), <https://www.americanprogress.org/article/seeking-new-balance-u-s-policy-middle-east/>

μακροχρόνιων συμφερόντων των ΗΠΑ.¹⁹⁸ Μπορεί να μην αρέσει σε πολλούς Αμερικανούς, αλλά η Σαουδική Αραβία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προστασία των αμερικανικών συμφερόντων δεδομένης της μοναδικής μόχλευσης στις παγκόσμιες τιμές ενέργειας.¹⁹⁹ Όσο δύσκολες κι αν είναι οι σχέσεις σήμερα, θα μπορούσαν εύκολα να γίνουν πολύ χειρότερες. Όπως η αμερικανική διπλωματία είναι σε θέση να προστατεύσει τα συμφέροντα των ΗΠΑ με την Τουρκία παρά τις ενέργειες του Προέδρου Ερντογάν, τα συμφέροντα των ΗΠΑ με τη Σαουδική Αραβία θα πρέπει να προστατευθούν παρά τις σημερινές προκλήσεις. Ένας τρόπος για να διευκολυνθεί αυτό είναι μέσω μιας έγκαιρης ανακοίνωσης μιας επίσημης εξάμηνης αναθεώρησης της διμερούς σχέσης, η οποία θα παρείχε τόσο χρόνο όσο και μια επίσημη δομή για να τεθούν βασικά ζητήματα και να δοκιμαστεί η δέσμευση της σαουδαραβικής ηγεσίας στη σχέση της με τις ΗΠΑ.

Και πέμπτον, θα πρέπει να δημιουργηθεί μια νέα αρχιτεκτονική ασφάλειας για την περιοχή. Αυτό θα πρέπει να ξεκινήσει με έναν νέο πολυμερή στρατιωτικό οργανισμό που αφιερώνεται στενά στην αεροπορική και θαλάσσια άμυνα στον Κόλπο και αρχικά αποτελείται μόνο από χώρες που θα συμφωνούσαν να δημιουργήσουν πραγματικές περιφερειακές δυνάμεις, πιθανότατα μόνο τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Σαουδική Αραβία και το Μπαχρέιν στην αρχή. Οι ΗΠΑ θα ήταν συνδεδεμένο μέλος και το αρχηγείο θα μπορούσε να συνεργαστεί με τον Πέμπτο Στόλο. Από πολλές απόψεις αυτό είναι το αντίθετο της θνησιγενούς πρωτοβουλίας MESA της κυβέρνησης Ντ. Τραμπ²⁰⁰ (η Στρατηγική Συμμαχία Μέσης Ανατολής, που συχνά αναφέρεται ως «Αραβικό NATO»), η οποία ήταν πολύ πιο μεγαλειώδης σε εύρος και φιλοδοξία. Θα εξυπηρετούσε έναν παρόμοιο σκοπό, αλλά με πιο πρακτική εστίαση. Και θα βοηθούσε στην περαιτέρω αντιμετώπιση ενός κεντρικού συμφέροντος εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ, προστατεύοντας την ελευθερία της ναυσιπλοΐας.

Αρχικά, μια καθολική περιφερειακή δομή με πρότυπο τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη έχει κάποια αξία. Ωστόσο, όσοι υποστηρίζουν έναν τέτοιο οργανισμό στην περιοχή τείνουν να υπερεκτιμούν κατά πολύ τη σημασία του ΟΑΣΕ στην ευρωπαϊκή ασφάλεια κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου (το NATO ήταν πιο σχετικό) και τείνουν να υποτιμούν τη δυσκολία δημιουργίας ενός τέτοιου πλαισίου στη Μέση Ανατολή. Ωστόσο, μπορεί να είναι χρήσιμο να προτείνει ο αναδυόμενος συνασπισμός Ισραήλ-Κόλπου μια τέτοια

---

¹⁹⁸ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

¹⁹⁹ Brian Katulis, Peter Juul(2021), Seeking of a new balance for U.S- Policy in the Middle East, Center of American progress (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 18/9/2021), <https://www.americanprogress.org/article/seeking-new-balance-u-s-policy-middle-east>

²⁰⁰ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

οντότητα, καθώς θα σήμαινε ότι επιδιώκουν να αποκλιμακώσουν τις εντάσεις με το Ιράν και επίσης θα τους τοποθετήσουν θετικά όταν το Ιράν αναπόφευκτα αρνηθεί την προσφορά. Μεταξύ των άλλων κοινός παρονομαστής των προτεινόμενων ιδεών για την αποκλιμάκωση των εντάσεων με το Ιράν είναι η δημιουργία μιας «γραμμής διαλόγου» για την εκτόνωση των εντάσεων σε ένα θαλάσσιο περιβάλλον. Τέτοια συστήματα έχουν προταθεί στο παρελθόν και έχουν απορριφθεί τακτικά από το Ιράν, αλλά δεν υπάρχει λόγος να μην προταθούν ξανά. Ίσως αυτή τη φορά να εστιαστεί πρώτα στην επικοινωνία μέσω επιχειρησιακών κέντρων, όπως έπραξαν αποτελεσματικά οι ΗΠΑ και η Ρωσία στη Συρία. Με αυτές τις πέντε αλλαγές πολιτικής, οι ΗΠΑ θα είναι σε θέση να αποφύγουν την απόσυρση από την περιοχή. Και εξίσου σημαντικό, οι περιφερειακοί ηγέτες, φίλοι και εχθροί, θα πιστέψουν σιγά σιγά ότι οι ΗΠΑ σκοπεύουν να μείνουν. Αυτό από μόνο του θα είχε τον μεγαλύτερο θετικό αντίκτυπο στην προστασία των συμφερόντων των ΗΠΑ τα επόμενα χρόνια.²⁰¹

---

²⁰¹ Mario Del Pero and Paolo Magri: FOUR YEARS OF TRUMP, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021)
https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispi_report_four_years_trump_2020_0.pdf

3.3 Η κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν και τα σχέδια του στην Ανατολική Μεσόγειο

Καθώς ο Τζο Μπάιντεν αναλαμβάνει τα καθήκοντά του, η κυβέρνησή του αντιμετωπίζει μια συντριπτική εγχώρια ατζέντα και μυριάδες προκλήσεις εξωτερικής πολιτικής. Η ενίσχυση των σχέσεων με τους ευρωπαίους συμμάχους και η ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών για την αντιμετώπιση της Κίνας πιθανότατα θα παραγκωνίσει τη Μέση Ανατολή για την προσοχή της νέας κυβέρνησης. Επιπλέον, αμφιβολίες για τη δέσμευση των ΗΠΑ στη ζωτικής σημασίας αλλά ταραχώδες περιοχή και η σταθερότητα της πολιτικής των ΗΠΑ έχουν αυξηθεί τόσο μεταξύ των συμμάχων όσο και των αντιπάλων των ΗΠΑ.²⁰² Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα αντιμετωπίσει συνεχείς ανησυχίες σχετικά με τη φήμη των Ηνωμένων Πολιτειών ως αξιόπιστου εταίρου. Τέτοιες ανησυχίες αφορούν τη Ρωσία και τη διευρυμένη παρουσία της Κίνας στην περιοχή και η εικόνα της ως σταθεροί εταίροι.

Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα αντιμετωπίσει μια άλλη σημαντική και εξελισσόμενη πραγματικότητα: τη Μέση Ανατολή, η οποία τουλάχιστον τον περασμένο αιώνα διαμορφώθηκε από παγκόσμιες δυνάμεις, βρίσκεται τώρα στη μέση ενός εσωτερικού μετασχηματισμού που την καθιστά πιο ανθεκτική στις απόπειρες όσων διαδραματίζονται εκτός της περιοχής και καθορίζουν τα πολιτικά αποτελέσματα. Ο Πρόεδρος Μπάιντεν θα αντιμετωπίσει μια Μέση Ανατολή πολύ διαφορετική από αυτή που άφησε στο τέλος της διακυβέρνησης Ομπάμα. Η περιοχή αντιμετωπίζει τώρα το πολιτικό, οικονομικό και ανθρώπινο κόστος μιας παγκόσμιας πανδημίας, τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της οικονομικής υποβάθμισης, τις ανάγκες ενός αυξανόμενου νεανικού πληθυσμού και ένα παλιρροϊκό κύμα προσφύγων και μετανάστευσης, ζητήματα που ζητούν εποικοδομητική δέσμευση από τη διεθνή κοινότητα.²⁰³ Ο τρόπος με τον οποίο η περιοχή στο σύνολό της, τόσο σύμμαχοι όσο και αντίπαλοι των ΗΠΑ να ανταποκριθεί σε αυτές τις προκλήσεις με αποτέλεσμα να επηρεάσουν την εθνική ασφάλεια και τα συμφέροντα της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ για τις επόμενες δεκαετίες.

Πέρα από τις προκλήσεις, η Ανατολική Μεσόγειος και η ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής έχει δει επίσης κάποιες θετικές εξελίξεις που, εάν διαχειριστούν επιδέξια, μπορούν να ωφελήσουν τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Κύρια μεταξύ αυτών είναι οι συμφωνίες ομαλοποίησης μεταξύ του Ισραήλ και των βασικών κρατών του Κόλπου και της Βόρειας Αφρικής. Αυτές οι συμφωνίες παρουσιάζουν ευκαιρίες για τις ΗΠΑ να εδραιώσουν τη συνεργασία μεταξύ εταίρων στην περιοχή και να ενισχυθούν τόσο σε οικονομικό όσο και σε τεχνολογικό επίπεδο. Ωστόσο, είναι επιτακτική ανάγκη οι συμφωνίες να μην σημαίνουν το τέλος των ισραηλινο-

²⁰² Joe Macaron (2020), *The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

²⁰³ Yossi Mekelberg, *Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?*, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

παλαιστινιακών διαπραγματεύσεων, αλλά να αποτελέσουν τελικά ώθηση για την αναβίωσή τους και την εξεύρεση νέων οδών για να προχωρήσουμε προς μια λύση δύο κρατών. Είναι επίσης βασικό να μην χρησιμοποιηθούν οι συμφωνίες ως πλατφόρμα για την υποκίνηση περαιτέρω κλιμάκωσης της περιφερειακής σύγκρουσης.

Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει πολλή συζήτηση ότι οι ΗΠΑ σκοπεύουν να αποχωρήσουν από τη Μέση Ανατολή και να επικεντρώσουν εκ νέου τις προσπάθειές τους στην ενίσχυση της θέσης τους στην Ασία. Ωστόσο, η πραγματικότητα παραμένει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν διαρκή συμφέροντα στη Μέση Ανατολή που θα απαιτήσουν την προσοχή της νέας κυβέρνησης. Αυτά τα συμφέροντα απαιτούν από τις Ηνωμένες Πολιτείες να αναπτύξουν μια ολοκληρωμένη στρατηγική που να ανοικοδομεί τις σχέσεις με τους εταίρους, να δεσμεύεται με αντιπάλους και να ενεργεί εντός του μακροπρόθεσμου στόχου της μείωσης της περιφερειακής σύγκρουσης και της αστάθειας και της τοποθέτησης της περιοχής σε μια πιο σταθερή και συνεργατική τροχιά για το μέλλον.²⁰⁴ Στην ακόλουθη σειρά συνοπτικών πολιτικών, οι μελετητές του Ινστιτούτου Μέσης Ανατολής ασχολούνται με έναν μεγάλο αριθμό θεμάτων που αφορούν τη χώρα και την περιοχή. παρουσιάζουν τόσο τα τηρούμενα συμφέροντα των ΗΠΑ όσο και συγκεκριμένες συστάσεις για τις πολιτικές της κυβέρνησης Μπάιντεν που μπορούν να προωθήσουν τα συμφέροντα των ΗΠΑ εν μέσω αναταραχής.

Οι πολιτικές, οικονομικές, διπλωματικές και στρατιωτικές επενδύσεις των ΗΠΑ στην περιοχή πρέπει να αντικατοπτρίζουν το εύρος των συμφερόντων των Ηνωμένων Πολιτειών που εκπροσωπούνται εκεί. Στον τομέα της Ενεργειακής Ασφάλειας οι ΗΠΑ αποτελούν μέρος του παγκόσμιου εμπορίου ενέργειας, παρόλο που έχουν γίνει καθαρός εξαγωγέας ενέργειας. Επιπλέον, οι σύμμαχοι των ΗΠΑ στην Ευρώπη και την Ασία παραμένουν εξαρτημένοι από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο που ρέει από την περιοχή της Μέσης Ανατολής.²⁰⁵ Έτσι, ακόμη και όταν ο κόσμος επιδιώκει να απομακρυνθεί από τα ορυκτά καύσιμα στις ανανεώσιμες πηγές πράσινης ενέργειας, οι ενεργειακοί πόροι της Μέσης Ανατολής θα παραμείνουν ουσιαστικοί για την παγκόσμια οικονομική ασφάλεια για τις επόμενες δεκαετίες. Οι ΗΠΑ έχουν συμφέρον να διατηρήσουν τη ροή αυτών των πόρων και να αποτρέψουν τους αντιπάλους, όπως το Ιράν ή την Κίνα, να ελέγχουν αυτή τη ροή.

Κρίσιμες διεθνείς εμπορικές οδοί που συνδέουν τη διέλευση Ανατολής με Δύση από ή μέσω της περιοχής της Μέσης Ανατολής. Το Στενό του Ορμούζ, το Μπαμπ ελ-Μαντέμπ και η Διώρυγα του Σουέζ είναι πιθανά σημεία ασφυξίας που μπορούν να «ακρωτηριάσουν» την παγκόσμια οικονομία εάν αποκλειστεί η ελεύθερη

²⁰⁴ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

²⁰⁵ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021), <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

διέλευση του διεθνούς εμπορίου. Οι ΗΠΑ έχουν συμφέρον να διατηρούν αυτές τις λωρίδες ανοιχτές και ασφαλείς και να μην παραχωρήσουν τον έλεγχό τους σε περιφερειακούς ή παγκόσμιους ανταγωνιστές. Ακόμα η καταπολέμηση του βίαιου εξτρεμισμού: το κατεστημένο ασφαλείας των ΗΠΑ συνεχίζει να αξιολογεί την απειλή για τα παγκόσμια συμφέροντα των ΗΠΑ και τη χώρα από τρομοκρατικές ομάδες όπως το ISIS και η Αλ Κάιντα ως πραγματική και συνεχιζόμενη. Η συνεργασία με περιφερειακές και διεθνείς δυνάμεις για την αποτροπή, την ανατροπή, την ήττα και την καταστροφή αυτών των ομάδων θα παραμείνει βασικό ενδιαφέρον των ΗΠΑ για την ασφάλεια στο μέλλον.

Καθώς η κυβέρνηση Μπάιντεν επιδιώκει να καθορίσει την κατεύθυνση της πολιτικής της για τη Μέση Ανατολή, θα αντιμετωπίσει ένα πεδίο ανταγωνισμού που είναι ουσιαστικά λιγότερο ευνοϊκό για τα συμφέροντα των ΗΠΑ από ότι συνέβαινε στο παρελθόν. Μεταξύ άλλων προκλήσεων που θα αντιμετωπίσει ο πρόεδρος Μπάιντεν αποτελούν οι Ανταγωνιστές Μεγάλης Δύναμης. Πέρα από την αυξανόμενη στρατιωτική παρουσία τους στην περιοχή, τόσο η Κίνα όσο και η Ρωσία έχουν ενισχύσει τους πολιτικούς δεσμούς τους με μεγάλες περιφερειακές δυνάμεις. Η Πρωτοβουλία Belt and Road της Κίνας περιλαμβάνει μια θαλάσσια σύνδεση μέσω της Ερυθράς Θάλασσας με δεσμούς με το όραμα 2030 της Σαουδικής Αραβίας, καθώς και έναν χερσαίο διάδρομο που διασχίζει το Ιράν και την Τουρκία καθ' οδόν προς την Ευρώπη.²⁰⁶ Επιπλέον, το Πεκίνο είναι πλέον ο κορυφαίος εμπορικός εταίρος του Άμπου Ντάμπι. Από την πλευρά της, η Ρωσία συνεργάζεται στενά με τη Σαουδική Αραβία για τη διασφάλιση της συμφωνίας του ΟΠΕΚ για τη σταθεροποίηση των τιμών του πετρελαίου. Τόσο η Κίνα όσο και η Ρωσία επιθυμούν να εισέλθουν στην περιφερειακή αγορά όπλων, ενώ τα δίκτυα 5G σε όλη τη Μέση Ανατολή θα κατασκευαστούν γύρω από την τεχνολογία Huawei της Κίνας. Παρά το γεγονός ότι ούτε η Ρωσία ούτε η Κίνα έχουν επί του παρόντος διπλωματική ικανότητα που να συναγωνίζεται τις Ηνωμένες Πολιτείες, η Ουάσιγκτον θα χρειαστεί να εργαστεί σκληρά για να διατηρήσει την ηγεσία της εν μέσω των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο ρόλος της ως περιφερειακής δύναμης.²⁰⁷

Η Άνοδος των Περιφερειακών Δυνάμεων και Ανταγωνιστών, καθώς αυξήθηκαν οι ανησυχίες μεταξύ των περιφερειακών φίλων και εταίρων των ΗΠΑ σχετικά με τη βούληση και την ικανότητά τους να παραμείνει δεσμευμένη στη Μέση Ανατολή, αναπτύχθηκε εναλλακτική ηγεσία στην περιοχή για να καλύψει το κενό²⁰⁸. Σε πολλές περιπτώσεις αυτή η διεκδίκηση παραμένει σε πολιτικό, οικονομικό και διπλωματικό επίπεδο, αλλά έχει επίσης εξελιχθεί σε άμεσες και έμμεσες ένοπλες

²⁰⁶ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

²⁰⁷ The Biden Administration and the Middle East: *Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward* The Middle East Institute, March 2021

²⁰⁸ Joe Macaron (2020), The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

επεμβάσεις πέρα από τα σύνορα. Το Ιράν έχει ακολουθήσει από καιρό αυτό το μονοπάτι, χτίζοντας τη Χεζμπολάχ στον Λίβανο τη δεκαετία του 1980, και στη συνέχεια επεκτείνοντας αυτό το μοντέλο στην επιρροή της πολιτοφυλακής με αντιπροσώπους στο Ιράκ, τη Συρία και την Υεμένη. Πρόσφατα και άλλες χώρες ακολούθησαν αυτό το μοντέλο, συμπεριλαμβανομένων των τουρκικών επεμβάσεων στη Συρία και τη Λιβύη, την επέμβαση της Σαουδικής Αραβίας στην Υεμένη και την επέμβαση των ΗΑΕ στην Υεμένη και τη Λιβύη. Το αποτέλεσμα είναι μια αυξημένη πολυπλοκότητα για την ηγεσία των ΗΠΑ στην αντιμετώπιση περιφερειακών εταίρων και αντιπάλων που εμπλέκονται σε πολύπλοκες δυναμικές συγκρούσεων.

Μια περιοχή που αντιμετωπίζει κρίσιμες προκλήσεις, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος, η Μέση Ανατολή έχει υποστεί σοβαρές πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από την παγκόσμια πανδημία. Ενώ αρκετές από τις κυβερνήσεις της περιοχής τα κατάφεραν αρκετά καλά στη διαχείριση της πανδημίας, αυτό συνέβη με τη συρρίκνωση του δημοσιονομικού χώρου, τα υψηλότερα επίπεδα φτώχειας και ανεργίας και τα αυξανόμενα επίπεδα καταστολής. Η «ανάρρωση» θα είναι παρατεταμένη και δύσκολη.²⁰⁹ Και ο συνδυασμός δεινών κοινωνικών συνθηκών και ανανεωμένης κινητικότητας όταν η πανδημία υποχωρεί σημαίνει ότι πολλές χώρες της περιοχής ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ένα νέο κύμα διαμαρτυριών και πιθανή αστάθεια το δεύτερο εξάμηνο του 2021 και μετά. Για την κυβέρνηση Μπάιντεν, είναι σημαντικό να έχει πάντα επίγνωση των εθνικών, περιφερειακών και παγκόσμιων στοιχείων της αστάθειας της περιοχής και να ακολουθεί την πολιτική μόδας με τρόπο που να ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένα συμφέροντα ή κρίσεις, ενώ ταυτόχρονα ωθεί τα εθνικά, περιφερειακά και η παγκόσμια δυναμική σε πιο θετική κατεύθυνση για την περιοχή και για τα συμφέροντα των ΗΠΑ σε αυτήν.²¹⁰

Η Μέση Ανατολή διανύει μια από τις πιο ασταθείς περιόδους της πρόσφατης ιστορίας της. Η αστάθεια υπερβαίνει κατά πολύ την τρέχουσα τριπλή κρίση της πανδημίας COVID-19, τη σχετική οικονομική συρρίκνωση και την κατάρρευση των τιμών της ενέργειας. Κοιτάζοντας βαθύτερα, μέρος της αστάθειας οφείλεται σε εσωτερικά προβλήματα, όπως οι αραβικές εξεγέρσεις του 2011, και εν μέρει σε εξωτερικούς κραδασμούς, όπως η εισβολή των ΗΠΑ στο Ιράκ το 2003.²¹¹ Και πολλά

²⁰⁹ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²¹⁰ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²¹¹ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

από τα σημερινά ρήγματα χρονολογούνται από το 1979, όταν η ισλαμική επανάσταση στο Ιράν κινητοποίησε και εξόπλισε τις σιιτικές κοινότητες στην περιοχή, και όταν οι ΗΠΑ, το Πακιστάν και η Σαουδική Αραβία κινητοποίησαν και όπλισαν ριζοσπαστικές σουνιτικές ομάδες για να πολεμήσουν τη σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν. Σήμερα η περιοχή περιλαμβάνει τέσσερα πλήρως ή μερικώς «αποτυχημένα κράτη» (Υεμένη, Λιβύη, Συρία και Αφγανιστάν), αρκετά πολύ «εύθραυστα κράτη» (Ιράκ, Λίβανος και Σουδάν), δεκάδες ένοπλους μη κρατικούς παράγοντες (σουνίτες και σίιτες, αραβικοί, Κούρδοι, κ.λπ.), και ορισμένες αναγνωρισμένες τρομοκρατικές ομάδες.

Οι ΗΠΑ έχουν πέντε βασικά συμφέροντα στη Μέση Ανατολή, όπως τη διατήρηση της ελεύθερης ροής ενέργειας και εμπορίου στις παγκόσμιες αγορές, καταπολέμηση της εξάπλωσης όπλων μαζικής καταστροφής, αντιμετώπιση ή πρόληψη τρομοκρατικών ομάδων, συνεργασία με εταίρους και συμμάχους, αντιμετώπιση της επιρροής μεγάλων αντιπάλων και εξουσιών. Αυτά τα συμφέροντα πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο μιας γενικής υποβάθμισης του ενδιαφέροντος στη Μέση Ανατολή προς όφελος ενός εντεινόμενου ενδιαφέροντος ή στροφής προς την Ασία και παγκόσμια ζητήματα όπως η καταπολέμηση της πανδημίας, η ανοικοδόμηση παγκόσμιων θεσμών και η επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής. Πρέπει επίσης να εξεταστούν στο πλαίσιο της «κούρασης» των ΗΠΑ στο επίπεδο του κοινού, καθώς και σε αυτό των στρατιωτικών και ξένων κατασκευαστών όσον αφορά τις δαπανηρές δεσμεύσεις στη Μέση Ανατολή που έχουν δείξει λίγες θετικές αποδόσεις.

Το πολυπληθέστερο κράτος του αραβικού κόσμου, **η Αίγυπτος**²¹², προσπαθώντας να ανακάμψει οικονομικά και πολιτικά από μια εξέγερση και ένα πραξικόπημα μέσα σε λίγα χρόνια το ένα μετά από το άλλο, είχε κάνει τεράστια μακροοικονομικά κέρδη στο πλαίσιο ενός μεταρρυθμιστικού σχεδίου που υποστηρίχθηκε από το ΔΝΤ. Ωστόσο, τα μέτρα λιτότητας που οι μεταρρυθμίσεις απαιτούσαν σημαντική αύξηση της οικονομικής πίεσης σε πολλούς από τους πολίτες της οδήγησαν στην ύπαρξη μιας μεγάλης και αδυσώπητης καταστολής της ελευθερίας της έκφρασης ή της πολιτικής διαφωνίας. Αν και ήταν η μόνη χώρα στην περιοχή με θετικό ρυθμό ανάπτυξης το 2020, οι επιπτώσεις επηρέασαν βαθιά τους τρεις μεγαλύτερους εισοδηματίες της Αιγύπτου τον τουρισμό, τα εμβάσματα και τη Διώρυγα του Σουέζ με την οικονομία είναι ευάλωτη. Μια νέα κυβέρνηση των ΗΠΑ και οι ταχέως μεταβαλλόμενες περιφερειακές συμμαχίες και σχέσεις έχουν πυροδοτήσει αναβάθμιση της πολιτικής και εξωτερικής πολιτικής και η Αίγυπτος προσπαθεί τώρα να εδραιώσει ή να βελτιώσει την περιφερειακή της σημασία και αξία ως σύμμαχος και εταίρος. Για το σκοπό αυτό, εντείνει τις προσπάθειές της για

---

²¹² Jeremy M. Sharp, Egypt: Background and U.S. Relations, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

εξωτερική διπλωματία και επεκτείνει το αποτύπωμά της στην άμεση περιοχή και την Αφρική.²¹³

Μέχρι το 2028, το εργατικό δυναμικό της Αιγύπτου θα αυξηθεί στα 80 εκατομμύρια. Μια άλλη διαφαινόμενη πρόκληση είναι η μονομερής θέση της Αιθιοπίας για την πλήρωση του Μεγάλου Αιθιοπικού Φράγματος Αναγέννησης (GERD), το οποίο συγκρατεί το σύνολο των ετήσιων βροχοπτώσεων του Νείλου, κατασκευασμένο χωρίς μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Μια δεκαετία διαπραγματεύσεων, συμπεριλαμβανομένων των συνομιλιών με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ, απέτυχαν και η Αιθιοπία άρχισε μονομερώς να γεμίζει τη δεξαμενή του φράγματος, χωρίς συμφωνία με την Αίγυπτο και το Σουδάν, τον Ιούλιο του 2020, οδηγώντας σε απώλεια νερού στους σταθμούς νερού του Σουδάν εντός 24 ωρών.²¹⁴ Ο κίνδυνος αυτού δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί. Στο χειρότερο σενάριο, η Αίγυπτος, μια χώρα με λειψυδρία που βασίζεται στον Νείλο για το 96% του νερού της, εξετάζει την απώλεια πάνω από το ένα τέταρτο της καλλιεργήσιμης γης της και μόνο το 4% της Αιγύπτου είναι καλλιεργήσιμη.

Η Αίγυπτος ήταν ιστορικά σημαντική για τις ΗΠΑ λόγω της δημογραφίας, της γεωγραφικής της θέσης και του διπλωματικού της βάρους. Ενώ μερικές φορές μπορεί να φαίνεται ότι είναι περισσότερο μπelάς από ότι αξίζει, η σχέση παραμένει σχετική και δεν θα ήθελαν να μείνουν χωρίς αυτήν. Αν και οι εσωτερικές προκλήσεις της Αιγύπτου από το 2011 έχουν υποχωρήσει στην περιφερειακή πολιτική της επιρροή, εξακολουθεί να διατηρεί μια σημαντική θέση. Υπάρχουν ελάχιστα περιφερειακά ζητήματα στα οποία δεν εμπλέκεται και είναι αδύνατο να δούμε κάποια λύση είτε στη σύγκρουση της Λιβύης είτε στα αραβο-ισραηλινά ζητήματα χωρίς τη συμμετοχή της.²¹⁵

Φιλοξενεί τον Αραβικό Σύνδεσμο και το Πανεπιστήμιο Al-Azhar, το παλαιότερο πανεπιστήμιο στον κόσμο και την έδρα του μετριοπαθούς σουνιτικού Ισλάμ. Ελέγχει τη ζωτικής σημασίας Διώρυγα του Σουέζ, μια από τις σημαντικότερες πλωτές οδούς στον κόσμο, στην οποία οι ΗΠΑ έχει μοναδικά παραχωρηθεί ταχεία διέλευση (άλλα πλοία θα μπορούσαν να περιμένουν εβδομάδες). Η ειρήνη του με το Ισραήλ είναι το πιο σημαντικό και διαρκές διπλωματικό επίτευγμα του Αραβικού

---

²¹³ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²¹⁴ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

²¹⁵ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

Ισραήλ. Οι Συμφωνίες του Αβραάμ δεν εγγυώνται τόσο την ειρήνη, καθώς η ειρήνη της Αιγύπτου με το Ισραήλ εγγυήθηκε ότι κανένας αραβικός στρατός δεν θα του επιτεθεί ξανά, αλλά επαναπροσδιορίζουν τις γραμμές περιφερειακής συνεργασίας. Η σχέση της Αιγύπτου με το Ισραήλ, ωστόσο, είναι ζωτικής σημασίας και διαρκής και για τις δύο χώρες για μυριάδες οικονομικούς λόγους και λόγους ασφαλείας. Είναι ένας ισχυρός και αφοσιωμένος σύμμαχος ενάντια στον περιφερειακό ισλαμιστικό εξτρεμισμό.

Παρά μια συχνά αμφιλεγόμενη σχέση, η σταθερότητα και η οικονομική ανάπτυξη της Αιγύπτου θα συνεχίσουν να είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ. Συνεργαζόμενοι με την αιγυπτιακή κυβέρνηση, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία των πολιτών για να ενθαρρύνετε τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να αποφευχθεί η σύγκρουση για τη ΓΟΠΝ, εάν οι ΗΠΑ επιθυμούν να αποφύγουν τη σύγκρουση στην περιοχή.²¹⁶ Η Αίγυπτος και οι ΗΠΑ διέφεραν έντονα ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις πολιτικές ελευθερίες και αυτό είναι πιθανό να επιδεινωθεί υπό τη νέα κυβέρνηση. Η Αίγυπτος είναι κύριος αποδέκτης της στρατιωτικής βοήθειας των ΗΠΑ και έχουν γίνει προσπάθειες να συνδεθεί αυτή η βοήθεια με τη μεταρρύθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.²¹⁷ Η προσέγγιση του καρότου και του μαστίγιου, παραδοσιακά δεν συνεργάζεται με την Αίγυπτο. Ωστόσο, η ανάπτυξη των οικονομικών επενδύσεων είναι ζωτικής σημασίας για την Αίγυπτο και οι ΗΠΑ δεν έχουν καμία υποχρέωση να επεκτείνουν την οικονομική βοήθεια ή, το πιο σημαντικό, τους προτιμησιακούς εμπορικούς όρους ή τις επενδύσεις. Αυτοί είναι τομείς που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να συνδεθούν με μεταρρυθμίσεις.

Επιπλέον, δεν υπάρχει επί του παρόντος διμερής συνθήκη που να διέπει την κράτηση Αμερικανών πολιτών στην Αίγυπτο. Κάποιος πρέπει να καταδιωχθεί άμεσα. Για διάφορους λόγους, η αιγυπτιακή κυβέρνηση θα ήταν πολύ πιθανό να υποδεχτεί έναν αντί να αφήσει το θέμα στις ιδιοτροπίες του αιγυπτιακού δικαστικού συστήματος. Η Αίγυπτος θα ήθελε πολύ να επιβεβαιώσει τη στρατηγική της συμμαχία με τις ΗΠΑ (κατά τη γραμμή εκείνων με το Ισραήλ ή την Ιορδανία) και υπό το πρίσμα του ρόλου των ΗΠΑ στην προσπάθεια επίλυσης του αδιεξόδου της GERD, με την Αίγυπτο είναι πιθανό να είναι πιο δεκτική στο προτεραιότητες των ΗΠΑ. Θα είναι επίσης πρόθυμη να επιβεβαιώσει την αξία της ως περιφερειακού εταίρου. Τελικά, είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ να επιβεβαιώσουν αυτή τη σχέση. Το κόστος ευκαιρίας είναι η εγκατάλειψη του εμπορίου (και της ήπιας ισχύος) προς την Ευρώπη, τη Ρωσία και την Κίνα.²¹⁸

²¹⁶ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

²¹⁷ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

²¹⁸ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 16-18, (Τελευταία

Από τη άλλη πλευρά **το Ιράν** αντιπροσωπεύει ένα σύνολο προκλήσεων, αν όχι άμεσες απειλές, για τα αμερικανικά συμφέροντα στη Μέση Ανατολή. Από το συνεχιζόμενο πρόγραμμα πυρηνικών και βαλλιστικών πυραύλων έως τις επεκτατικές και ιδεολογικά καθοδηγούμενες αντιαμερικανικές περιφερειακές πολιτικές έως τις αυξανόμενες στρατιωτικές και μυστικές συνεργασίες με τη Ρωσία και την Κίνα, οι ενέργειες του Ιράν μπορούν να υπονομεύσουν σε μεγάλο βαθμό τα αμερικανικά συμφέροντα στην ευρύτερη Μέση Ανατολή. Η Ισλαμική Δημοκρατία βρίσκεται σε μια σημαντική καμπή. Ο Ανώτατος Ηγέτης Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ είναι σχεδόν 82 ετών και το ζήτημα της διαδοχής έχει ήδη φουντώσει. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας μπορεί να διαμορφώσει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική τροχιά της Ισλαμικής Δημοκρατίας ανάλογα με το ποια φατρία, είτε είναι οι λεγόμενοι μετριοπαθείς είτε οι σκληροπυρηνικοί, να εξασφαλίζει την κορυφαία έδρα.²¹⁹

Το συντομότερο δυνατό, οι ΗΠΑ πρέπει να καταλήξουν σε ένα στρατηγικό όραμα για το πώς να αντιμετωπίσουν τις διάφορες προκλήσεις που θέτει η Τεχεράνη. Όσον αφορά το πυρηνικό ζήτημα, η Ουάσιγκτον πρέπει να αποφασίσει εάν θέλει να επιστρέψει στην πυρηνική συμφωνία του 2015 όπως υπογράφηκε. Εναλλακτικά, έχει επαρκή μόχλευση για να πείσει τους Ευρωπαίους ιδίως ότι πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις και η εξασφάλιση της αποδοχής της Τεχεράνης να επιβάλει περιορισμούς στο πρόγραμμα βαλλιστικών πυραύλων της ως τρόπο άμβλυνσης των ανησυχιών των συμμάχων των ΗΠΑ στην Μέση Ανατολή. Ταυτόχρονα, για να αποφευχθεί ένας πόλεμος με το Ιράν, η Ουάσιγκτον πρέπει να σκεφτεί προσεκτικά πώς να παράσχει ευκαιρίες στην Τεχεράνη ώστε να αποκλιμακωθεί η ένταση και να συμφωνήσει να κάνει το είδος των παραχωρήσεων που επιδιώκουν οι ΗΠΑ.²²⁰ Για να συμβεί αυτό, η Ουάσιγκτον και η Τεχεράνη πρέπει και οι δύο να εργαστούν προς μια περιφερειακή διαδικασία ύφεσης που θα περιλαμβάνει τις ΗΠΑ, το Ιράν και άλλους βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Ο κατάλογος των διαφορών ΗΠΑ-Ιράν είναι μακρύς και ο διαχωρισμός των αρχείων είναι απαραίτητος, αλλά μια διαδικασία βήμα προς βήμα μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία της έλλειψης εμπιστοσύνης στην καλή θέληση του άλλου.

Οι ΗΠΑ πρέπει να πείσουν το Ιράν να ξεκινήσει άμεσες διαπραγματεύσεις σχετικά με τις περιφερειακές του δράσεις, ιδίως την ανατροπή του μοντέλου πληρεξουσίου. Αλλά για να πετύχει αυτό, η Ουάσιγκτον πρέπει να είναι έτοιμη να

επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²¹⁹ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 20, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²²⁰ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 20, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

προσφέρει κάποια αμοιβαιότητα απέναντι σε αυτά που η Τεχεράνη κρίνει ότι είναι τα τρωτά σημεία της ασφάλειας και το εθνικό της συμφέρον. Η διπλωματική προσέγγιση μπορεί να προωθήσει αυτόν τον στόχο, αλλά και η περιορισμένη κινητική δράση που θα διαμορφώσει την περιφερειακή ατζέντα του Ιράν. Οι προσπάθειες του Ιράν θα απαιτήσουν επίσης την οικοδόμηση συμμαχιών σε χώρες όπως το Ιράκ και τον Λίβανο και την εκ νέου εμπλοκή των παλαιστινιακών ομάδων. Είναι προς το συμφέρον των ΗΠΑ να αδράξει η Ισλαμική Δημοκρατία τη διαδικασία διαδοχής για να ωθήσει τη χώρα προς την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης. Ανεξάρτητα από το αν η Ισλαμική Δημοκρατία είναι σε θέση ή όχι να αλλάξει πορεία, η Ουάσιγκτον θα πρέπει, σε οποιαδήποτε διπλωματική διαδικασία, να παραμείνει αφοσιωμένη στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ιρανικού λαού.²²¹ Ο ιρανικός λαός παραμένει στη συντριπτική πλειοψηφία υπέρ της εξομάλυνσης των σχέσεων με τις ΗΠΑ και προσφέρει μια σημαντική ευκαιρία για την αμερικανική διπλωματία.²²²

Για το λόγο αυτό προτείνεται η διατήρηση στενής συνεργασίας με τους ευρωπαϊούς συμμάχους για την αποτροπή του Ιράν από το να γίνει κράτος με πυρηνικά όπλα. Να συνεχιστεί ο διάλογος με το Ιράν σχετικά με το εύρος του οπλοστασίου των βαλλιστικών πυραύλων και τις περιφερειακές του δραστηριότητες και να είναι έτοιμοι για την εφαρμογή μιας αξιόπιστης στρατηγικής καρότου και μαστίγιου. Η κυβέρνηση Μπάιντεν θα πρέπει να είναι έτοιμη να δείξει ότι οι ΗΠΑ θα αποσύρουν τους μη κρατικούς μαχητικούς παράγοντες με πλήρη ισχύ, εάν χρειαστεί για να διαμορφώσουν την Τεχεράνη υπολογισμούς κόστους-οφέλους.²²³ Οι ΗΠΑ θα πρέπει να αναζητήσουν τρόπους για να πείσουν το Ιράν ότι η αντικατάσταση μιας ιδεολογικής εξωτερικής πολιτικής για την επιδίωξη απτών ιρανικών εθνικών συμφερόντων θα ωφελήσει έναν ανήσυχο ιρανικό πληθυσμό. Ο ιρανικός λαός είναι τελικά φιλοαμερικανός και θα πρέπει να είναι η προτεραιότητα της Ουάσιγκτον να μην χάσει το Ιράν από τη Ρωσία και την Κίνα για άλλη μια γενιά.

Η μακροχρόνια στρατηγική σχέση μεταξύ των ΗΠΑ και του Ισραήλ περιλαμβάνει βασικά ζητήματα εθνικής ασφάλειας σε βάθος και επιχειρησιακή συνεργασία, όπως το Ιράν, το ISIS, η Συρία, ο Λίβανος κ.λπ. Υπό τις κυβερνήσεις Ντ. Τραμπ και Νετανιάχου, το επίπεδο συντονισμού και συνεργασίας αυξήθηκε, ιδίως στα δύο βασικά ζητήματα διμερούς ενδιαφέροντος: Ιράν-πυρηνικά (και συνολική

²²¹ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 20, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²²² Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 20, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²²³ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East? , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

πολιτική Ιράν) και στη συνέχεια Ισραηλινο-Παλαιστινιακή/Ισραηλινο-Αραβική σύγκρουση. Αμφιλεγόμενες ενέργειες της κυβέρνησης Τραμπ, όπως η απόφαση του Δεκεμβρίου 2017 να αναγνωρίσει την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ και η διακήρυξη του Νοεμβρίου 2019 ότι οι εποικισμοί δεν είναι παράνομοι, που ανέτρεψαν δεκαετίες πολιτικής των ΗΠΑ και αφήφισαν μακροχρόνιες διεθνείς συναινέσεις, έκαναν αγαπητή την κυβέρνηση στον Νετανιάχου. Η απελευθέρωση του σχεδίου Ντ. Τραμπ τον Ιανουάριο του 2020 βάθυνε ορισμένες από αυτές τις ρήξεις. Ωστόσο, οι Συμφωνίες του Αβραάμ δημιούργησαν κάποια νέα και πιο θετική ώθηση στην περιοχή προς το τέλος του 2020.²²⁴

Ενώ οι προηγούμενες κυβερνήσεις των ΗΠΑ είχαν προσδιορίσει τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου και βιώσιμου παλαιστινιακού κράτους που θα ζει δίπλα στο κράτος του Ισραήλ, ή μια λύση δύο κρατών, ως «ζωτικό συμφέρον εθνικής ασφάλειας», η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ απομακρύνθηκε από αυτό το όραμα. Το σχέδιο Ντ. Τραμπ απέδωσε την ιδέα, αλλά ουσιαστικά την απέκλεισε, προσφέροντας στους Παλαιστίνιους μια αυτονομία στο 70% της Δυτικής Όχθης και εξαρτώντας την «πολιτεία» σε πολλαπλά μη ρεαλιστικά τεστ. Η κυβέρνηση έφτασε στο σημείο να συγκαλέσει μια κοινή επιτροπή χαρτογράφησης ΗΠΑ-Ισραήλ για να εντοπίσει τμήματα της Δυτικής Όχθης για πιθανή προσάρτηση από το Ισραήλ.²²⁵ Οι Παλαιστίνιοι, που δεν συμμετείχαν στην ανάπτυξή του, απέρριψαν το σχέδιο στο σύνολό του. Σε πολυμερές επίπεδο οργανισμοί όπως ο Αραβικός Σύνδεσμος, ο Οργανισμός Ισλαμικής Συνεργασίας και η Ευρωπαϊκή Ένωση απέρριψαν επίσης την ιδέα ότι το σχέδιο θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως βάση για μελλοντικές διαπραγματεύσεις. Οι διμερείς αντιδράσεις, ωστόσο, ήταν πιο αποχρώσεις και κάποιες θετικές.

Η ταραχώδης πολιτική σκηνή του Ισραήλ με τον τέταρτο διαδοχικό γύρο γενικών εκλογών μέσα σε δύο χρόνια, παγκόσμιο ρεκόρ είναι μια ευκαιρία για τις ΗΠΑ να εμπλακούν σε ευρύτερα τμήματα του ισραηλινού πολιτικού φάσματος και να προωθήσουν τα διάφορα μακροπρόθεσμα συμφέροντά τους. όπως φάνηκε ήδη από την ακύρωση του μονομερούς σχεδίου προσάρτησης. Από την πλευρά των ΗΠΑ, ο δικομματισμός πρέπει να αποκατασταθεί ως η σταθερή, μακροχρόνια βάση για τις σχέσεις ΗΠΑ-Ισραήλ.²²⁶ Από την πλευρά του Ισραήλ, όπου ο πολιτικός χάρτης είναι

²²⁴ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 23-24, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²²⁵ Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

²²⁶ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.: 23-24, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

πολύ πιο ασταθής και ρευστός, η ευρύτερη δυνατή πολυκομματική συναίνεση θα πρέπει να είναι ο διαρκής στόχος.

Από τότε που ανατράπηκε ο Μοαμάρ Καντάφι το 2011, η **Λιβύη** δεν μπόρεσε να επιτύχει πολιτική σταθερότητα. Μέχρι το 2014, η Λιβύη αντιμετώπισε έναν μίνι εμφύλιο πόλεμο μεταξύ μιας κυβέρνησης που εδρεύει στην Τρίπολη που υποστηρίζεται από την Τουρκία και το Κατάρ και μιας κυβέρνησης με έδρα το Τομπρούκ στα ανατολικά που υποστηρίζεται από την Αίγυπτο, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και τη Σαουδική Αραβία.²²⁷ Μια πολιτική συμφωνία του Δεκεμβρίου 2015 με τη μεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών για μια Κυβέρνηση Εθνικής Συμφωνίας (GNA) με έδρα την Τρίπολη υποτίθεται ότι θα παρείχε μια μετάβαση σε ένα νέο σύνταγμα και εκλογές. Αντίθετα, οδήγησε σε μια συνεχή διαίρεση Ανατολής-Δύσης, προσπάθειες του ισχυρού άνδρα της Λιβύης Khalifa Hifter να επιβάλει στρατιωτική κυριαρχία ενός ατόμου σε ολόκληρη τη χώρα και σε επανάληψη ενός ανανεωμένου και συνεχιζόμενου πολέμου αντιπροσώπων. Εκτός από τον εμφύλιο της, η Λιβύη εξακολουθεί να αντιμετωπίζει κάποιο κίνδυνο πολέμου με πληρεξούσια, λόγω της συνεχιζόμενης παρουσίας στη Λιβύη των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων που υποστηρίζουν κάθε πλευρά.²²⁸

Από τον Ιανουάριο του 2020, οι δυνάμεις του Hifter και μια σειρά άλλων εκβιαστών έχουν επανειλημμένα αποτρέψει την εξαγωγή πετρελαίου της Λιβύης. Η οικονομία της Λιβύης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τα έσοδα από το πετρέλαιο, τα οποία είναι κατ' αρχήν επαρκή για να καλύπτουν τις βασικές ανάγκες και των 6,5 εκατομμυρίων Λιβύων. Ο τερματισμός του εκβιασμού του πετρελαίου και η δημιουργία μιας δίκαιης κατανομής αυτών των εσόδων παραμένει κεντρικό στοιχείο οποιασδήποτε περαιτέρω πολιτικής συμφωνίας που θα επέτρεπε στη Λιβύη να προχωρήσει.²²⁹ Η ανεπίλυτη σύγκρουση οδήγησε στον εκτοπισμό εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων λόγω του πολέμου και σε συνεχείς απώλειες από τοποθετήσεις εκρηκτικών μηχανισμών. Εξακολουθεί επίσης να εμποδίζει την πρόοδο στην αντιμετώπιση της χρήσης της Λιβύης για λαθραία μεταφορά μεταναστών στην Ευρώπη. Τέλος, δημιουργεί ανανεωμένες ευκαιρίες για τους τρομοκράτες, συμπεριλαμβανομένου του ISIS να ανακαταλάβει το λιβυκό έδαφος που έχασε από

---

²²⁷ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

²²⁸ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 30-31, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021)

²²⁹ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

τις κοινές προσπάθειες της Λιβύης για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας των ΗΠΑ το 2016.²³⁰

Κάποιες πιθανές λύσεις είναι να αποτραπεί η Λιβύη από το να γίνει ασφαλές καταφύγιο τρομοκρατών. Ο ανανεωμένος τρομοκρατικός έλεγχος του εδάφους θα απειλούσε τη σταθερότητα και την ασφάλεια της Λιβύης, του Μαγκρέμπ συνολικά, του Σαχέλ και της Ευρώπης. Ο κίνδυνος της ανατολικής απόσχισης, με τη βοήθεια και την υποβοήθηση της Αιγύπτου, της Ρωσίας και των ΗΑΕ, είναι υπαρκτός. Οι προσπάθειες για διαίρεση της χώρας κινδυνεύουν να δημιουργήσουν μακροπρόθεσμες πολιτικές, καταστροφές ασφαλείας, οικονομικές και ανθρωπιστικές καταστροφές. Επίσης επιτακτική είναι η ανάγκη για καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και της εγκληματικότητας. Η εξάπλωση της εγκληματικής δραστηριότητας κινδυνεύει να αποσταθεροποιήσει τη Λιβύη, τους αφρικανούς γείτονές της και τους ευρωπαϊκούς, ειδικά από το λαθρεμπόριο μεταναστών. Η προώθηση του κράτους δικαίου και της δικαιοσύνης εκτός από την αστυνόμευση θα είναι σημαντική για την οικοδόμηση υποστήριξης προς τη λιβυκή κυβέρνηση από την πλευρά του λιβυκού λαού.

Επίσης θα πρέπει να υποστηριχθεί ενεργά το Φόρουμ Πολιτικού Διαλόγου της Λιβύης που υποστηρίζεται από τον ΟΗΕ και το σχέδιό του για μετάβαση στις εκλογές που έχουν προγραμματιστεί για τις 24 Δεκεμβρίου 2021, την 70ή επέτειο της ανεξαρτησίας της Λιβύης. Η ενεργός υποστήριξη των ΗΠΑ σε αυτή τη διαδικασία είναι ιδιαίτερα σημαντική τώρα, με τον διορισμό του πρώην υπουργού Εξωτερικών της Σλοβακίας Γιαν Κούμπις ως νέου επικεφαλής της Αποστολής Υποστήριξης του ΟΗΕ στη Λιβύη στις 15 Ιανουαρίου, εν μέσω συνεχιζόμενων προσπαθειών από εγχώριους και ξένους σπόιλερ να την παρακάμψουν ή να την υπονομεύσουν. Να πιάσουν τους ξένους παρεμβαίνοντες να απομακρύνουν τις στρατιωτικές δυνάμεις και τους μισθοφόρους τους, με συγκεκριμένες συνέπειες εάν δεν το κάνουν. Να υποστηρίξουν την ανάπτυξη της Λιβύης ενός ενοποιημένου συστήματος ασφαλείας στο οποίο ένα εθνικό ίδρυμα υπό την ηγεσία των πολιτών διατηρεί το μονοπώλιο στη χρήση βίας, συμπληρωμένο από την τοπική αστυνομία. Θα είναι δύσκολο να αντιμετωπίσεις πολιτοφυλακές²³¹. Η Λιβύη θα χρειαστεί βοήθεια από τις ΗΠΑ και άλλους καλοπροαίρετους παράγοντες για να το κάνει. Αν δούμε τη σημαία των ΗΠΑ να κυματίζει ξανά στη Λιβύη, θα σήμαινε ανανεωμένη αμερικανική δέσμευση στον λιβυκό λαό και θα ενημερώσει τις άλλες χώρες ότι οι ΗΠΑ είναι και πάλι μια υπολογίσιμη δύναμη για το μέλλον της Λιβύης.

Στο κομμάτι που αφορά τη **Συρία**, οι συνομιλίες υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για το συριακό σύνταγμα βρίσκονται σε αδιέξοδο και, σε κάθε περίπτωση, δεν

²³⁰ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 30-31, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021)

²³¹ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020),(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

αντιμετωπίζουν τα υποκείμενα ζητήματα που πυροδότησαν την εξέγερση του 2011 και την επακόλουθη κλιμάκωση στον εμφύλιο πόλεμο.²³² Η Ρωσία έχει επεκτείνει τον υλικότεχνικό της κόμβο και τη στρατιωτική διείσδυσή της στον συριακό στρατό τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Ωστόσο, η Ρωσία παρενέβη για να σώσει το καθεστώς Άσαντ και δεν θα επιδιώξει να επιβάλει αποσταθεροποιητικές παραχωρήσεις στον Άσαντ και την κλίκα του. Αντίθετα, η Μόσχα θέλει να δει τη Δαμασκό να επαναφέρει τον έλεγχο σε ολόκληρη τη Συρία με τη βοήθειά της. Οι Ρώσοι δεν αισθάνονται άνετα με την αυξημένη ιρανική επιρροή στη Συρία και έδωσαν το πράσινο φως για τις συνεχείς ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές εναντίον ιρανικών στόχων. Οι Ρώσοι δεν θέλουν, ωστόσο, οι ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές να υπονομεύσουν την εύθραυστη σταθερότητα της συριακής κυβέρνησης.²³³

Η Ρωσία και η Τουρκία συντονίζονται σε περιορισμένο βαθμό γύρω από την εμπόλεμη βορειοδυτική Συρία, αλλά απέχουν πολύ από το να καταλήξουν σε οποιοδήποτε είδος διαρκούς διευθέτησης για την ελεγχόμενη από την αντιπολίτευση επαρχία Ιντλίμπ. Η Άγκυρα θα προσπαθήσει να εμποδίσει το YPG και το πολιτικό του μέτωπο να ενταχθούν σε οποιαδήποτε σημαντική πολιτική οδό διαπραγμάτευσης. Πάνω από τέσσερα χρόνια, η αμερικανική στρατιωτική ανάπτυξη και έλεγχος των μικρών κοιτασμάτων πετρελαίου στην ανατολική Συρία δεν μεταφράστηκε ποτέ σε χρήσιμη μόχλευση. Οι Ρώσοι, οι Ιρανοί και η κυβέρνηση Άσαντ θα περιμένουν τους Αμερικανούς.²³⁴

Η Συρία δεν ήταν ποτέ ζωτικής σημασίας για τη θέση της Αμερικής στη Μέση Ανατολή. Για 40 χρόνια η Δαμασκός είναι ευθυγραμμισμένη με τη Μόσχα και την Τεχεράνη. Η πραγματικότητα είναι ότι ο αμερικανικός έλεγχος της ανατολικής Συρίας και η συμπληρωματική οικονομική πίεση δεν θα αποσπάσουν τη μεταρρύθμιση από μια αποδυναμωμένη αλλά αμετανόητη κυβέρνηση Άσαντ της οποίας οι σύμμαχοι δεν θα αποδεχτούν την κατάρρευσή της. Το Ισραήλ μπορεί να περιορίσει μονομερώς το ιρανικό πυραυλικό πρόγραμμα στη Συρία και η Ρωσία σιωπηρά βοηθά. Δεν απαιτείται αμερικανική στρατιωτική παρουσία στη Συρία για να βοηθήσει το Ισραήλ.²³⁵ Ωστόσο, οι δυνάμεις των ΗΠΑ στη Συρία κινδυνεύουν να επιτεθούν από πολιτοφυλακές που ευθυγραμμίζονται με τη Δαμασκό, την Τεχεράνη

---

²³² Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021) <https://www.mei.edu/sites/default/files/2021-03/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

²³³ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 40-42, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021)

²³⁴ Yossi Mekelberg, Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?, (4 Aug 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021) <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

²³⁵ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

και την Άγκυρα και αυτές οι κυβερνήσεις, όχι οι ΗΠΑ, θα καθορίσουν οποιαδήποτε μελλοντική κλιμάκωση.

Προτείνεται λοιπόν μια συνεργασία με την Άγκυρα και τη Μόσχα για την οριστικοποίηση μιας συμφωνίας ασφαλείας σύμφωνα με την οποία η ρωσική κυβέρνηση θα αναλάβει τον έλεγχο της ανατολικής Συρίας και των κοιτασμάτων πετρελαίου της σε συντονισμό με την παράταξη των Κούρδων της Συρίας YPG και τις συμμαχικές Συριακές Δημοκρατικές Δυνάμεις (SDF). Η Ρωσία θα χρειαστεί να στείλει περισσότερες δυνάμεις.²³⁶ Εάν η Μόσχα μπλοκάρει τη διασυνοριακή βοήθεια που κατευθύνεται από τον ΟΗΕ στη βορειοδυτική Συρία, αναστέλλεται η βοήθεια των ΗΠΑ για ανθρωπιστικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ έξω από τη Δαμασκό, αφήστε τη Ρωσία να αναλάβει την πλήρη ευθύνη με τον σύμμαχό της στη συριακή κυβέρνηση για τη διατροφή των πληθυσμών υπό τον έλεγχό τους, ενώ οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους αναλαμβάνουν το διαχειριστικό ρόλο του ΟΗΕ για τη διασυνοριακή βοήθεια στη βορειοδυτική Συρία. Η ανάληψη αυτού του ρόλου θα είναι μια μεγάλη πρόκληση για την USAID και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ.²³⁷ Αύξηση των δαπανών για βοήθεια προς τους πρόσφυγες στον Λίβανο (προτεραιότητα), την Ιορδανία και την Τουρκία για να αποτραπεί ένα άλλο κίνημα προσφύγων.

Από την άλλη πλευρά, η Τουρκία γίνεται όλο και πιο αυταρχική υπό τον Πρόεδρο Ερντογάν. Έχει καταστρέψει τους δημοκρατικούς θεσμούς σε μια αυταρχική αρπαγή εξουσίας, οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εκτεταμένες, η κυβερνητική καταστολή των διαφωνούντων έχει ενταθεί, το δικαστικό σώμα έχει πολιτικοποιηθεί και το κράτος δικαίου έχει συστηματικά καταργηθεί. Στην Τουρκία ζουν περίπου 4 εκατομμύρια Σύριοι πρόσφυγες.²³⁸ Η εθνικιστική αντίδραση κατά των Σύριων έχει αυξηθεί πρόσφατα λόγω των αυξανόμενων οικονομικών προβλημάτων της χώρας.²³⁹

Η Τουρκία έχει καλλιεργήσει στενές σχέσεις με τη Ρωσία τα τελευταία χρόνια. Εξαρτάται ήδη από τη Ρωσία για ενέργεια και εμπόριο, και πρέπει να συνεργαστεί με τη Μόσχα στη Συρία. Έχει εμβαθύνει και τους αμυντικούς δεσμούς. Αγόρασε το ρωσικό σύστημα αντιπυραυλικής άμυνας S-400 και πρόσφατα δοκίμασε

---

²³⁶ Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

²³⁷ Nabil Fahmy (2020), How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

²³⁸ Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

²³⁹ Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward, σελ.: 47-48, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021)

το σύστημα. Ο πρόεδρος Ερντογάν είπε ότι η Τουρκία θα συνομιλήσει με τη Ρωσία για την αγορά δεύτερης σειράς πυραύλων S-400 και έχει εκφράσει ενδιαφέρον για την αγορά ρωσικών μαχητικών αεροσκαφών Stealth. Τον Οκτώβριο του 2020, ο Ερντογάν απείλησε με νέα στρατιωτική επιχείρηση κατά των Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων (SDF) υπό την ηγεσία των Κούρδων. Ομάδες που υποστηρίζονται από την Τουρκία βομβάρδισαν την Ayn Issa και άλλα μικρά χωριά στη βορειοανατολική Συρία σε ένδειξη ότι η Τουρκία μπορεί να σχεδιάζει μια στρατιωτική επιχείρηση για να καταλάβει την Ayn Issa από τους Κούρδους. Η Τουρκία παρενέβη στρατιωτικά στον πόλεμο της Λιβύης για να υποστηρίξει την κυβέρνηση της Τρίπολης. Η Τουρκία έχει αρκετές χιλιάδες στρατιωτικό προσωπικό καθώς και δύο μόνιμες βάσεις στη χώρα και μετέφερε εκεί χιλιάδες μαχητές της συριακής αντιπολίτευσης.²⁴⁰

Η Τουρκία βρίσκεται σε διαμάχη με την Ελλάδα και την Κύπρο στην ανατολική Μεσόγειο για πολλά ζητήματα, όπως το διαιρεμένο νησί της Κύπρου, τα δικαιώματα γεώτρησης ενέργειας και τα θαλάσσια σύνορα. Η Τουρκία έχει εύλογες ανησυχίες στην περιοχή, αλλά η χρήση της διπλωματίας των κανονιοφόρων αύξησε τις εντάσεις, αυξάνοντας το φάσμα της αντιπαράθεσης μεταξύ των συμμάχων του ΝΑΤΟ. Αρκετές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας και των ΗΑΕ, έχουν υποστηρίξει τη στρατιωτική τους υποστήριξη στην Ελλάδα και την Κύπρο, ενώ η υπογραφή συμφωνίας θαλάσσιας οριοθέτησης από την Τουρκία με την κυβέρνηση της Τρίπολης που επικαλύπτεται με την περιοχή που η Ελλάδα θεωρεί μέρος της υφαλοκρηπίδας της επιδείνωσε την κατάσταση.²⁴¹

Η αποτυχία της Τουρκίας να βρει μια ειρηνική λύση στο επί δεκαετίες «κουρδικό πρόβλημα» της, προκαλεί προβλήματα στις σχέσεις Τουρκίας-ΗΠΑ καθώς και την πολιτική των ΗΠΑ στη Συρία λόγω της συνεχιζόμενης συνεργασίας της Αμερικής με την συριακή κουρδική πολιτοφυλακή γνωστή ως Μονάδες Προστασίας του Λαού (YPG), την οποία η Άγκυρα θεωρεί τρομοκρατική οργάνωση, στον αγώνα κατά του ISIS. Μια άλλη τουρκική στρατιωτική εισβολή κατά των SDF θα έθετε σε κίνδυνο την κατάπαυση του πυρός με την ομάδα με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ, η οποία έχει ήδη παραβιαστεί πολλές φορές, και θα απειλούσε τα κέρδη στην εκστρατεία κατά του ISIS και θα οδηγούσε σε περαιτέρω αστάθεια και αιματοχυσία στην περιοχή. Ο αυξανόμενος αυταρχισμός στην Τουρκία οδηγεί σε μια εξωτερική πολιτική που βασίζεται περισσότερο στην ιδεολογία.²⁴² Η Τουρκία ακολουθεί μια ισλαμιστική και εθνικιστική πολιτική στη Μέση Ανατολή από την αρχή των

²⁴⁰ Nicholas Danforth : «Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY», February 2021, σελ.:2-8 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021) <https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey/>

²⁴¹ Αλέξανδρος Π. Μαλλιός: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.:21-23, 45-54

²⁴² Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

αραβικών εξεγέρσεων, η οποία έχει υπονομεύσει τους στόχους των ΗΠΑ στην περιοχή και έχει απομακρύνει την Τουρκία από τη δυτική συμμαχία.

Προτείνεται λοιπόν η υποστήριξη προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί για τη βελτίωση των ευκαιριών διαβίωσης των Σύριων προσφύγων, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων που αυξάνουν τη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό. Επίσης να αυξηθούν οι χώροι επανεγκατάστασης προσφύγων από την Τουρκία. Η επικοινωνία με την Άγκυρα θα ξεκαθαρίσει ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ θα επιβάλει σκληρότερες κυρώσεις που θα είχαν σημαντικό αντίκτυπο στη στρατιωτική ετοιμότητα της χώρας εάν η Άγκυρα αγοράσει περαιτέρω ρωσικά συστήματα. Εάν η Τουρκία συμφωνήσει να μην θέσει σε λειτουργία τους S-400 ή να αγοράσει πρόσθετα ρωσικά συστήματα, η Τουρκία μπορεί να επανεισαχθεί στο πρόγραμμα F-35.²⁴³ Οι ΗΠΑ θα πρέπει να παίξουν τον έντιμο μεσολαβητή μεταξύ των μερών και να εργαστούν για τη δημιουργία περαιτέρω μηχανισμών για την αποφυγή στρατιωτικής κλιμάκωσης και την οικοδόμηση της συνοχής του NATO.²⁴⁴ Η προσφορά στην Τουρκία μιας θέσης στο τραπέζι του East Med Gas Forum, που ξεκίνησε από αρκετούς μεσογειακούς συμμάχους των ΗΠΑ, θα μπορούσε να θέσει μια θετική ατζέντα για περαιτέρω συνομιλίες μεταξύ των μερών. Τέλος οι ΗΠΑ θα πρέπει να συνεχίσουν να καλούν την Τουρκία να σταματήσει τη στρατιωτική της επέμβαση στη Λιβύη.

---

²⁴³ Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021) https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

²⁴⁴ Nicholas Danforth : «Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY», February 2021, σελ.:2-8 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021) <https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey/>

Συμπεράσματα

Όταν καλούμαστε να συγκρίνουμε τις πολιτικές που εφάρμοσε η κυβέρνηση Ντ. Τραμπ σχετικά με την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ στην περιοχή με αυτές του Μπαράκ Ομπάμα ή την Ατζέντα Εξωτερικής Πολιτικής Μπάιντεν, μπορούμε να δούμε ότι η κυβέρνηση Ομπάμα είχε σαφείς, ακριβείς στόχους σχετικά με χώρες της Ανατολικής Μεσογείου η εξωτερική πολιτική ήταν σύμφωνη με τις παραδοσιακά ιστορικές απόψεις των ΗΠΑ σχετικά με την αμερικανική ηγεμονία. Όπως εξήγησε ο καθηγητής διεθνών σπουδών, Joel Migdal, «Ο ορισμός των συμφερόντων των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή ήταν σχετικά σταθερός τα τελευταία 60 χρόνια, παρά τις σημαντικές παγκόσμιες και διαρθρωτικές αλλαγές». Η κυβέρνηση Τραμπ δεν είχε εκπονήσει μια ακριβή εξωτερική πολιτική σχετικά με την Ανατολική Μεσόγειο και ευρύτερα με την περιοχή της Μέσης Ανατολής, με την ίδια ευαισθησία που φαίνεται να είχαν πράξει οι προηγούμενες κυβερνήσεις.

Στις προεκλογικές του δεσμεύσεις σχετικά με την εξωτερική πολιτική που θα ακολουθούσε ο Αμερικανός Πρόεδρος Ντ. Τραμπ υποσχέθηκε να απαλλάξει τον πλανήτη από το ISIS και να σταθεροποιήσει την περιοχή της ανατολικής Μεσογείου με άλλα μέσα εκτός από την ανοικοδόμηση εθνών. Το δόγμα του «America First Foreign Policy», το οποίο κυκλοφόρησε από τον Λευκό Οίκο τον Ιανουάριο του 2017, κάνει λόγο για «...άσκηση μιας εξωτερικής πολιτικής βασισμένης στα αμερικανικά συμφέροντα»²⁴⁵. Εφόσον δεν υπήρξε απειλή για τις ΗΠΑ, δεν υπήρξε και ανάγκη για άμεση αμερικανική στρατιωτική ανάμειξη επομένως δεν ήταν απαραίτητο να «χτυπηθούν» οι κυβερνήσεις και να ανοικοδομηθούν έθνη. Στον απόηχο λοιπόν της διακυβέρνησης προέδρου Τραμπ θα λέγαμε πως χειρίστηκε με αστάθεια τις προκλήσεις που διαδραματίστηκαν στην περιοχή, γεγονός που αποτέλεσε βασικό παράγοντα αποσταθεροποίησης.²⁴⁶

Στο κομμάτι της Συρίας, υπήρξε ανά τα χρόνια μια αλληλουχία αντικρουόμενων διαταγών σχετικά με την παρουσία η μη στρατιωτικών δυνάμεων στην περιοχή με πρόσχημα την αντιμετώπιση του ISIS. Μετά την επικράτηση επί του Χαλιφάτου και τη δολοφονία του αρχηγού του, Αμπού Μπακρ αλ Μπαγκντάντι, τον Οκτώβριο του 2019 υποστηρίχτηκε η απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων, η οποία όμως δεν ολοκληρώθηκε ποτέ ενώ εν τέλει ατόνησε. Αυτή όμως η ρευστή κατάσταση έδωσε βήμα σε έτερους ανταγωνιστές όπως η Ρωσία, το Ιράν και η Τουρκία να εδραιώσουν την παρουσία τους στην περιοχή ιδρύοντας στρατιωτικές βάσεις για υποστήριξη της Κυβέρνησης Άσαντ, καθιστώντας τις ΗΠΑ δευτερεύοντα δρώντα στην περιοχή.

²⁴⁵ LCol G.A.J.F. Gauvin(2017), *TRUMP'S FOREIGN POLICY FOR THE MIDDLE EAST: AN ACE OR A DEUCE?*, CANADIAN FORCES COLLEGE, σελ 7 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 28/12/2021), <https://www.cfc.forces.gc.ca/259/290/402/305/gauvin.pdf>

²⁴⁶ LCol G.A.J.F. Gauvin(2017), *TRUMP'S FOREIGN POLICY FOR THE MIDDLE EAST: AN ACE OR A DEUCE?*, CANADIAN FORCES COLLEGE, σελ 8 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 28/12/2021), <https://www.cfc.forces.gc.ca/259/290/402/305/gauvin.pdf>

Μία πιο διεισδυτική ματιά θα μας επέτρεπε να προσέξουμε τις αστάθειες της πολιτικής του Ντόναλντ Τραμπ και στην περίπτωση της Τουρκίας. Από τη μία πλευρά, φιλοξένησε τον Πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν τον Νοέμβριο του 2019, θεωρώντας τον ως παγκόσμιο εταίρο και από την άλλη πλευρά, αγνόησε τους αυξανόμενους δεσμούς μεταξύ Ρωσίας και Τουρκίας και την πώληση ρωσικών αντιαεροπορικών πυραύλων S-400²⁴⁷ στην Τουρκία. Οι ΗΠΑ αντέδρασαν μετριοπαθέστερα στην πρόκληση που έθεσε η Τουρκία ως κράτος μέλος του ΝΑΤΟ, και δεν ενήργησαν για να αντιμετωπίσουν τις επιθετικές κινήσεις της Τουρκίας στη Λιβύη. Τόσο η στρατιωτική εμπλοκή της εκεί όσο και η σήμανση θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Τουρκίας και Λιβύης αποτέλεσαν βραχνά στις φιλοδοξίες Ελλάδας, Ισραήλ, Αιγύπτου και Κύπρου, καταδεικνύοντας σαφέστατα την αδυναμία των ΗΠΑ να επιβάλλουν τη βούλησή τους και να ελέγξουν τις ισορροπίες ισχύος στην περιοχή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αναφορικά με το Ισραήλ η κυβέρνηση Τραμπ είχε εγκαταλείψει την πολιτική των προκατόχων της. Αναγνώρισε την Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα του Ισραήλ, αναγνώρισε την ισραηλινή κυριαρχία στα κατεχόμενα συριακά Υψίπεδα του Γκολάν και γενικότερα βοήθησε στην εξομάλυνση των δεσμών μεταξύ του Ισραήλ, Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και του Μπαχρέιν. Εντούτοις όξυνε τις σχέσεις ανάμεσα στην Παλαιστινιακή Αρχή και το Ισραήλ καθώς αυτή η μονομερής διευκόλυνση της ισραηλινής πλευράς όπως ήταν φυσικό δεν θα γινόταν δεκτή από την απέναντι πλευρά καθιστώντας την ατμόσφαιρα στην περιοχή για μια ακόμη φορά τεταμένη.

Συνοψίζοντας λοιπόν καταλήγουμε ότι περίοδος της διακυβέρνησης Τράμπ λόγω της εσωστρέφειας που την χαρακτήρισε εκθρόνισαν τις ΗΠΑ από τον πρωταγωνιστικό ρόλο που είχαν στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Το κενό που δημιουργήθηκε έδωσε τη δυνατότητα σε περιφερειακές δυνάμεις να έχουν τον κύριο λόγο στις εξελίξεις και να αψηφήσουν το ρόλο του τοποτηρητή που είχαν οι Ηνωμένες πολιτείες έως σήμερα. Αυτές τις προκλήσεις καλείτε να αντιμετωπίσει η τωρινή κυβέρνηση του Τζο Μπάιντεν που έδειξε από την αρχή της ανόδου της στην εξουσία την επιθυμία της να διορθώσει τα κακώς κείμενα του παρελθόντος και έθεσε ως προτεραιότητα την αποκατάσταση των σχέσεων με τους παραδοσιακούς συμμάχους στην περιοχή. Ακολούθως ανακοίνωσε ότι θα εντείνει τις προσπάθειες ώστε να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες ανταγωνιστικές στρατιωτικές δυνάμεις με σκοπό τη μείωση των εντάσεων. Οι εντάσεις αυτές, σε περίπτωση αδυναμίας υλοποίησης του σχεδίου που έχει οραματιστεί ο Πρόεδρος Τζο Μπάιντεν στην περιοχή, πιθανότατα να τροφοδοτήσουν τον ανταγωνισμό αντιπροσώπων στις ζώνες εμφυλίου πολέμου, καθιστώντας ολόκληρη την περιοχή μια παγίδα σύγκρουσης.

---

²⁴⁷ Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς: Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018, σελ.: 45-54

Βιβλιογραφία

Andre Kaspi, Helene Harter, *Οι Αμερικανοί Πρόεδροι, από τον Τζορτζ Ουάσινγκτον ως τον Ντόναλντ Τραμπ*, Εκδόσεις Μεταίχμιο 2017

Michael Wolff, *Πυρ και Μανία στον Λευκό Οίκο*, Εκδόσεις Πατάκη, Μάιος 2018

Αλέξανδρος Π. Μαλλιός: *Στον Αστερισμό του Προέδρου Τραμπ: Η Νέα Τουρκία και Εμείς, Εθνική Στρατηγική Πολιτική Συνοχή και Αποτροπή*, Εκδόσεις Σιδέρη, , Απρίλιος 2018

Γιάννης Λούλης *Άνομος Κόσμος: Πώς φτάσαμε στην Εποχή Τραμπ*, Εκδόσεις Καστανιώτη , Αθήνα 2019

Θάνος Βερέμης, *ΗΠΑ: Εποχή Τραμπ, Μικρές Εισαγωγές*, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, Ιούνιος 2019

Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος, *«Από το Aberystwyth στον Τράμπ», Mare Nostrum; Μετατοπίσεις Ισχύος στον γεωπολιτικό Χάρτη της Μεσογείου*, Σωτήριος Ντάλης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2020

Στέργιος Μπαμπανάσης, Αθανάσιος Πλατιάς, Ιωάννης Σεϊμένης: *Οι Γεωπολιτικές αλλαγές στη Μεσόγειο και οι επιπτώσεις τους*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019

Σωτήριος Ντάλης *Ασφάλεια και Συνεργασία στη Μεσόγειο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη*, Κύκλος Σεμιναρίων 2017-18, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2019

Αρθρογραφία

Adrian Beaumont, Honorary Associate, School of Mathematics and Statistics, The University of Melbourne, US 2016 election final results: how Trump won December 17, 2016.

Ioannis N. Grigoriadis and Ümit Erol Aras, *US-Turkey Relations Hanging by a Thread: Trump's Re-Election*, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN & FOREIGN POLICY (ELIAMEP), σελ.:3-5 Athens, Greece (2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/1/2021), <https://www.eliamep.gr/en/publication/%CE%BF%CE%B9>

Phil Stewart, “U.S. warplanes strike Iran-backed militia in Iraq, Syria,” Reuters, June 28, 2021(Τελευταία επίσκεψη στην ιστοσελίδα 30/06/2021) <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-carries-out-air-strikes-against-iran-backed-militia-iraq-syria-2021-06-27/>

Aaron Stein and Robert Hamilton, *How America's Experience with Pakistan can help it deal with Turkey*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://warontherocks.com/2020/08/how-americas-experience-with-pakistan-can-help-it-deal-with-turkey/>

Abbas Mossalanejad, *The Middle East Security and Donald Trump's Grand Strategy, Postdoctoral on Strategic Policy Making and Full Professor of Political Sciences*, University of TEHRAN, Tehran, Iran, σελ.19-25, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021)

http://journal.iag.ir/article_60035_8054239e1007b462fbf31aa0bd33e3.pdf

Alastair Newton, Joe Biden and the Middle East, Global Policy (11 August 2020), (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/12/2021), <https://www.globalpolicyjournal.com/blog/11/08/2020/joe-biden-and-middle-east>

Brian Katulis, Peter Juul(2021), Seeking of a new balance for U.S- Policy in the Middle East, Center of American progress (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 18/9/2021), <https://www.americanprogress.org/article/seeking-new-balance-u-s-policy-middle-east/>

Brian Katoylis: «Αναζητώντας μια νέα ισορροπία για την πολιτική των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή Μια ματιά στους πρώτους 6 μήνες της κυβέρνησης Μπάιντεν», (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 18/9/2021)<https://www.americanprogress.org/article/seeking-new-balance-u-s-policy-middle-east/>

Calamur, K. (2016) , *Rex Tillerson's World: In His Own Words* , The Atlantic , Δεκέμβριος 2016

Charles W. Dunne: *Trump's Syria Decision and the Damage to US Foreign Policy*, Oct 22, 2019 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 2/12/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/trumps-syria-decision-and-the-damage-to-us-foreign-policy/>

D. Benaim, «*A Progressive Course Correction for U.S.–Saudi Relations*», The Century Foundation, 25 June 2020

Dareh Gregorian, «*Trump threatens to 'totally destroy and obliterate' Turkey's economy*» NBC News, October 7, 2019, <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-threatens-totally-destroyobliterate-turkey-s-economy-n1063366>.

Diego Pagliarulo (2017), *Donald Trump, the Middle East and American Foreign Policy*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 3/7/2021), <https://www.e-ir.info/2017/01/03/donald-trump-the-middle-east-and-american-foreign-policy>

Eric Lipton and Benjamin Weiser, *Turkish Bank Case Showed Erdogan's Influence With Trump*, The New York Times, October 19, 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 12/11/2021) <https://www.nytimes.com/2020/10/29/us/politics/trump-erdogan-halkbank.html>

Eric Schmitt, *U.S. Carries Out Airstrikes in Iraq and Syria*, The New York Times, June 27, 2021 (Τελευταία επίσκεψη 30/7/2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/27/us/politics/us-airstrikes-iraq-syria.html>

Eytan Gilboa Director of Center for International Communication at the BESA Center for Strategic Studies: «*SERIES DIPLOMACY AND FOREIGN AFFAIRS TRUMP: THE MOST PRO-ISRAEL PRESIDENT IN AMERICAN HISTORY*», 08 JUL 2020,

Frances Z. Brown, *Why Trump's Shapeshifting Syria Policy Worked-Until It Didn't The Limits of Strategic Ambiguity* , Foreign Affairs November 13, 2019 (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 15/11/2021)

Ian O. Lesser (2017), *The Trump Administration and the Mediterranean*, *IEMed Mediterranean Yearbook 2017* , σελ.:1-5, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 27/11/2021), <https://www.iemed.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Trump-Administration-and-the-Mediterranean.pdf>

J. Rogin, «*Elizabeth Warren is failing the commander in chief test*», The Washington Post, 16 October 2019(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 6/11/2021) <https://www.washingtonpost.com/opinions/elizabeth-warren-hits-some>

turbulence/2019/10/16/432b18da-f036-11e9-89eb-ec56cd414732_story.html.

Jane Arraf, *Iraq Is Caught in the Middle as U.S. and Iran Spar on Its Soil*, New York Times, Published June 28, 2021, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 16 Ιουλίου 2021) <https://www.nytimes.com/2021/06/28/world/middleeast/iraq-us-airstrikes-militias-iran.html>

Jeremy M. Sharp Specialist in Middle Eastern Affairs, «*Egypt: Background and U.S. Relations*», Updated September 30, 2021

Jeremy M. Sharp, *Egypt: Background and U.S. Relations*, September 30, 2021, σελ.:16-27, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/11/2021), <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL33003.pdf>

Joe Macaron (2020), *The Biden Administration and US Foreign Policy Decision-Making*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/10/2021), <https://arabcenterdc.org/resource/the-biden-administration-and-us-foreign-policy-decision-making/>

M. Levitt, «*Hezbollah Isn't Just in Beirut*», It's in New York, Too», Foreign Policy, 14 June 2019

M. Tanchum, «*How Did the Eastern Mediterranean Become the Eye of a Geopolitical Storm?*», Foreign Policy, 18 August 2020, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 17/10/2021) <https://foreignpolicy.com/2020/08/18/eastern-mediterranean-greece-turkey-warship-geopolitical-showdown/>

Mario Del Pero and Paolo Magri: *FOUR YEARS OF TRUMP*, 2020 Ledizioni Ledi Publishing, Milano – Italy, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/11/2021) https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/ispri_report_four_years_trump_2020_0.pdf

Nabil Fahmy (2020), *How will a Trump or Biden presidency shape the future of U.S. foreign policy in the Middle East?*, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/11/2021), <https://www.thecaireview.com/midan/short-perspectives-on-the-united-states-foreign-policy-in-the-middle-east-after-the-november-2020-presidential-election/>

Nicholas Danforth : «*Between cooperation and containment: NEW U.S. POLICIES FOR A NEW TURKEY*», February 2021, σελ.:2-8 , (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 26/10/2021) <https://www.brookings.edu/research/between-cooperation-and-containment-new-us-policies-for-a-new-turkey/>

Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable*

Way Forward, σελ.: 16-18, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 23/09/2021)
<https://www.mei.edu/sites/default/files/202103/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

Paul Salem, Gerald Feierstein, Ross Harrison (March 2021), *The Biden Administration and the Middle East: Policy Recommendations for a Sustainable Way Forward*, σελ.:6-9, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/9/2021),
<https://www.mei.edu/sites/default/files/202103/The%20Biden%20Administration%20and%20the%20Middle%20East%20Policy%20Recommendations%20for%20a%20Sustainable%20Way%20Forward.pdf>

Rodge Baker, «*The echoes of Reagan in Trump national security strategy*», *Le Courrier Diplomatique*, 2018, σελ: 1-3

Stephen J. Flanagan, F. Stephen Larrabee, Anika Binnendijk, Katherine Costello, Shira Efron, James Hoobler, Magdalena Kirchner, Jeffrey Martini, Alireza Nader, Peter A. Wilson, *Turkey's Nationalist Course: Implications for the U.S.-Turkish Strategic*, 2020, California, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 29/10/2021)
https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2589.html

Tom Jacobs, IS TRUMP SABOTAGING THE GOP'S FUTURE?, *Pacific Standard* (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 14/12/2021),
<https://psmag.com/news/is-trump-sabotaging-the-gops-future>

Walter Russell Mead, «The End of the Wilsonian Era», *Foreign Affairs*, Ιανουάριος/Φεβρουάριος 2021, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-12-08/end-wilsonian-εποχή> (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 20/10/2021)

Yossi Mekelberg, *Trump vs. Biden: In whose hands is the Middle East safer?*, (4 Aug 2020),(Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 19/9/2021)
<https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-in-whose-hands-is-the-middle-east-safer/>

Zeina Azzam, Imad K. Harb (2017), *Trump and The Arab World A First Year Assessment*, σελ.: 65-70, (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 21/8/21),
<http://arabcenterdc.org/wp-content/uploads/2017/11/Trump-and-the-Arab-World-A-First-Year-Assessment.pdf>

Άρθρο στο TPQ : «*Η κληρονομία της εξωτερικής πολιτικής του Τραμπ στη Μέση Ανατολή*», (Τελευταία επίσκεψη στον ιστότοπο 28/10/2021),
<http://turkishpolicy.com/article/1040/the-trump-foreign-policy-legacy-in-the-middle-east>